

Ocena stanu sanitarnego

Miasta Suwałki

2024

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Suwałkach, 2025

Opracowano pod kierunkiem: *Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego
w Suwałkach – Anny Radzewicz*

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Suwałkach

ul. Utrata 9A

16-400 Suwałki

tel. +48 87 565 28 60

<https://www.gov.pl/web/psse-suwalki>

e-Puap:/pem4399jby/SkrytkaESP

e-Doręczenia: AE:PL-47747-55603-ICJTD-24

SPIS TREŚCI

.....	0
I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII.....	6
1. Ocena stanu sanitarnego obiektów prowadzących działalność leczniczą ..	6
1.1. Całodobowa opieka zdrowotna.....	7
1.2. Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.....	9
1.3. Działalność lecznicza wykonywana w ramach praktyki zawodowej.....	11
2. Dezynfekcja i sterylizacja.....	12
2.1. Dezynfekcja.....	12
2.2. Sterylizacja.....	13
2.3. Odpady medyczne	14
2.4. Podsumowanie:.....	14
3. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	14
3.1 Wirusy układu oddechowego	19
3.2 Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B i C.....	20
3.3 Choroby odkleszczowe	21
3.4 Paciorkowce.....	22
3.5 Wścieklizna	23
3.6 Salmonellozy.....	27
3.7 Podsumowanie:.....	31
4. Zakażenia szpitalne.....	32
5. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi	36
5.1 Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 r. ż.....	37
5.2 Dystrybucja szczepionek	39
5.3 Nadzór nad zgłaszalnością Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP).....	40
5.4 Ogólnopolski powszechny program szczepień przeciw HPV.....	41
5.5 Nadzór nad przypadkami niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych	43
1. Higiena pracy i nadzór nad chemikaliami	45
1.1. Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami	45
1.2. Ocena warunków zdrowotnych środowiska pracy i narażenia zawodowego	49
1.3. Nadzór nad czynnikami biologicznymi.....	49
1.4. Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. W sprawie substancji chemicznych ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy... 50	

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

1.5.	Nadzór nad kontrolą przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.	52
1.6.	Nadzór nad warunkami pracy i oceną narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w firmach budowlanych.....	53
1.7.	Rozpowszechnianie informacji nt. bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao	54
1.8.	Choroby zawodowe	54
1.9.	Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami	55
1.10.	Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3	57
1.11.	Nadzór nad produktami biobójczymi	57
1.12.	Nadzór nad detergentami	59
1.13.	Nadzór nad produktami kosmetycznymi.....	60
1.14.	Nadzór nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi	60
1.15.	Promocja zdrowia oraz współpraca z innymi jednostkami	61
2.	Podsumowanie.....	62
II. ODDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA.....		63
1.	Opis nadzorowanych zakładów.....	64
2.	Przeprowadzone kontrole	66
3.	Ocena stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów.....	67
3.1	Zakłady produkcji żywności	67
3.2	Zakłady obrotu żywnością.....	68
3.3	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego.....	69
3.4	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	69
3.5	Zakłady usług cateringowych	71
3.6	Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	71
4.	Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie działania PSSE Suwałki.....	71
5.	Ocena jakości zdrowotnej materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	72
III. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ		74
1.	Ocena zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia	74
2.	Ocena jakości wody w innych urządzeniach wodociągowych	75

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

3.	Nadzór nad jakością wody ciepłej pochodzącej z instalacji wewnętrznej budynków użyteczności publicznej.....	76
4.	Kąpielisko.....	77
5.	Pływalnie.....	77
6.	Hotele i obiekty hotelarskie.....	78
7.	Dom Pomocy Społecznej.....	79
8.	Dworce	79
9.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej	80
10.	Obiekty małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.....	80
11.	Inne zakłady użyteczności publicznej	81
12.	Interwencje	81

IV. ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO 82

1.	Cel.....	82
2.	Realizacja zadań.....	82

V. ODDZIAŁ PROMOCJI ZDROWIA 87

1.	Oddział Promocji Zdrowia w zakresie higieny dzieci i młodzieży.....	87
1.1.	Zmiany w ewidencji	88
1.2.	Baza lokalowa i stan sanitarno-techniczny stałych placówek oświatowo-wychowawczych.....	88
1.3.	Organizacja procesów nauczania.....	89
1.4.	Dożywianie uczniów.....	92
1.5.	Interwencje	92
1.6.	Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach	94
1.7.	Warunki realizacji opieki stomatologicznej nad uczniami w szkołach	95
1.8.	Nadzór nad szkołą wyższą	96
1.9.	Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	97
1.10.	Akcja ważenia tornistrów szkolnych	98
1.11.	Akcja czyste i bezpieczne piaskownice	100
1.12.	Badanie natężenia oświetlenia sztucznego	101
1.13.	Ocena warunków wypoczynku dzieci i młodzieży	101
1.14.	Wydane w 2024 r. decyzje administracyjne Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach	102
1.15.	Realizacja zaleceń z decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach	103
1.16.	Podsumowanie, wnioski.....	104
2.	Ocena stanu sanitarnego w zakresie promocji zdrowia	104

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

2.1.	Profilaktyka palenia tytoniu i chorób odtytoniowych	104
2.2.	Profilaktyka chorób zakaźnych	107
2.3.	Promocja szczepień ochronnych	111
2.4.	Profilaktyka uzależnień	112
2.5.	Profilaktyka chorób nowotworowych	114
2.6.	Promocja zdrowego stylu życia	116
2.7.	Podsumowanie	120

VI. ODDZIAŁ LABORATORYJNY 123

1.	Ocena stanu sanitarnego w zakresie Oddziału Laboratoryjnego	123
2.	Badania środków spożywczych i próbek sanitarnych	124
3.	Badania wody	126
4.	Podsumowanie	130

VII. MEDYCZNE LABORATORIUM DIAGNOSTYCZNE SEKCJA BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH 131

1.	Zakres wykonywanych badań	131
2.	Liczba wykonywanych badań	131
3.	Podsumowanie	132

I. ODDZIAŁ EPIDEMIOLOGII

1. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach w 2024 roku w mieście Suwałki nadzorował działalność leczniczą w 69 podmiotach leczniczych, w tym: 3 szpitalach, 1 zakładzie opiekuńczo-leczniczym, 31 przychodniach/ ośrodkach zdrowia/ poradniach ambulatoryjnych z izbą chorych/ lecznicach, 4 zakładach badań diagnostycznych i medycznych laboratoriach, 4 zakładach rehabilitacji leczniczej i 26 innych obiektów – głównie gabinety medyczne w szkołach, gabinety fizjoterapii itp. Dane liczbowe z przeprowadzonych kontroli obrazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1. Podmioty wykonujące działalność leczniczą na terenie miasta Suwałki wg kontroli PIS w Suwałkach za 2024 rok.									
Wyszczególnienie				Liczba urządzeń i obiektów					
				według ewidencji na 31 XII 2024	skontrolowanych				
					ogółem	%	Ze stwierdzonym złym stanem		
							Higieniczno-sanitarnym i technicznym	Tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym
Działalność lecznicza wykonywana przez podmioty lecznicze	Ogółem			1	69	43	62,3%	-	-
	stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne	szpitalne	Szpitala ogółem	2	3	3	100%	-	-
			w tym szpitale jednodniowe	3	-	-	-	-	-
			w tym szpitale uzdrowiskowe	4	-	-	-	-	-
		inne niż szpitalne	Zakłady opiekuńczo-lecznicze	5	1	0	0	-	-
			Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	6	-	-	-	-	-
			Zakłady rehabilitacji leczniczej	7	-	-	-	-	-
			sanatoria	8	-	-	-	-	-
			Hospicja	9	-	-	-	-	-
			Inne	10	-	-	-	-	-
	ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice		11	31	25	80,6%	-	-
		Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne		12	4	3	75%	-	-

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

	Zakłady rehabilitacji leczniczej	13	4	2	50%	-	-	-
	inne ogółem	14	26	10	38,5%	-	-	-
	W tym uzdrowiskowe	15	-	-	-	-	-	-

Ponadto w grupie praktyki zawodowe na terenie miasta Suwałki nadzorowano 78 praktyk lekarskich, w tym 3 indywidualne praktyki lekarskie, 70 specjalistycznych praktyk lekarskich oraz 5 grupowych praktyk lekarskich. Dane liczbowe z przeprowadzonych kontroli obrazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2. Praktyki zawodowe wykonujące działalność leczniczą w mieście Suwałki wg kontroli PIS w Suwałkach za 2024 rok								
Wyszczególnienie			Liczba urządzeń i obiektów					
			według ewidencji na 31 XII. 2024	Skontrolowanych				
				ogółem	% kontroli	Ze stwierdzonym złym stanem		
						higieniczno-sanitarnym i technicznym*	Tylko higieniczno-sanitarnym	Tylko technicznym
Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową	Ogółem	1	78	51	65,4%	-	-	-
	Indywidualne praktyki lekarskie ogółem	2	3	0	0	-	-	-
	W tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów	3	-	-	-	-	-	-
	Indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem	4	70	49	70%	-	-	-
	W tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów	5	39	39	100%	-	-	-
	Grupowe praktyki lekarskie ogółem	6	5	2	40%	-	-	-
	W tym grupowe praktyki lekarzy dentystów	7	2	2	100%	-	-	-
	Indywidualne praktyki pielęgniarek	8	-	-	-	-	-	-
	Indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek	9	-	-	-	-	-	-
	Grupowe praktyki pielęgniarek	10	-	-	-	-	-	-
	Inne	11	-	-	-	-	-	-

1.1. CAŁODOBOWA OPIEKA ZDROWOTNA

W 2024 roku na terenie miasta Suwałki PPIS nadzorował działalność leczniczą całodobowej opieki zdrowotnej w 3 szpitalach :

- Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach, ul. Szpitalna 60, 16-400 Suwałki,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, ul. Szpitalna 62, 16-400 Suwałki,
- NZOZ "Procardia" Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca Centrum Sercowo-Naczyniowe w Suwałkach, ul. Szpitalna 60, 16-400 Suwałki.

Z zakresu epidemiologii w szpitalach przeprowadzono ogółem **33 kontrole**. W każdym miesiącu był wykonany monitoring ostrych porażeń wiotkich w jednym ze szpitali- nie stwierdzono w tym zakresie błędów, nie było podejrzeń ani rozpoznań OPV. Wszystkie szpitale zostały skontrolowane kompleksowo. Ponadto przeprowadzono siedem kontroli sprawdzających, które dotyczyły usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas wcześniejszych czynności kontrolnych, jedną kontrolę interwencyjną i dziesięć kontroli tematycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano dwie decyzje administracyjne, jedną umarzającą oraz trzy decyzje płatnicze. Nałożono jedną grzywnę w drodze mandatu karnego, tytułów wykonawczych nie wystawiano.

Kontrole kompleksowe wykazały głównie nieprawidłowości sanitarno-techniczne wynikające z dużej rotacji pacjentów oraz eksploatacji oddziałów. Pozostałe uchybienia

Tabela nr 3. Liczba przeprowadzonych kontroli w szpitalach na terenie miasta Suwałki z uwzględnieniem zakresu kontroli w 2024 r.

Lp.	Zakres kontroli	Liczba przeprowadzonych kontroli w 2024 r.	Liczba skontrolowanych szpitali
1.	Monitoring Ostrych Porażeń Wiotkich (OPV)	12	1
2.	Kontrola tematyczna	10	2
3.	Kontrola sprawdzająca	7	2
4.	Kontrola kompleksowa	3	3
5.	Kontrola interwencyjna	1	1

dotyczyły m. in. stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów, ościeżnic drzwiowych, ponadto stwierdzono w jednym szpitalu, że czysty sprzęt i specjalistyczna aparatura medyczna była przechowywana na sali chorych.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach wpłynęła jedna interwencja dotycząca braku zgłoszenia podejrzenia lub rozpoznania zakażenia lub

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

choroby zakaźnej (ZLK-1). W wyniku kontroli jeden lekarz został ukarany karą grzywny w drodze mandatu karnego.

W 2024 r. dokonano dziesięć kontroli tematycznych głównie związanych z wystąpieniem ogniska epidemicznego, których zakres przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4. Zakres kontroli tematycznych w szpitalach w mieście Suwałki w 2024 r.			
LP.	Temat prowadzonej kontroli	Liczba skontrolowanych szpitali	Liczba przeprowadzonych kontroli
1.	Wystąpienie ogniska epidemicznego <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	1	1
2.	Wystąpienie ogniska epidemicznego SARS-CoV-2	2	5
3.	Kontrola w sprawie warunków jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których przeprowadzana jest dekontaminacja narzędzi.	1	1
4.	Wystąpienie ogniska epidemicznego <i>Klebsiella pneumoniae</i>	1	2
5.	Wystąpienie ogniska epidemicznego <i>Clostridioides difficile</i>	1	1

W mieście Suwałki szpitale spełniają wymogi sanitarne nakazane przepisami prawa. Dyrektorzy podmiotów leczniczych systematycznie pozyskują środki finansowe na rozwój i modernizację szpitali, odnowy i doposażania oddziałów w celu podniesienia jakości świadczonych usług zdrowotnych.

W jednym szpitalu w wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarnych, kierownik podmiotu leczniczego stale rozwija działalność i podnosi standardy świadczonych usług zdrowotnych.

W 2024 r. w mieście Suwałki funkcjonował jeden zakład opiekuńczo-leczniczy. Zgodnie z planem nie wykonano kontroli kompleksowej z zakresu epidemiologii, nie zarejestrowano interwencji związanych z prowadzeniem tej działalności.

1.2. **AMBULATORYJNE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE**

W 2024 r. pod nadzorem PPIS w zakresie Oddziału Epidemiologii było 69 podmiotów medycznych świadczących ambulatoryjne usługi zdrowotne na terenie miasta Suwałki. W podmiotach leczniczych przeprowadzono ogółem 41 kontroli - w tym

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

25 kontrole kompleksowe; 12 monitoringów ostrych porażen wiotkich; 2 rekontrole, które dotyczyły usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas wcześniejszych czynności kontrolnych oraz 2 kontrole tematyczne. Kontrole tematyczne dotyczyły prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej z zakresu szczepień ochronnych oraz weryfikacji przedstawionych informacji w toku postępowania administracyjno-egzekucyjnego. Kontrole kompleksowe wykazały nieprawidłowości:

- sanitarno-higieniczne ścian, posadzek i sufitów.
- związane z przechowywaniem odpadów medycznych (brak rejestru temperatury, brak dostępu do bieżącej wody oraz brak możliwości dezynfekcji rąk) oraz nieprawidłowe dokumentowanie procesów sterylizacji (nie prowadzono testów biologicznych, chemicznych, magazynowane pakiety narzędzi medycznych były po terminie ważności).
- w zakresie przechowywania materiału biologicznego do badań mikrobiologicznych.

W niektórych obiektach w tej grupie usterki zostały usunięte niezwłocznie, natomiast w części obiektów usunięcie usterek zaplanowano na pierwsze i drugie półrocze 2025 r. W związku z prowadzonymi działaniami kontrolnymi wydano trzy decyzje administracyjne i trzy decyzje płatnicze.

Tabela nr 5. Liczba podmiotów leczniczych w mieście Suwałki z zakresu ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych z uwzględnieniem rodzaju działalności w 2024 r.

LP.	Rodzaj działalności	Liczba podmiotów leczniczych
1	Zakłady opiekuńczo-lecznicze	1
2	Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnia, ambulatoria z izbą chorych, lecznice	31
3	Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne	4
4	Zakłady rehabilitacji leczniczej	4
5	Inne ogółem*	26

**W grupie obiektów inne znajdują się głównie gabinety medyczne w szkołach, gabinety fizjoterapeutyczne oraz Krwiodawstwo Oddział w Suwałkach*

W 2024 r. podmioty lecznicze oraz obiekty z grupy inne na ogół spełniały wymagania Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2022 r. W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Nieprawidłowości stwierdzono w 4 podmiotach leczniczych świadczących usługi ambulatoryjne, co stanowi 6% ogółu.

1.3. DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA WYKONYWANA W RAMACH PRAKTYKI ZAWODOWEJ.

W 2024 roku pod nadzorem PPIS w Suwałkach znajdowało się ogółem 78 praktyk zawodowych lekarzy działających na terenie miasta Suwałki.

Tabela nr 6. Liczba praktyk zawodowych lekarskich w mieście Suwałki w 2024 r. Z uwzględnieniem ich rodzaju.		
LP.	Rodzaj działalności	Liczba praktyk zawodowych
1	Indywidualna Praktyka Lekarska	3
2	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska	70
	w tym Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Dentystyczna	39
3	Grupowe Praktyki Lekarskie	5
	w tym Grupowa Praktyka Lekarzy Dentystów	2

W 2024 roku przeprowadzono ogółem 57 kontroli praktyk zawodowych lekarzy: 51 kontroli w gabinetach indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich (49 kontrole kompleksowe oraz 4 kontrole sprawdzające) i 2 kontrole w grupowych praktykach lekarskich. Kontrole kompleksowe wykazały nieprawidłowości w 4 gabinetach medycznych:

- W trzech praktykach stomatologicznych podczas kontroli kompleksowych stwierdzono, że urządzenie chłodnicze przeznaczone do magazynowania odpadów medycznych przekracza dopuszczalną temperaturę. Niezwłocznie zakupiono nowe urządzenia, w związku z tym wydano trzy decyzje płatnicze i umorzono postępowanie.
- Podczas kontroli kompleksowej w jednej Indywidualnej Specjalistycznej Praktyce Lekarskiej stwierdzono, że dokumentacja związana z prowadzeniem szczepień ochronnych jest niekompletna, w gabinecie nie było wyznaczonego miejsca ani pomieszczenia przeznaczonego do magazynowania odpadów medycznych nakazanego przepisami prawa. Ponadto w praktyce leczniczej nie było zapewnionej lodówki na przechowywanie preparatów medycznych, czy torby termoizolacyjnej z wkładami chłodzącymi. Lekarz nie przedstawił orzeczenia lekarskiego do celów sanitarno-epidemiologicznych, procedur sanitarno-higienicznych, nie prowadził kontroli wewnętrznej. Wszystkie nieprawidłowości zostały niezwłocznie usunięte, w związku z tym umorzono postępowanie i wydano decyzję płatniczą.

W 2024 r. praktyki zawodowe lekarzy na ogół spełniały wymagania Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2022 r. W sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny

odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Nieprawidłowości stwierdzono w 4 praktykach zawodowych, co stanowi 8% ogółu.

2. DEZYNFEKCJA I STERYLIZACJA

2.1. DEZYNFEKCJA

W Szpitalu Wojewódzkim im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach zapasy środków dezynfekcyjnych do narzędzi, sprzętów medycznych i do powierzchni były wystarczające. Stosowano adekwatne spektrum działania środków do zagrożenia biologicznego. Ze wszystkich oddziałów szpitalnych narzędzia zabiegowe wielokrotnego użytku były zwożone do Centralnej Sterylizacji, gdzie poddawane były dezynfekcji i myciu w urządzeniach automatycznych: trzech myjniach – dezynfektorach, a także w dwóch myjniach ultradźwiękowych. Mycie oraz dezynfekcja powierzchni, basenów, misek itp. była zlecona wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej Impel Sp. Z o. o. Na Oddziale pulmonologii mycie i dezynfekcja endoskopów odbywała się w obrębie oddziału. Oddział pulmonologii posiada cztery myjnie-dezynfektory oraz profesjonalne szafy do przechowywania endoskopów. Po wykonanym zabiegu endoskopy były poddawane dezynfekcji wysokiego poziomu.

W szpitalu były opracowane i wdrożone procedury higieniczno-sanitarne zapobiegające szerzeniu się chorób zakaźnych.

W Specjalistycznym Psychiatrycznym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Suwałkach wykorzystywane były wyłącznie narzędzia jednokrotnego użytku. Do dezynfekcji powierzchni oraz sprzętu medycznego wykorzystywane były środki o odpowiednim spektrum działania. Za utrzymanie czystości poszczególnych oddziałów odpowiadali pracownicy szpitala. W szpitalu były opracowane i wdrożone procedury higieniczno-sanitarne zapobiegające szerzeniu się chorób zakaźnych.

WNZOZ "Procardia" Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca Centrum Sercowo-Naczyniowe w Suwałkach wykorzystywane były głównie narzędzia jednokrotnego użytku, narzędzia wielokrotnego użytku były sterylizowane w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach na podstawie zawartej umowy. Do dezynfekcji powierzchni oraz sprzętów medycznych wykorzystywane były środki o odpowiednim spektrum działania. Dezynfekcja kacek i basenów była przeprowadzana przy użyciu myjni-dezynfektora. W szpitalu były opracowane i wdrożone procedury higieniczno-sanitarne zapobiegające szerzeniu się chorób zakaźnych.

Narzędzia zabiegowe w przychodniach/ ośrodkach zdrowia i obiektach innych używane były sporadycznie, dezynfekowane na miejscu w pojemnikach perforowanych z oznakowaną pokrywą, a następnie przekazywane do sterylizacji innym podmiotom, które świadczą usługi zewnętrzne. Poradnie specjalistyczne takie jak stomatologiczne, czy chirurgiczne regularnie poddawały narzędzia wielokrotnego użytku procesom dekontaminacji we własnym zakresie. Kontrole kompleksowe przeprowadzone w podmiotach leczniczych wykazały znajomość zasad i sposobów przeprowadzania dezynfekcji narzędzi, sprzętów medycznych i powierzchni. Preparaty do dezynfekcji były dobierane prawidłowo, adekwatnie do zagrożenia biologicznego.

2.2. STERYLIZACJA

W strukturze organizacyjnej Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach znajduje się Centralna Sterylizatornia, która zapewnia ciągłość wyposażenia szpitala w sterylne narzędzia medyczne. Stosowane są techniki dekontaminacji odpowiednie dla narzędzi termostabilnych, jak i termolabilnych. Sterylizatory każdego dnia przed rozpoczęciem pracy przechodzą niezbędne testy, podlegają też przeglądom technicznym zgodnie z zaleceniem producenta. Dekontaminacja narzędzi medycznych jest dokumentowana na wszystkich etapach pracy, narzędzia są zwalniane do użytkownika po pozytywnej analizie testów biologicznych, wskaźników chemicznych i fizycznych oraz wydruków z myjni i sterylizatorów. Centralna Sterylizatornia Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach spełnia wymagania nakazane przepisami prawa oraz rozwija działalność zgodnie z zaleceniami Polskiego Stowarzyszenia Sterylizacji Medycznej. Centralna Sterylizatornia Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach świadczy usługi zewnętrzne innym podmiotom leczniczym, w tym NZOZ "Procardia" Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca Centrum Sercowo-Naczyniowe w Suwałkach.

Wyposażenie w urządzenia sterylizujące w podziale na ich typ przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7. Liczba sterylizatorów będących na wyposażeniu Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach w 2024 roku z podziałem na ich typ.			
LP.	Typ sterylizatora	Liczba	Miejsce przechowywania
1.	Steryliizator na suche gorące powietrze	1	Apteka Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach
2.	Steryliizator parowy	4	Centralna Sterylizatornia Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach (3), Zakład Patomorfologii Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach (1)
3.	Steryliizator gazowy EO	2	Centralna Sterylizatornia Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach
4.	Steryliizator gazowy FO	1	Centralna Sterylizatornia Szpitala Wojewódzkiego w Suwałkach

W 2024 roku w podmiotach lecznictwa otwartego znajdowało się 19 urządzeń sterylizacyjnych w tym 16 w przychodniach/ośrodkach zdrowia, 1 w zakładzie opiekuńczo-leczniczym oraz 2 w innych zakładach. Urządzenia były kontrolowane testami biologicznymi oraz wskaźnikami chemicznymi do każdego procesu sterylizacji, dodatkowo wskaźniki chemiczne były umieszczane w sterylizowanym pakiecie. Ponadto analizie poddawano wydruki z autoklawu. Pakiety sterylne oraz pojedyncze narzędzia medyczne (luzaki) opisywane były prawidłowo z zachowaniem terminów ważności. Dokumentacja procesów sterylizacji była prowadzona na bieżąco. Przechowywanie narzędzi sterylnych było zgodne z wytycznymi Polskiego Stowarzyszenia Sterylizacji Medycznej.

W 2024 roku w praktykach zawodowych lekarzy były zarejestrowane 42 urządzenia sterylizacyjne. Proces dekontaminacji narzędzi medycznych przeprowadzano prawidłowo, z zachowaniem rozdzielności stref czystej i brudnej. Sterylne narzędzia przechowywano poprawnie w wydzielonych do tego celu szufladach i szafach. Badania autoklawów testami biologicznymi przeprowadzano raz w miesiącu, procesy sterylizacji sprawdzano za pomocą wskaźników chemicznych do każdego wsadu (klasy 5 bądź 6) oraz do każdego sterylizowanego pakietu (klasy 4 bądź 5), a także wydruków z autoklawów. Dokumentacja procesów sterylizacji przeważnie była prowadzona imiennie dla każdego pacjenta. Aparaturę medyczną badano technicznie zgodnie z zaleceniami producenta.

2.3. ODPADY MEDYCZNE

Podczas czynności kontrolnych prowadzonych przez oddział epidemiologii dokonywano oceny prawidłowości postępowania z odpadami medycznymi. Odpady medyczne w podmiotach leczniczych na terenie miasta Suwałki w 2024 r. w większości były prawidłowo oznakowane, gromadzone oraz magazynowane. Wszystkie odpady medyczne związane z prowadzeniem działalności leczniczej przekazywano na podstawie zawartej umowy do transportu oraz utylizacji wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej. Czas magazynowania odpadów medycznych w działalności leczniczych nie przekraczał 30 dni, wewnętrzny transport odpadów medycznych w podmiotach leczniczych odbywał się prawidłowo z zastosowaniem odpowiednio zamykanych wózków transportowych bądź zamykanych pojemników, które były dezynfekowane po każdorazowym użyciu. W zakresie magazynowania odpadów medycznych stwierdzono nieprawidłowości w 4 przypadkach (w trzech praktykach stomatologicznych i jednej indywidualnej specjalistycznej praktyce lekarskiej).

2.4. PODSUMOWANIE:

1. Ogólny stan sanitarny podmiotów leczniczych oraz gabinetów medycznych na terenie miasta Suwałki w 2024 roku był dobry.
2. Nieprawidłowości sanitarno- higieniczne stwierdzone podczas kontroli kompleksowych szpitali w 2024 roku na terenie miasta Suwałki były związane głównie z dużą rotacją pacjentów i eksploatacją materiałów.
3. Podmioty lecznicze stale dążą do podnoszenia jakości świadczonych usług zdrowotnych dzięki czemu inwestują w modernizację i doposażanie gabinetów w aparaturę medyczną.
4. Podczas przeprowadzanych kontroli w szpitalach szczególną uwagę zwracano na realizację wdrożonych procedur higieniczno-sanitarnych oraz postępowanie w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej.

3. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych jest opracowywana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach na podstawie danych z nadzoru epidemiologicznego oraz zgłoszonych chorób zakaźnych, zakażeń i zatruć.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela nr 8. Najczęściej zgłaszane choroby zakaźne w 2024 r. w mieście Suwałki.

LP.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań
1	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	312
2	Grypa	203
3	Ospa wietrzna	144
4	Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźny pochodzeniu	63
5	Zakażenie jelitowe wywołane przez Clostridium difficile	59
6	Krztusiec	36
7	Wirusowe zakażenia jelitowe – wywołane przez rotawirusy	33
8	Wirusowe zakażenie jelit – nieokreślone	32
9	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	28
10	Borelioza z Lyme	21

Tabela nr 9. Liczba zachorowań i współczynnik zachorowalności w przeliczeniu na 100 000 ludności w mieście Suwałki w 2024 r.

	2022		2023		2024	
Choroba zakaźna	liczba zachorowań	Współczynnik zachorowalności (na 100 000 ludności)	liczba zachorowań	Współczynnik zachorowalności (na 100 000 ludności)	liczba zachorowań	Współczynnik zachorowalności (na 100 000 ludności)
salmonella - zatrucie pokarmowe	3	4,4	8	11,7	12	17,6
salmonella - posocznica	0	0	2	2,9	1	1,5
salmonella - inne zakażenie pozajelitowe	0	0	0	0	1	1,5
Zakażenia wirusem RSV	brak prawnego obowiązku zgłoszenia choroby zakaźnej	0	19	27,7	38	55,7
inne bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez E.coli i BNO	1	1,5	0	0	0	0

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

inne bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez <i>Campylobacter</i>	0	0	0	0	1	1,5
inne bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	0	0	0	0	3	4,4
inne bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	34	49,4	32	46,7	59	74,7
inne bakteryjne zakażenie jelitowe - inne określone	1	1,5	2	2,9	0	0
Giardioza (lamblioza)	7	10,2	5	7,3	9	13,2
Wirusowe zakażenia jelitowe - wywołane przez rotawirusy	94	136,6	6	8,8	33	46,9
Wirusowe zakażenia jelitowe - wywołane przez norowirusy	3	4,4	10	14,6	14	20,5
Wirusowe zakażenia jelitowe - inne określone	5	7,3	2	2,9	18	26,4
Wirusowe zakażenia jelitowe - nieokreślone	38	55,2	47	68,6	32	46,9
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	1	1,5	3	4,4	63	92,3
Jersinioza pozajelitowa	0	0	1	1,5	0	0
Krztusiec	0	0	0	0	36	52,8
Płonica	33		45		15	22
Choroba meningokokowa, inwazyjna - ogółem	0	0	0	0	1	1,5
Choroba meningokokowa, inwazyjna - zapalenie opon mózgowych	0	0	0	0	1	1,5
Choroba meningokokowa, inwazyjna - posocznica	0	0	0	0	1	1,5

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - ogółem	4	5,8	2	2,9	3	4,4
Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - róża	1	1,5	0	0	2	2,9
Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - zespół wstrząsu toksycznego	0	0	2	2,9	0	0
Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes, inwazyjna - inna określona i nieokreślona	3	4,4	0	0	1	1,5
Kiła - wczesna	1	1,5	0	0	1	1,5
Kiła-późna	0	0	0	0	1	1,5
kiła - inne postaci kity i kiła nieokreślona	1	1,5	1	1,5	3	4,4
Inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie	0	0	3	4,4	1	1,5
Borelioza z Lyme - ogółem	42	61	34	49,6	21	30,8
Encefalopatie gąbczaste - choroba creutzfeldta-Jakoba	0	0	0	0	1	1,5
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	26	37,8	32	46,7	28	41
Kleszczowe zapalenie mózgu	10	14,5	8	11,7	12	17,6
Inne wirusowe zapalenie mózgu - inne określone	0	0	4	5,8	0	0
Wirusowe zapalenie opon mózgowych - enterowirusowe	0	0	0	0	9	13,2
Wirusowe zapalenie opon mózgowych - inne określone i nieokreślone	0	0	6	8,8	3	4,4
Ospa wietrzna	326	473,6	262	382,3	144	211
Wirusowe zapalenie wątroby typu B - przewlekłe i BNO	7	10,2	8	11,7	6	8,8
Wirusowe zapalenie wątroby typu C - przewlekłe i BNO	11	16	12	17,5	9	13,2

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

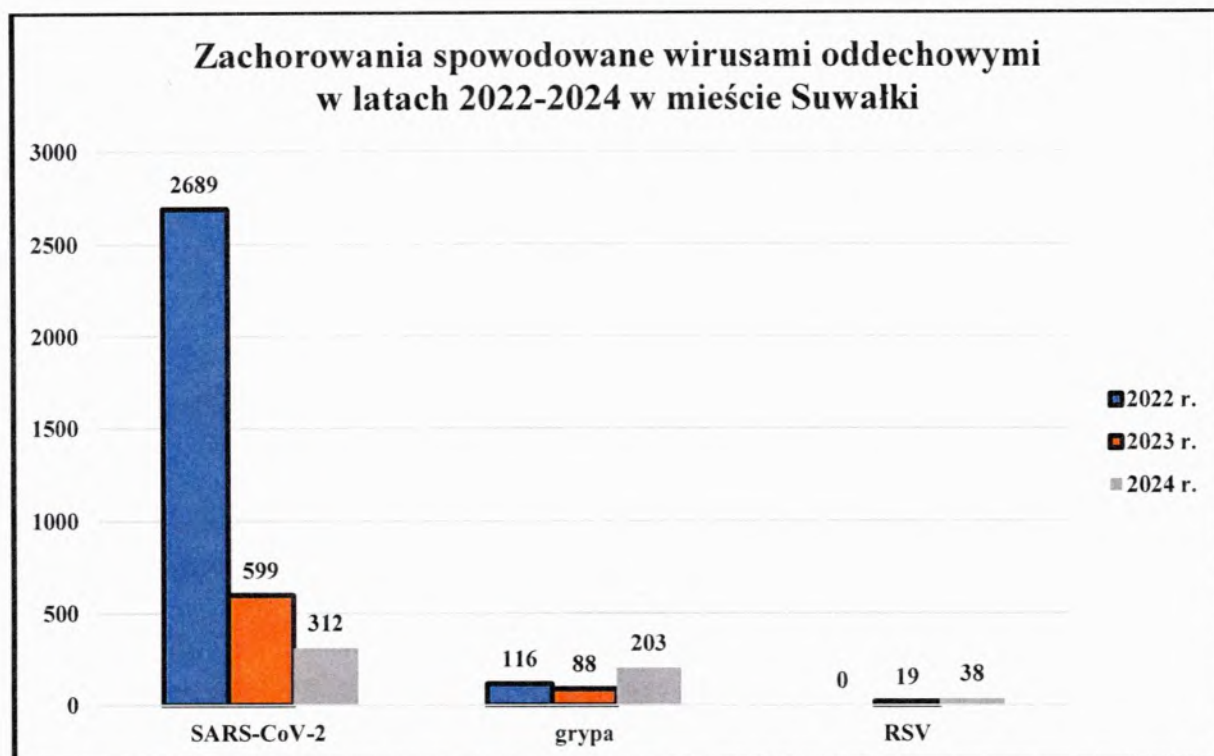
Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	2	2,9	0	0
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	0	0	1	1,5	5	7,3
Bąblowica (echinokokoza)	0	0	1	1,5	0	0
Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae inwazyjna - ogółem	6	8,7	9	13	8	11,7
Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	0	0	0	0	2	2,9
Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna - posocznica	6	8,7	7	10,2	6	8,8
Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna - inna określona i nieokreślona	0	0	2	2,9	0	0
Choroba wywołana przez Haemophilus influenzae, inwazyjna - ogółem	0	0	0	0	2	2,9
Choroba wywołana przez Haemophilus influenzae, inwazyjna - posocznica	0	0	0	0	2	2,9
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - inne, określone	0	0	1	1,5	0	0
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - inne, nieokreślone	0	0	0	0	1	1,5
Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	2	2,9	2	2,9	4	5,9
Zapalenie mózgu inne i nieokreślone	1	1,5	0	0	1	1,5
Grypa - ogółem	116	168,5	88	128,42	203	297,5
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	2689	3906,2	599	874,1	312	457,3

3.1 WIRUSY UKŁADU ODDECHOWEGO

Wirusy układu oddechowego takie jak koronawirus SARS-CoV-2, grypa, czy syncytialny wirus oddechowy (RSV) charakteryzują się sezonowością, zwiększona liczba zachorowań jest obserwowana wiosną i jesienią. Objawy chorobowe koronawirusa SARS-CoV-2, grypy i RSV są do siebie zbliżone. Najczęściej występują bóle głowy, ból gardła, kaszel, gorączka, katar, bóle mięśni, a także wymioty, biegunka, zaburzenia/utrata węchu i smaku. Możliwość diagnozowania tych chorób jest ogólnodostępna, poza metodami laboratoryjnymi istnieją testy antygenowe wykorzystywane przez lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej, których refundację zapewnia Narodowy Fundusz Zdrowia. Pacjenci poza wizytą u lekarza mają możliwość zakupu takiego testu w aptece. Podstawowymi metodami zapobiegania szerzeniu się chorób wywołanych wirusami układu oddechowego jest dbałość o zdrowy styl życia, noszenie maseczek ochronnych w zatłoczonych miejscach w sezonach zwiększonej zachorowalności, odpowiednia higiena rąk oraz poddawanie się zalecанym szczepieniom ochronnym. Na przestrzeni lat 2022-2024 w mieście Suwałki odnotowano zmniejszającą się liczbę zachorowań na koronawirusa SARS CoV-2 oraz wzrost liczby zachorowań na grypę i RSV. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Suwałkach we współpracy z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Prymus ul. Waryńskiego 27, 16-400 Suwałki czynnie uczestniczy w zintegrowanym systemie nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad grypą SENTINEL. W 2024 r. pobrano 99 prób przez przychodnię. Sprawny nadzór nad grypą ma zasadnicze znaczenie dla uzyskiwania informacji o aktywności wirusa w danym sezonie i populacji, doboru szczepów do szczepionki i wczesnego ostrzegania w sytuacji epidemii, jak i pandemii grypy.

Lekarz biorący udział w nadzorze nad grypą SENTINEL ma możliwość:

- pobrania od pacjenta z objawami grypy/grypopodobnymi wymazu z gardła i nosa,
- przesłanie pobranego materiału do badań wirusologicznych do odpowiedniego PSSE, która następnie przesyła materiał do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej (WSSE) wraz z danymi pacjenta w celu przeprowadzenia badania molekularnego, następnie wyniki badań przesyłane są do Zakładu Badania Wirusów Grypy, Krajowego Ośrodka ds. Grypy w NIZP-PZH. Powyższe badania są konieczne do prawidłowego opracowania szczepionki przeciw grypie na kolejny sezon.

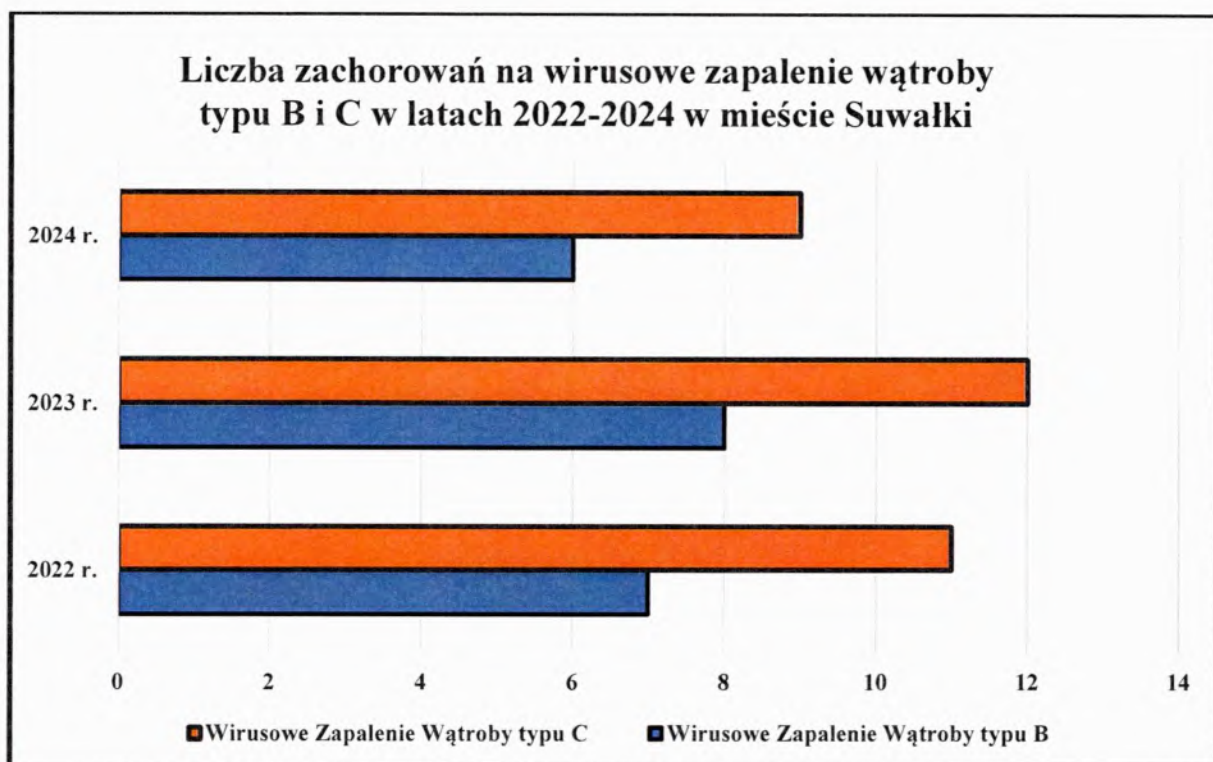
Wykres 1. Zachorowania spowodowane wirusami oddechowymi w latach 2022-2024 w mieście Suwałki.

3.2 WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY TYPU B I C

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B (HBV) i C (HCV) to choroby krwiopochodne, które można podzielić na dwie fazy:

1. Ostre wirusowe zapalenie wątroby, które charakteryzuje się szybkim i nagłym wystąpieniem martwiczych i zapalnych zmian w wątrobie.
2. Przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby to długotrwałe zakażenie, które rozwija się, jeśli ostre zapalenie wątroby nie zostanie w pełni wyleczone.

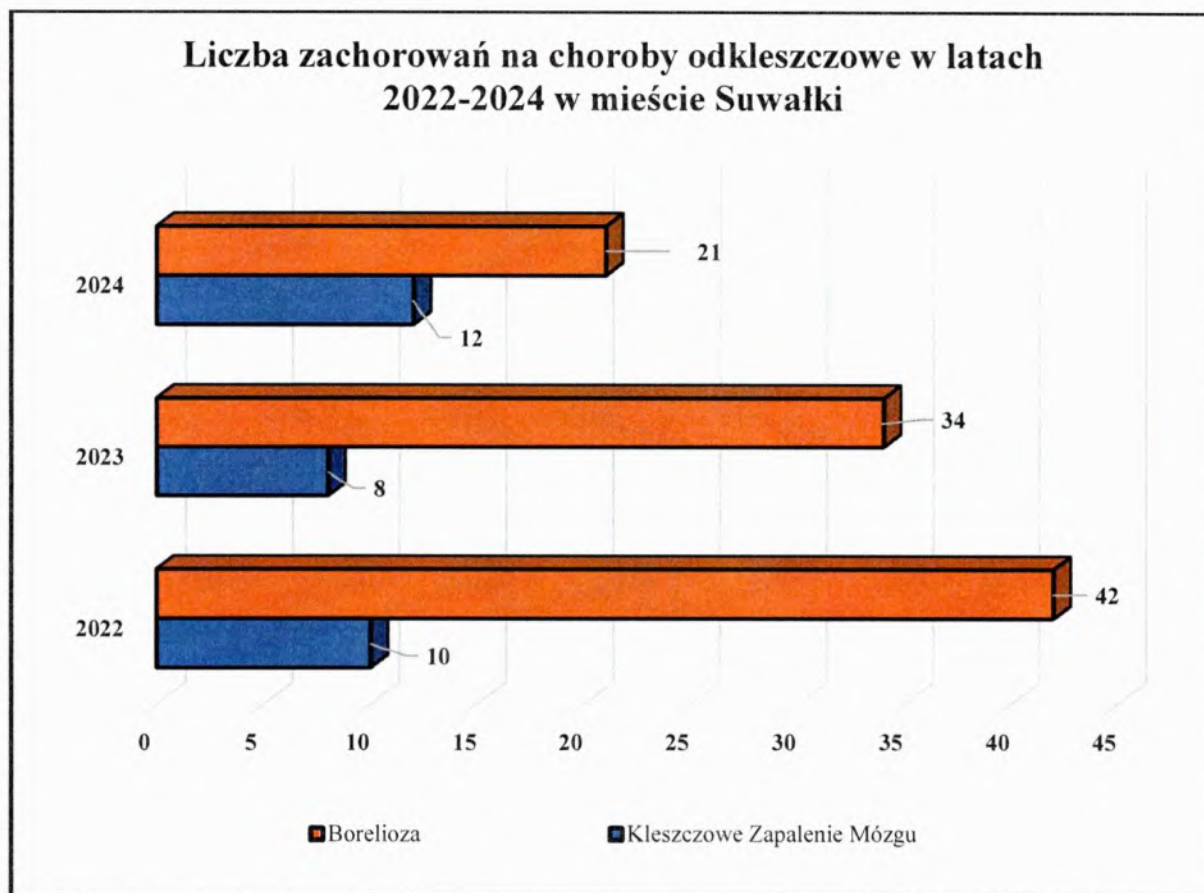
Poza drogą krwi wirusowe zapalenie wątroby typu B szerzy się przez stosunki płciowe z osobą zakażoną oraz drogą wertykalną podczas porodu. HBV może prowadzić do przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby, co zwiększa ryzyko marskości wątroby i raka wątrobowokomórkowego. Objawy choroby mogą być łagodne co utrudnia jej wczesne zdiagnozowanie. Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C przenosi się głównie przez kontakt z zakażoną krwią, często w wyniku współdzielenia igieł do zastrzyków. Zakażenie HCV może przebiegać bezobjawowo przez wiele lat, co w konsekwencji prowadzi do rozwoju wielu ciężkich powikłań. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C w latach 2022-2024 w mieście Suwałki była zbliżona do siebie i średnio wynosiła 11. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby B była mniejsza niż na wirusowe zapalenie wątroby typu C, a średnia liczba zachorowań wynosiła 7. W przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu B podstawowym sposobem zapobiegania szerzeniu się choroby jest szczepienie ochronne, natomiast w przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu C niezbędna jest edukacja populacji.

Wykres 2. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B i C w latach 2022-2024 w mieście Suwałki.

3.3 CHOROBY ODKLESZCZOWE

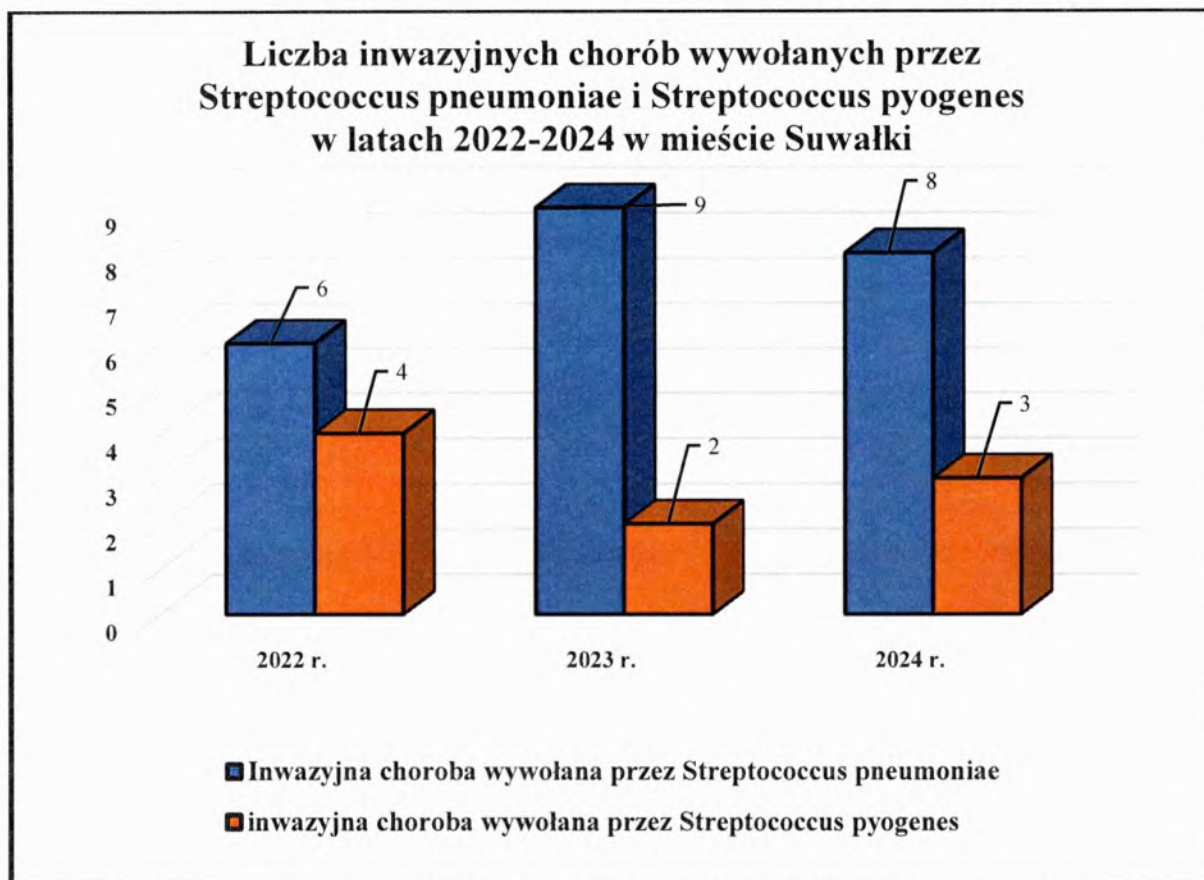
Choroby przenoszone przez kleszcze przynależą do grupy chorób wektorowych. Do chorób odkleszczowych występujących w mieście Suwałki zalicza się boreliozę z Lyme oraz kleszczowe zapalenie mózgu. Sezonowość zachorowań związana jest z aktywnością kleszczy, która wzrasta na przełomie maja i czerwca oraz września i października. Odkleszczowe zapalenie mózgu jest chorobą zakaźną ośrodkowego układu nerwowego. Do zakażenia dochodzi poprzez ukłucie przez zakażonego kleszcza, ale także drogą pokarmową poprzez picie surowego, niepasteryzowanego mleka krowiego, koziego i owczego, pochodzącego od zakażonych zwierząt hodowlanych. Borelioza z Lyme jest wywoływana przez krętki *Borrelia burgdorferi*, objawy chorobowe mogą dotyczyć wielu narządów i układów do nich zaliczamy m.in. Zajęcie skóry, stawów, układu nerwowego i serca. Na przestrzeni lat 2022-2024 r. W mieście Suwałki zmniejsza się liczba zachorowań na boreliozę, a zachorowania na odkleszczowe zapalenie mózgu utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2024 roku odnotowano dwa razy mniej zachorowań na boreliozę niż w 2022 r. Średnia liczba zachorowań w roku na odkleszczowe zapalenie mózgu wynosiła 10. W celu ograniczania szerzenia się chorób odkleszczowych niezbędna jest edukacja zdrowotna populacji oraz promowanie stosowania repelentów.

Wykres 3. Liczba zachorowań na choroby odkleszczowe w latach 2022-2024 w mieście Suwałki.

3.4 PACIORKOWCE

Zakażenia paciorkowcowe są to choroby wywołane przez bakterie należące do rodzaju *Streptococcus*. *Streptococcus pneumoniae* (dwoinka zapalenia płuc) występuje najczęściej pod postacią zakażenia układu oddechowego. Przebieg choroby jest zróżnicowany od średnio ciężkich, nawracających zakażeń górnych dróg oddechowych do ciężkiej, inwazyjnej postaci zapalenia płuc z posocznicą o powikłanym przebiegu. Inwazyjne zakażenie *Streptococcus pyogenes* takie jak zespół wstrząsu toksycznego następuje w wyniku ciężkiego zakażenia tkanek miękkich oraz rzadziej w przebiegu anginy paciorkowcowej, pojedyncze przypadki opisane w literaturze medycznej dotyczą zdrowych dzieci i młodzieży. Inwazyjne choroby paciorkowcowe charakteryzują się ciężkim przebiegiem wymagającym hospitalizacji oraz wysokim wskaźnikiem śmiertelności. W mieście Suwałki w latach 2022-2024 odnotowano średnio 11 zachorowań z inwazyjnym przebiegiem zakażenia paciorkowcami *Streptococcus pneumoniae* i *Streptococcus pyogenes*.

Wykres 4. Liczba inwazyjnych chorób wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* i *Streptococcus pyogenes* w latach 2022-2024 w mieście Suwałki

3.5 WŚCIEKLIZNA

Wścieklizna jest jedną z najdłużej znanych i najgroźniejszych chorób odzwierzęcych. Jest chorobą śmiertelną, która wg danych WHO rokrocznie powoduje zgon około 60 tysięcy osób na świecie. Dotyka ona centralnego układu nerwowego, na którą wrażliwe są wszystkie gatunki ssaków, w tym ludzie. Okres inkubacji choroby wynosi od kilku dni do kilku miesięcy. Wirus wścieklizny przenosi się głównie poprzez kontakt śliny zakażonego zwierzęcia z uszkodzoną skórą lub błoną śluzową (pokąsanie). Zakażenie możliwe jest również m.in. drogą aerogenną, dospojówkową lub poprzez transplantację narządów.

W przypadku ugryzienia człowieka przez dzikie lub domowe zwierzę ważne jest aby jak najszybciej dokładnie przemyć wodą i mydłem ranę lub powierzchnię narażoną na kontakt ze zwierzęciem i skontaktować się z lekarzem chorób zakaźnych., który kwalifikuje do szczepienia przeciw wściekliźnie.

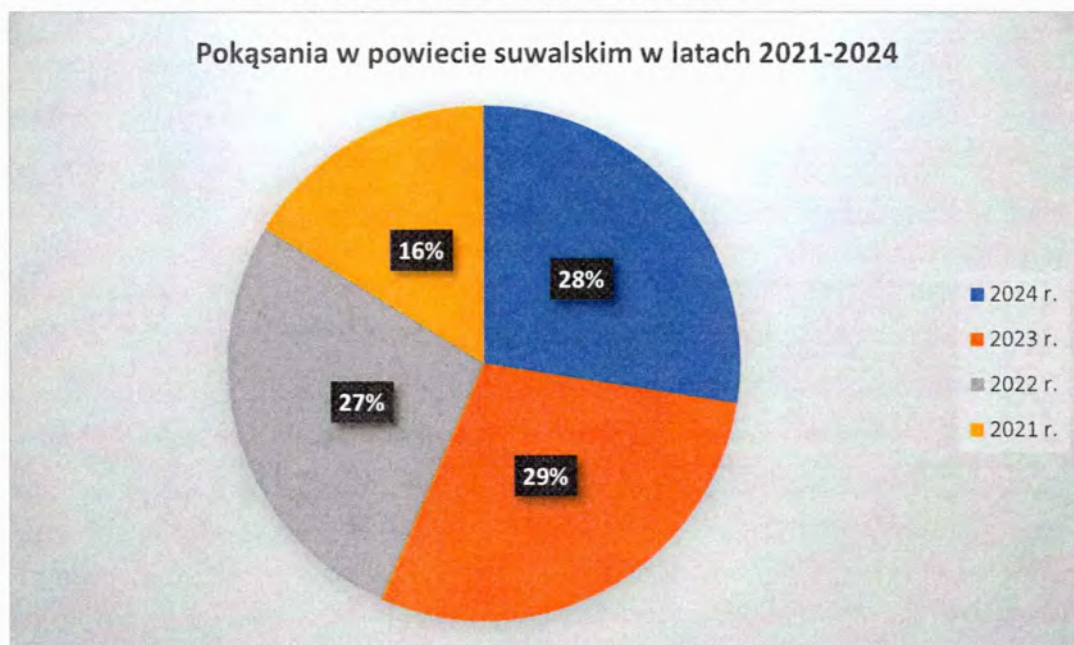
Każde ugryzienie człowieka przez dzikie zwierzę lub wzbudzające podejrzenie pogryzienie przez zwierzę domowe wymaga dokładnego sprawdzenia. W przypadku nie zakwalifikowania przez lekarza chorób zakaźnych do szczepienia przeciw wściekliźnie zdarzenie zostaje zgłoszone powiatowemu lekarzowi weterynarii, celem obserwacji zwierzęcia.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Ochrona ludzi przed zachorowaniem na wściekliznę obejmuje:

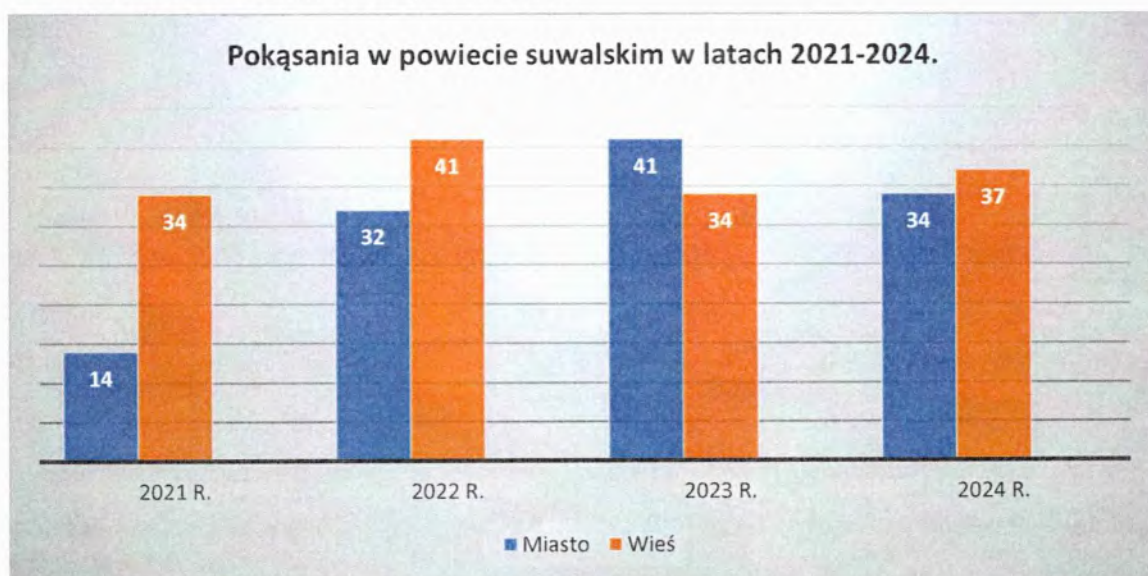
- profilaktykę przedekspozycyjną chroniącą osoby narażone na zakażenie wirusem wścieklizny przez szczepienie,
- profilaktykę poekspozycyjną chroniącą osoby po kontakcie z wirusem, np. przez pogryzienie lub kontakt ze śliną zakażonego zwierzęcia. Obejmuje podanie szczepionki i/lub swoistej immunoglobuliny.

W powiecie suwalskim od 2021 r. Zauważona jest tendencja wzrostowa pokąsów przez zwierzęta, co jest uwidocznione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Pokąsania w powiecie suwalskim w latach 2021-2024.

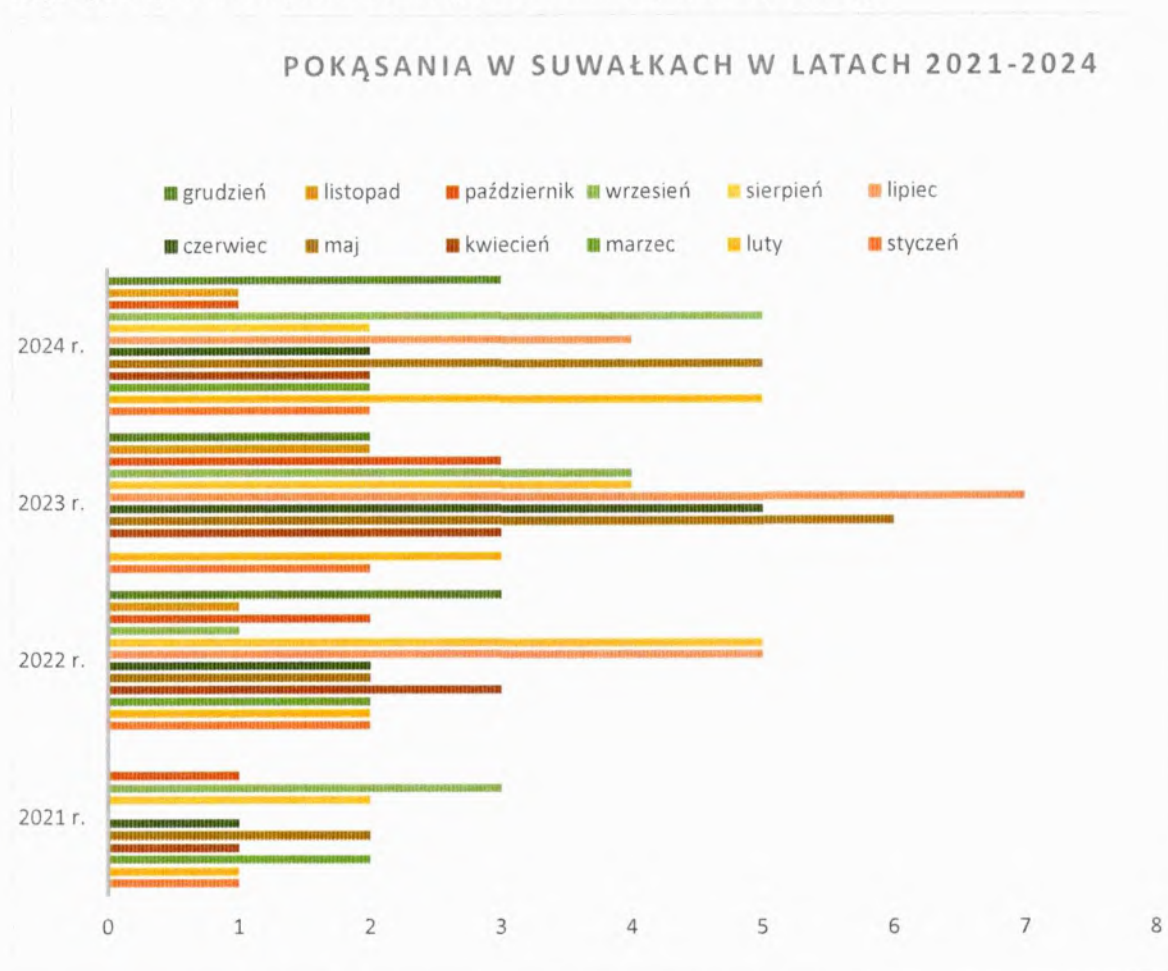
W powiecie suwalskim widoczne jest również, że do pokąsów przez zwierzęta dochodzi zarówno w mieście jak i na wsi.

Wykres 6. Pokąsania przez zwierzęta w powiecie suwalskim w latach 2021-2024 z podziałem na miasto i wieś.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W Suwałkach w latach 2021-2024 r. do pokąsań przez zwierzęta dochodzi najczęściej w miesiącach od maja do września (wykres poniżej).

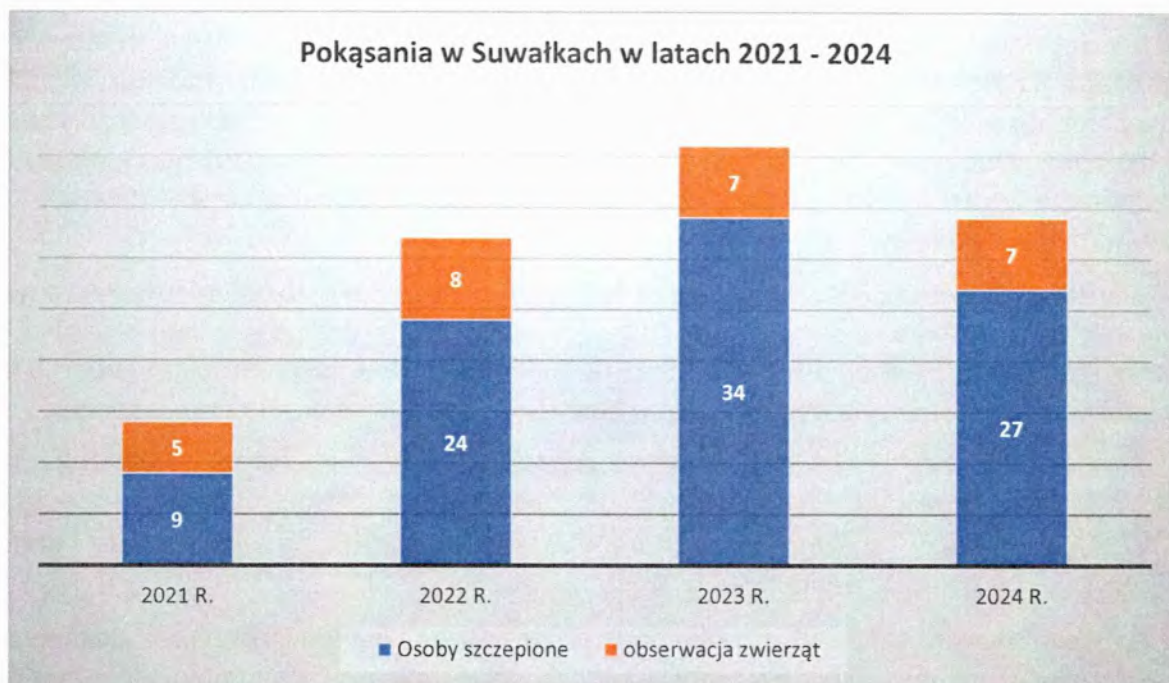

Wykres 7. Pokąsania w Suwałkach w poszczególnych miesiącach.

W 2024 r. roku do pokąsań doszło w miesiącach:

- styczeń – 2 osoby,
- luty – 5 osób,
- marzec – 2 osoby,
- kwiecień – 2 osoby,
- maj – 5 osób,
- czerwiec – 2 osoby,
- lipiec – 4 osoby,
- sierpień – 2 osoby,
- wrzesień – 5 osób,
- październik – 1 osoba,
- listopad – 1 osoba,
- grudzień – 3 osoby.

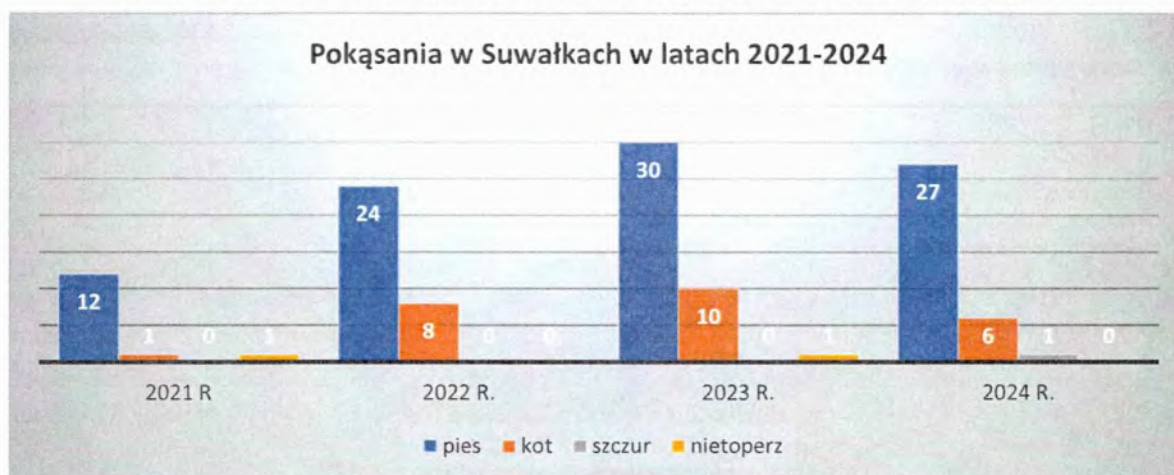
W Suwałkach osoby pokąsane są głównie szczepione przeciw wściekliźnie w ramach profilaktyki poekspozycyjnej. Zdarza się to w najczęściej w sytuacjach gdy zwierzę jest nieznane i ucieknie.

Wykres 8. Pokąsania w Suwałkach w latach 2021-2024 z podziałem na osoby szczepione przeciw wściekliznie i obserwacje zwierząt.

W niewielkim procencie osoby te nie są kwalifikowane do szczepień przeciw wściekliznie. W takich przypadkach zwierzęta takie są objęte obserwacją weterynaryjną. Powiatowy Lekarz Weterynarii zgłasza informacje dotyczące stwierdzonych przypadków wścieklizny u zwierząt, wyniki obserwacji zwierząt w przypadkach pokąsania ludzi celem ustalenia bądź wykluczenia podejrzenia o wściekliznę.

W mieście Suwałki najczęściej dochodzi do pogryzienia przez psy (wykres poniżej).

Wykres 9. Pokąsania w mieście Suwałki w latach 2021 – 2024 z podziałem na zwierzęta, które pokąsały.

W 2024 r. było: 27 przypadków pokąsania przez psy, 6 przypadków pokąsania przez koty i 1 przypadek pokąsania przez szczura.

3.6 SALMONELLOZY

Salmonellozy to choroby, które zostały wywołane przez zatrucie bakteriami z rodzaju *Salmonella*. Rozwijają się po zjedzeniu zakażonego pokarmu lub wypiciu zakażonej wody. Salmonellozy przebiegają bezobjawowo lub dają dolegliwości ze strony układu pokarmowego, np. ostrą biegunkę. Choroba może prowadzić do poważnych problemów zdrowotnych, zwłaszcza u osób starszych, dzieci oraz osób z osłabionym układem odpornościowym.

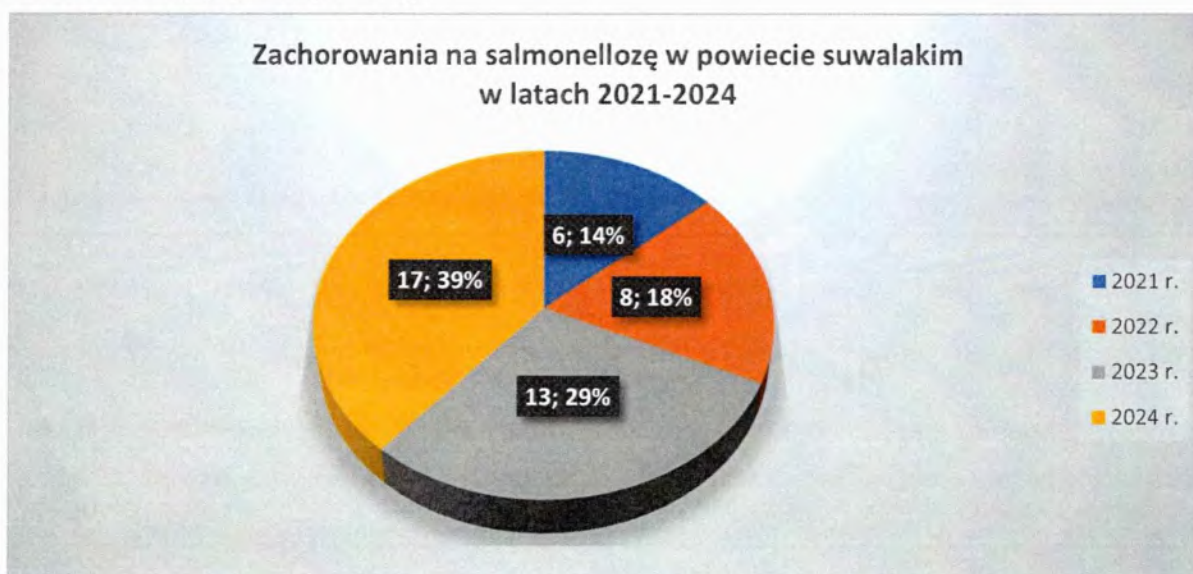
Bakterie z rodzaju *Salmonella*, które mogą przedostać się do organizmu człowieka poprzez spożycie skażonej żywności, takiej jak surowe lub niedogotowane mięso, jaja, a także niepasteryzowane produkty mleczne. Bakterie te mogą również znajdować się na powierzchni owoców i warzyw, które nie zostały odpowiednio umyte przed spożyciem, a także kontakt z zakażonymi zwierzętami - szczególnie ptakami, gadami i płazami, oraz z ich odchodami.

Salmonellozy są bardzo częste. W Polsce rocznie stwierdza się około 17 przypadków zachorowania na 100 000 osób rocznie.

Profilaktyka salmonellozy jest oparta na praktykach higienicznych oraz starannym przygotowywaniu posiłków. Głównymi zasadami, które należy przestrzegać by nie zarazić się bakteriami z grupy *salmonella*, są:

- dokładne mycie rąk przed przygotowywaniem posiłków, po kontakcie z surowym mięsem, jajami oraz po skorzystaniu z toalety;
- staranna obróbka termiczna mięsa, drobiu i jaj; aby zabić bakterie *Salmonella*.
- oddzielanie surowych produktów od gotowych do spożycia podczas przechowywania, aby nie doszło do krzyżowego skażenia;
- mycie owoców i warzyw;
- bezpieczne przechowywanie żywności.

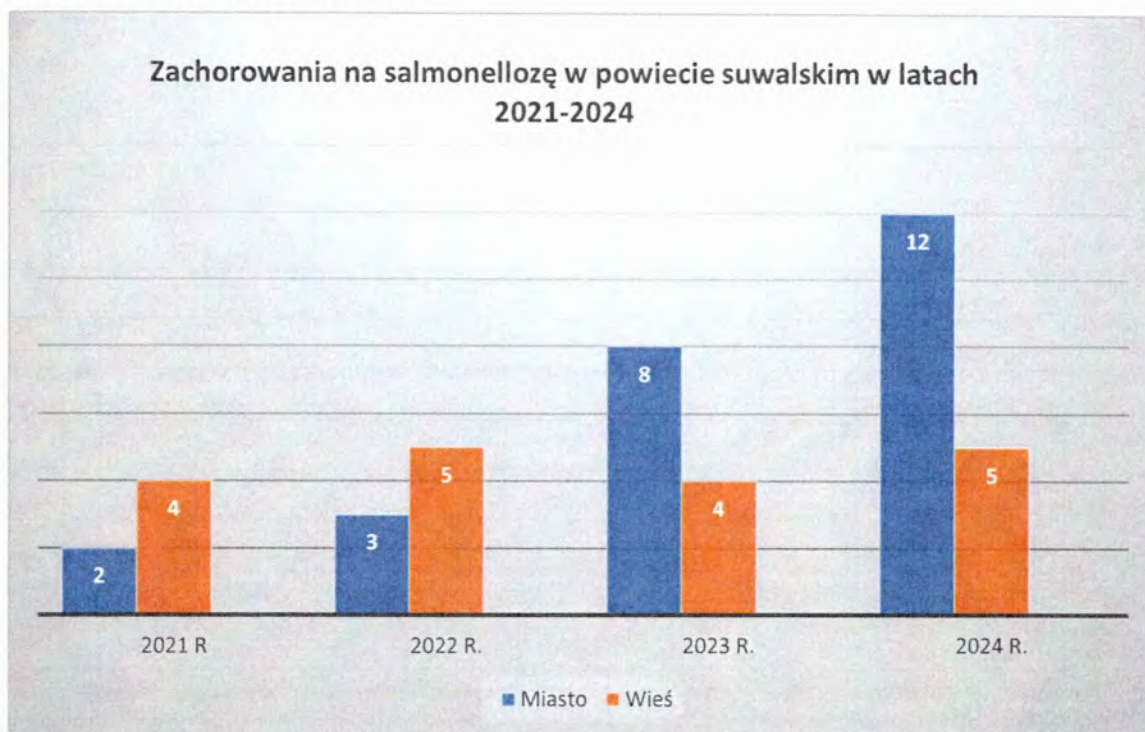
W powiecie suwalskim następuje tendencja wzrostowa zachorowań na salmonellozę (wykres poniżej).

Wykres 10. Zachorowania na salmonellozę w powiecie suwalskim w latach 2021-2024

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Zauważalny jest również wzrost zachorowań na salmonellozę wśród ludności miasta Suwałki (wykres poniżej).

Wykres 11. Zachorowania na salmonellozę w powiecie suwalskim w latach 2021-2024 z podziałem na miasto i wieś.

Do zakażenia pączkami salmonelli dochodziło w różnych miesiącach niezależnie od pory roku (tabela poniżej).

Tabela 10. Zachorowania na salmonellozę w poszczególnych miesiącach.

Rok	Miesiąc	Liczba zachorowań na salmonellozę	
		powiat suwalski	Suwałki
2021 r	styczeń	0	0
	luty	1	0
	marzec	0	0
	kwiecień	0	0
	maj	0	0
	czerwiec	0	1
	lipiec	1	0
	sierpień	1	0
	wrzesień	2	1
	październik	1	0
	listopad	0	0
	grudzień	0	0

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

2022 r.	styczeń	2	0
	luty	0	0
	marzec	0	0
	kwiecień	0	0
	maj	1	1
	czerwiec	0	0
	lipiec	1	0
	sierpień	3	1
	wrzesień	0	0
	październik	1	1
	listopad	0	0
	grudzień	0	0
2023 r.	styczeń	0	1
	luty	2	0
	marzec	1	1
	kwiecień	1	0
	maj	0	1
	czerwiec	1	0
	lipiec	1	2
	sierpień	1	0
	wrzesień	2	1
	październik	1	1
	listopad	0	0
	grudzień	3	1
2024 r.	styczeń	1	1
	luty	1	1
	marzec	0	0
	kwiecień	1	1
	maj	4	2
	czerwiec	0	0
	lipiec	1	0
	sierpień	6	3
	wrzesień	2	1
	październik	1	1
	listopad	0	0
	grudzień	2	1

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W Suwałkach w 2024 roku w wyniku zatrucia pałeczkami salmonella doszło do powstania 3 ognisk domowych (tabela poniżej).

Tabela 11. Zatrucia pokarmowe pałeczkami salmonella - w ogniskach domowych w latach 2021 – 2024 w Suwałkach.

Rok	Rodzaj ogniska	Żywnienie zbiorowe	Narażonych		Chorych		Hospitalizowanych		Nośnik	Czynniki wpływające na powstanie zatrucia	Czynnik etiologiczny
			Ogółem	W tym do lat 14	Ogółem	W tym do lat 14	Ogółem	W tym do lat 14			
2024 r.	ognisko domowe, w rodzinie	0	1	0	1	0	1	0	Prawdo podobnie jajecznicca	spożycie półsurowych produktów, spożycie niemytych produktów, niezachowanie włąściwej higieny, w tym rąk podczas przygotowywanie potraw.	Bakteria Salmonella Enteritidis
	ognisko domowe, w rodzinie	0	4	1	1	0	0	0	Prawdo podobnie kurczak	niewłaściwe przygotowanie i obróbka potraw do spożycia, nieprawidłowa higiena rąk	Bakteria Salmonella Enteritidis
	ognisko domowe, w rodzinie	0	2	1	1	0	1	0	Prawdo podobnie jajka. (zrazy obtoczone w jajku).	nieprawidłowa obróbka żywności przed spożyciem, potrawy spożyte na półsurowo z minimalną obróbką termiczną, nieprawidłowa higiena rąk	Bakteria Salmonella Enteritidis
2023 r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022 r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021 r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Najczęstszym serotypem z grupy salmonella wywołującym zachorowanie na salmonellozę w powiecie suwalskim w 2023 r. i 2024 r. jest Salmonella Enteritidis (tabela poniżej).

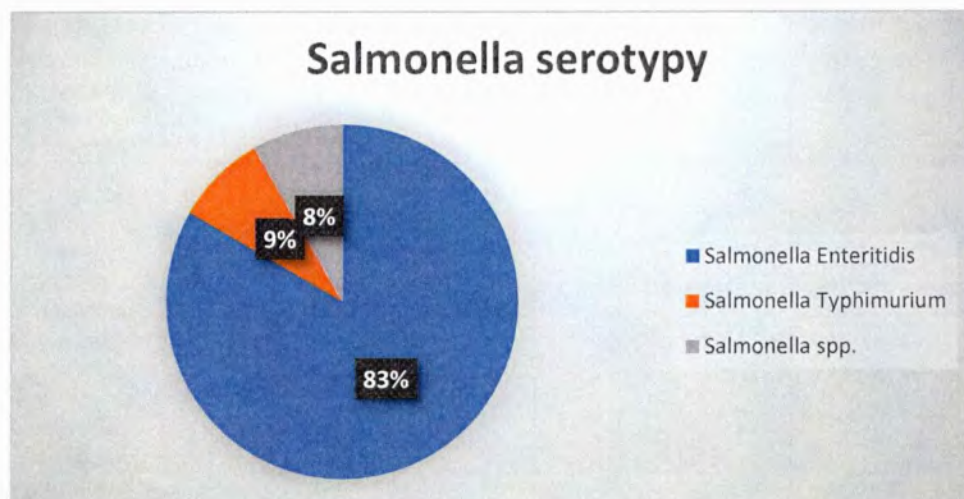
Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W Suwałkach w 2024 r. najczęstszym serotypem również jest Salmonella Enteritidis (tabela poniżej).

Tabela 12. Salmonellozy w powiecie suwalskim z podziałem na grupy wiekowe oraz serotypy.

Salmonella	Liczba w latach 2023-2024	2024 r.									2023 r.									
		Ogółem	2024 r. W grupach wieku								Ogółem	w grupach wieku								
			0-4	5-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60≤			0-4	5-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60≤
Ogółem	35	20	2	0	3	1	2*	2	3	7*	15*	3	5	2	0	1	0	0	4*	
Enteritidis	24	15	0	0	3	1	1*	2	2	6*	9*	0	3	2	0	1	0	0	3*	
Typhlmurium	7	3	2	0	0	0	1	0	0	0	4	3	1	0	0	0	0	0	0	
Braenderup	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
Infantis	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Coelm	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
Salmonella spp.	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
*) obejmuje zarówno zatrucia pokarmowe jak i zakażenia pozajelitowe wywołane pałeczkami Salmonella																				

*) obejmuje zarówno zatrucia pokarmowe jak i zakażenia pozajelitowe wywołane pałeczkami Salmonella

Wykres 12. Salmonellozy w Suwałkach w 2024 r. – serotypy.

3.7 PODSUMOWANIE:

1. Grypa jest chorobą wymagającą szczególnego nadzoru epidemiologicznego opartego na systemie SENTINEL, który umożliwia rozpoznawanie szczepów wirusa krążącego w populacji oraz jest niezbędny dla systemu wczesnego ostrzegania w sytuacji epidemii czy pandemii.
2. Wirusowe zapalenie wątroby typu C stanowi wyzwanie edukacyjne w mieście Suwałki ze względu na brak możliwości uodpornienia społeczeństwa za pośrednictwem szczepień ochronnych. Należy podnosić świadomość populacji na temat chorób krwipochodnych, zachęcać do badań przesiewowych oraz

- stosowania sterylnych narzędzi podczas procedur medycznych jak i pozamedycznych tj. usługi fryzjerskie, kosmetyczne itp.
3. Występowanie chorób odkleszczowych mimo zmniejszenia ich liczby na przestrzeni lat 2022-2024 wskazuje na konieczność prowadzenia edukacji zdrowotnej mieszkańców miasta Suwałki. Powinna ona dotyczyć nie tylko nakłaniania do stosowania środków ostrożności m. in. stosowanie repelentów, odpowiedniego dobru ubioru czy samooceny ciała, ale także propagowanie szczepień przeciwko KZM.
 4. W dalszym ciągu rejestruje się dużo chorób szerzących się drogą pokarmową, w szczególności Salmonellozy. W ostatnich 4 latach obserwuje się znaczny wzrost tych zachorowań w mieście Suwałki. Należy zwiększyć edukację społeczeństwa dotyczącą higieny rąk oraz prawidłowego postępowania z żywnością zwłaszcza w sposobie przechowywania jej obróbki termicznej.
 5. Liczba pokąsań wzrasta z roku na rok zwłaszcza przez nieznane, wąłesające się i nieszczepione zwierzęta. Należy zwiększyć edukację społeczeństwa w zakresie ograniczonego zaufania do nieznanych zwierząt oraz konieczności szczepień przeciw wścieklicznie zwierząt domowych.

4. ZAKAŻENIA SZPITALNE

Przez zakażenie szpitalne rozumie się zakażenie, które nastąpiło w szpitalu i ujawniło się w okresie pobytu w szpitalu lub po jego opuszczeniu. Występuje ono w związku z udzieleniem świadczeń zdrowotnych, w przypadku gdy choroba nie była w momencie udzielania świadczeń zdrowotnych w okresie wylęgania albo wystąpiła po udzieleniu świadczeń zdrowotnych, w okresie nie dłuższym niż okres jej wylęgania. Zakażenie szpitalne może być przyczyną zachorowalności i śmiertelności.

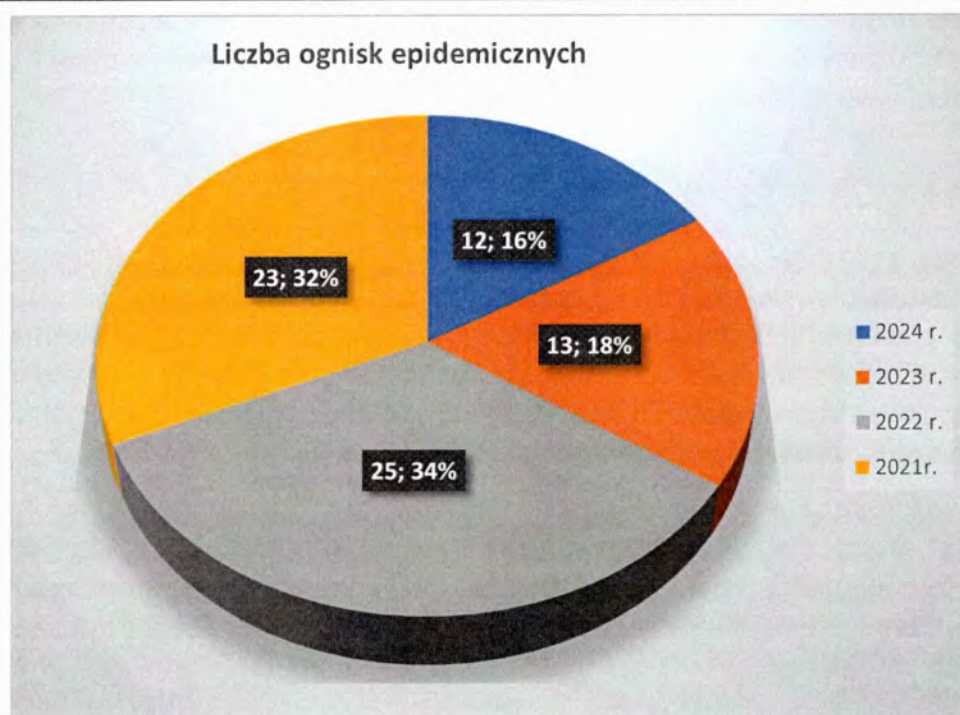
W szpitalu zakażeniami szpitalnymi zajmuje się Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych, który ma za zadanie między innymi opracowywanie oraz aktualizacja systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych. W przypadku wystąpienia ogniska epidemicznego choroby zakaźnej na terenie szpitala Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych ma obowiązek zgłoszenia tego ogniska do Państwowego Powiatowego Inspektora.

W mieście Suwałki, we wszystkich szpitalach udzielających świadczenia zdrowotne całodobowo, funkcjonują Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Występowanie ognisk epidemicznych w szpitalach ukazuje poniższa tabela.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela 13. Występowanie ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w poszczególnych latach.

Rok	Liczba ognisk epidemicznych	Liczba osób z zakażeniem w ognisku epidemicznym ogółem	Liczba pacjentów z zakażeniem w ognisku epidemicznym			Liczba personelu medycznego z zakażeniem epidemicznym		
			Ogółem	Potwierdzona badaniami	Niepotwierdzona badaniami	Ogółem	Potwierdzona badaniami	Niepotwierdzona badaniami
2024	12	75	71	71	0	4	4	0
2023	13	148	147	147	0	1	1	0
2022	25	305	260	260	0	45	45	0
2021	23	276	235	235	0	41	41	0

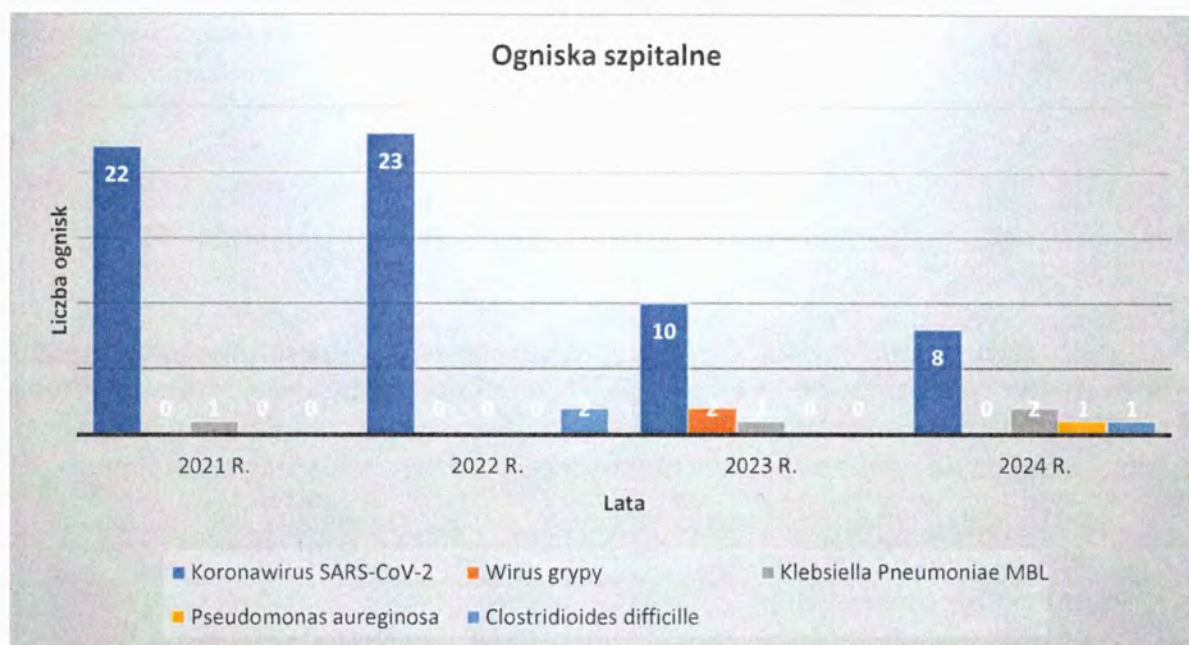
Wykres 13. Liczba ognisk szpitalnych w latach 2021-2024 w mieście Suwałki.

Wysoka liczba ognisk w latach 2021 i 2022 jest związana z pandemią COVID-19, gdzie czynnikiem etiologicznym był koronawirus SARS-CoV-2. Od 2023 r. Zauważono występowanie ognisk wywołanych innym czynnikiem etiologicznym (wirus grypy, *Klebsiella pneumoniae*, *Pseudomonas aureginosa*, *Clostridioides difficile*). Również od 2023 r. jest widoczny znaczny spadek występowania ognisk epidemicznych w szpitalach wywołanych przez koronawirus SARS-CoV-2.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

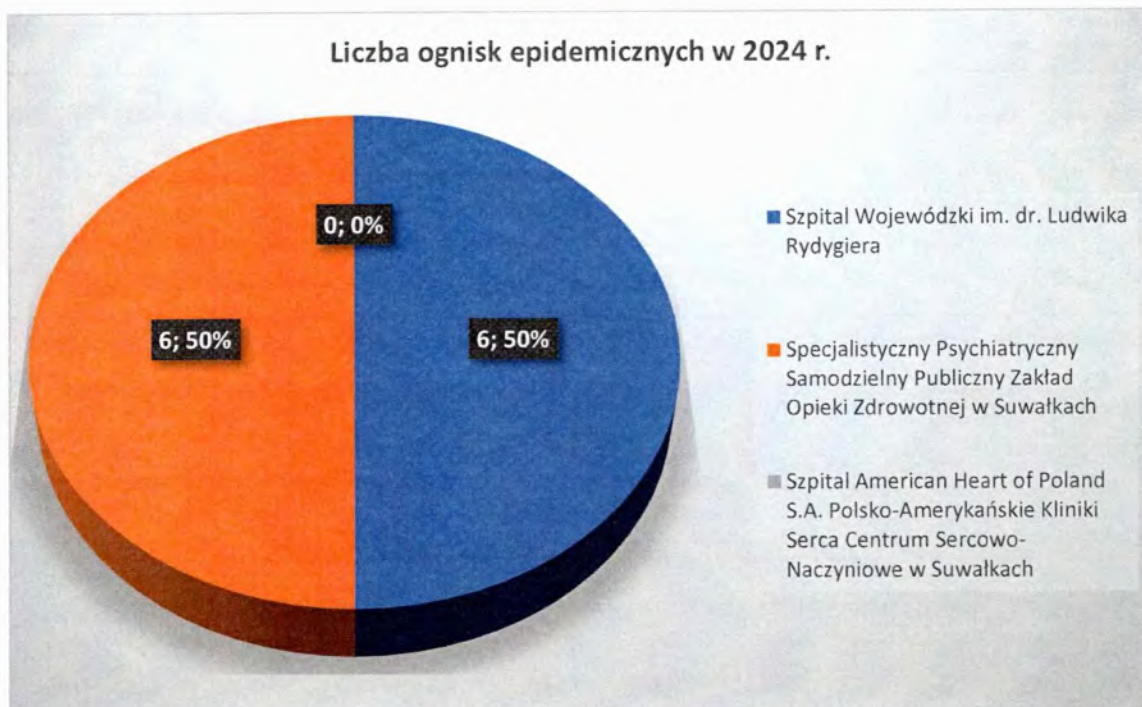
Tabela 14. Występowanie ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w latach 2021 - 2024 r.

Rok	koronawirus SARS-CoV-2	wirus grypy	Klebsiella pneumoniae	Pseudomonas aureginosa	Clostridioides difficile
2021 r	22	0	1	0	0
2022 r.	23	0	0	0	2
2023 r.	10	2	1	0	0
2024 r.	8	0	2	1	1

Wykres 14. Liczba ognisk epidemicznych w szpitalach w latach 2021-2024 z podziałem na czynnik etiologiczny.

W 2024 r. Zgłoszono 12 ognisk epidemicznych z dwóch szpitali (Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach - 6, Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach - 6). Szpital American Heart of Poland S.A. Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca Centrum Sercowo-Naczyniowe w Suwałkach nie zarejestrował ognisk epidemicznych.

Wykres 15. Ogniska epidemiczne w poszczególnych szpitalach w 2024 r.

W 2024 r. pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach przeprowadzili 11 kontroli ognisk epidemicznych, które wystąpiły w szpitalach. W trakcie kontroli stwierdzono, że Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych pracują prawidłowo i wobec ognisk, które wystąpiły podjęły następujące działania:

1. Izolacja pacjentów z kontaktu-leżących na tej samej sali lub przeniesienie pacjentów dodatnich na oddział Chorób Zakaźnych;
2. Ograniczenie odwiedzin;
3. Dekontaminacja sal po pacjentach chorych na chorobę zakaźną;
4. Kontrole wewnętrzne w zakresie przestrzegania procedur profilaktyki przeprowadzane przez Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych i czynne monitorowanie zasad izolacji;
5. Spotkania Zespołu Kontroli Zakażeń Szpitalnych z dyrekcją szpitala i z kierownictwem oddziału;
6. Przypomnienie o prawidłowym stosowaniu Środków Ochrony Indywidualnej i postępowaniu zgodnie z procedurami izolacji pacjentów chorych na chorobę zakaźną oraz przestrzegania 5 momentów higieny rąk.

5. NADZÓR NAD SZCZEPIENIAMI OCHRONNYMI

Obowiązek szczepień nakłada ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Szczepienia ochronne w Polsce są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (tzw. kalendarz szczepień), który co roku jest aktualizowany i ogłaszany przez Głównego Inspektora Sanitarnego, w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia.

Szczepienia obowiązkowe są bezpłatne, zaś szczepienia zalecane są płatne. Obecnie do szczepień obowiązkowych należą szczepienia przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, gruźlicy, inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b; inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, nagminnym zapaleniu przyusznicy (śwince), odrze, różyczce ospie wietrznej, ostremu nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B; wściekliznie oraz zakażeniom powodowanym przez rotawirusy.

O umieszczeniu szczepień w grupie obowiązkowych bądź zalecanych decydują takie czynniki, jak częstotliwość występowania choroby, jej przebieg, konsekwencje zachorowania oraz powikłania, a także koszt programu powszechnego szczepienia dzieci i możliwości finansowania go z budżetu państwa.

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych należy między innymi sprawowanie nadzoru nad podmiotami leczniczymi wykonującymi szczepienia ochronne, jak również sprawowanie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych.

W 2024 roku w mieście Suwałki objętych nadzorem było 13 podmiotów leczniczych wykonujących szczepienia ochronne co przekłada się na 17 punktów szczepień:

a) w szpitalu – 1:

- oddział neonatologiczny – 1
- oddział nefrologiczny ze stacją dializ - 1
- szpitalny oddział ratunkowy - 1
- oddział obserwacyjno - zakaźny dorosłych - 1
- poradnia podstawowej opieki zdrowotnej - 1

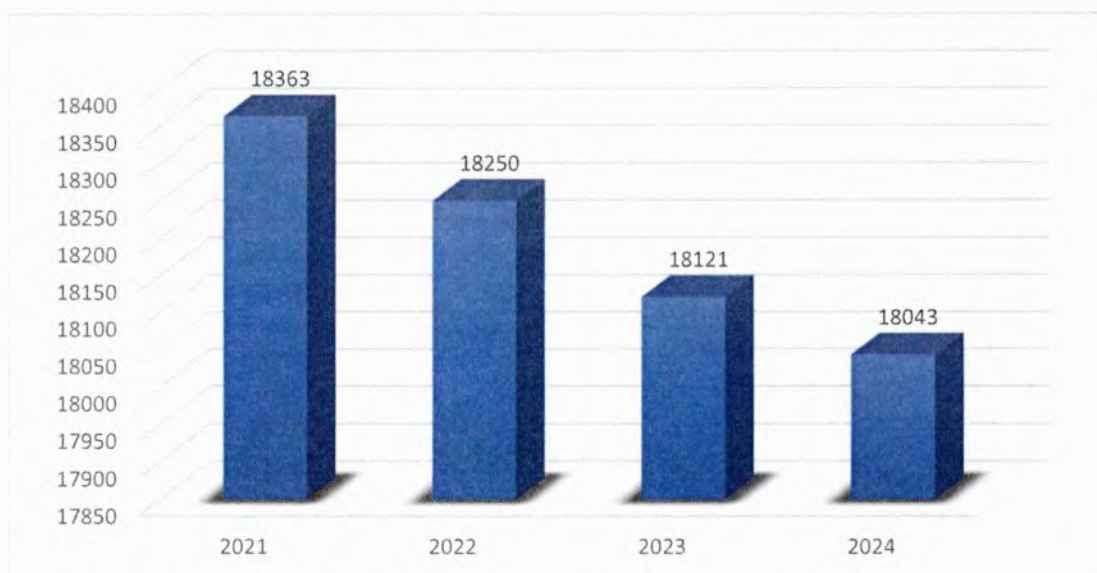
b) w Niepublicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej - 12

W roku 2024 zaplanowano 11 kontroli w ramach nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach przeprowadzili 16 kontroli w omawianym zakresie (w tym 13 kompleksowych; 2 tematyczne w związku z weryfikacją danych zawartych w kartach uodpornienia osób, wobec których wszczęto postępowanie administracyjne w związku z uchylaniem się od obowiązkowych szczepień ochronnych; 1 rekontrola; 2 w nowopowstałym obiekcie).

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W związku z ww. obowiązkiem nadzorowali wykonawstwo szczepień u 18043 dzieci i młodzieży w wieku od pierwszego dnia życia do 19 roku życia (mniejsza o 78 w porównaniu do roku 2023). Dane dotyczące szczepień ochronnych, pozyskiwane są ze wszystkich punktów szczepień na terenie działania PSSE i sumowane w Rocznym Sprawozdaniu ze Szczepień Ochronnych - MZ-54. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach przesyła ww. sprawozdanie do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku, które po weryfikacji przekazywane jest zgodnie z kompetencjami do Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny na podstawie otrzymanych sprawozdań rocznych (Mz-54) opracowuje roczny biuletyn „Szczepienia Ochronne w Polsce”, który stanowi oficjalne źródło informacji o realizacji szczepień w Polsce.

Według danych GUS z 31 grudnia 2023 r. Suwałki liczyły 68 231 mieszkańców i były pod względem liczby ludności drugim (po Białymstoku) miastem w województwie podlaskim. Liczba dzieci stanowiła około 26,4 % całej populacji Suwałk przewidzianej do szczepień ochronnych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Zauważyć należy, że począwszy od roku 2021 odnotowuje się spadek liczby dzieci i młodzieży podlegających szczepieniom ochronnym.

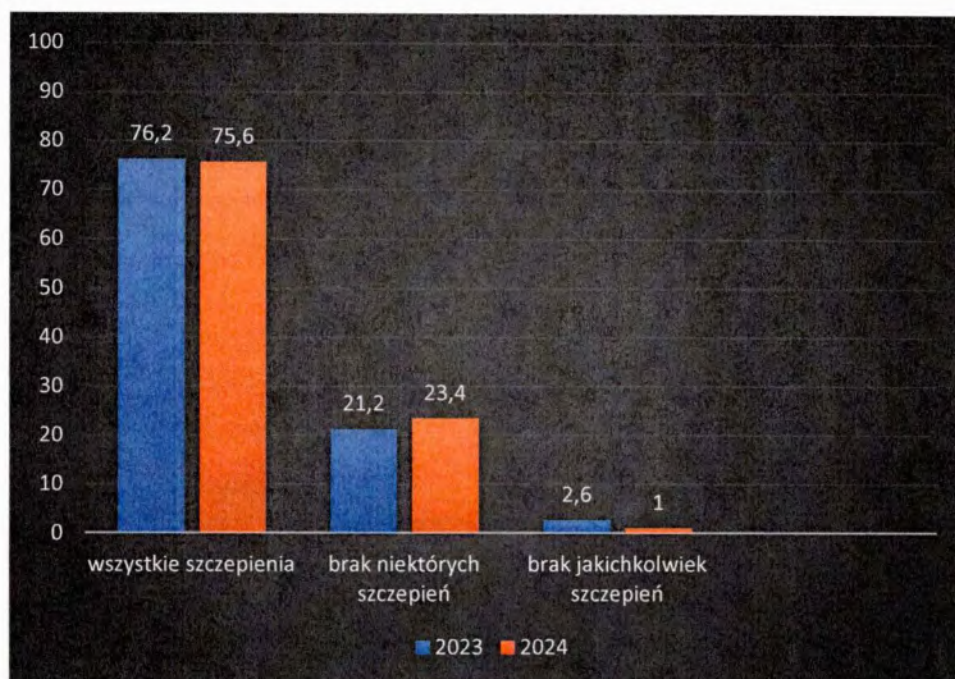
Wykres 16. Liczba populacji 0-19 roku życia objętej Programem Szczepień Ochronnych (PSO) w mieście Suwałki w latach 2021-2024

5.1 STAN WYKONANIA SZCZEPIEŃ OBOWIĄZKOWYCH W 3 R. Ż.

Zestawienie wszystkich obowiązkowych szczepień wykonanych w ramach PSO w trzecim roku życia to tzw. Zamknięcie szczepień podstawowych. Analiza wykazała, że w 2024 r. jedynie 75,6% dzieci urodzonych w 2022 r. (tj. dzieci, które powinny przyjąć już wszystkie szczepienia podstawowe) zostało całkowicie zaszczepionych, 24,4% zostało zaszczepionych częściowo, zaś żadnego szczepienia nie przyjęło 1% dzieci z tego rocznika. Dla porównania w roku 2023 r. 76,2% dzieci otrzymało wszystkie szczepienia,

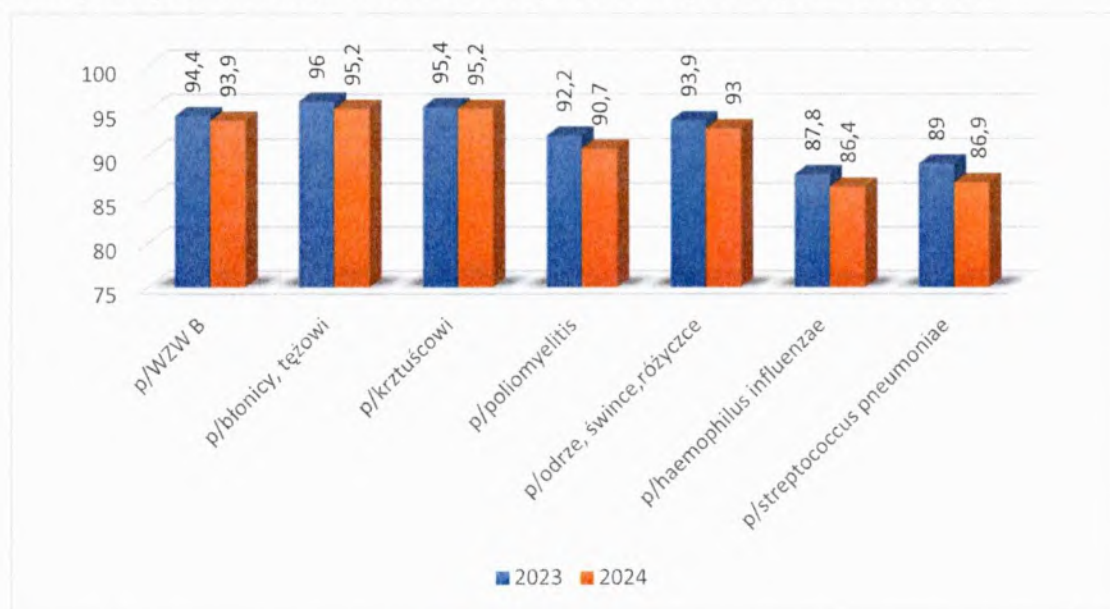
Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

21,2% zostało zaszczepionych częściowo, zaś żadnego szczepienia nie przyjęło 2,6% dzieci w 3 r.ż.

Wykres 17. Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia przeciw wszystkim chorobom uwzględnionych w „Kalendarza szczepień” w mieście Suwałki w latach 2023-2024 (dane %).

W latach 2023–2024 obserwujemy tendencje spadkową w wykonawstwie szczepień. Jest to efekt m.in. aktywności ruchów antyszczepionkowych podważających celowość i zaufanie do szczepień oraz obaw rodziców przed rzekomym szkodliwym wpływem szczepionki na zdrowie dzieci. Dopatrują się związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy podaniem szczepionki, jej składnikami, a występowaniem chorób i zgonów u dzieci. Sytuacja ta skutkuje z roku na rok spadkiem wyszczepialności dzieci.

Wykres 18. Stan zaszczepienia dzieci w 0-19 roku życia na wybrane choroby zakaźne w mieście Suwałki w latach 2023-2024 (dane %)

5.2 DYSTRYBUCJA SZCZEPIONEK

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wojewódzkiego i powiatowego prowadzą na podległym terenie dystrybucję preparatów szczepionkowych zakupionych przez Ministra Zdrowia, służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Szczepionki są dostarczane z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynu WSSE, a następnie do magazynów powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, skąd są odbierane przez świadczeniodawców, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawarł umowy na przeprowadzanie szczepień obowiązkowych. W 2024 r. z magazynu PSSE wydano 14 335 dawek szczepionek (w 2023 r. Wydano 15 668 dawek, spadek o 8,5%).

W czerwcu 2023 r. Został w Polsce uruchomiony powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2010-2030. Szczepienia te mają charakter zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem Ministra Zdrowia. Do realizacji szczepienia przeciwko HPV, w ramach programu, dostępne są bezpłatnie 2 preparaty: 2-walentny Cervarix, 9-walentny Gardasil 9. Dystrybucja preparatów wykorzystywanych do szczepień w ramach programu odbywa się z wykorzystaniem magazynów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która w roku 2024 wydała na potrzeby ww. szczepień, w mieście Suwałki 725 dawek preparatu Gardasil 9 oraz 20 dawek preparatu Cervarix. Wyboru preparatu dokonuje rodzic w trakcie rejestracji dziecka na szczepienie.

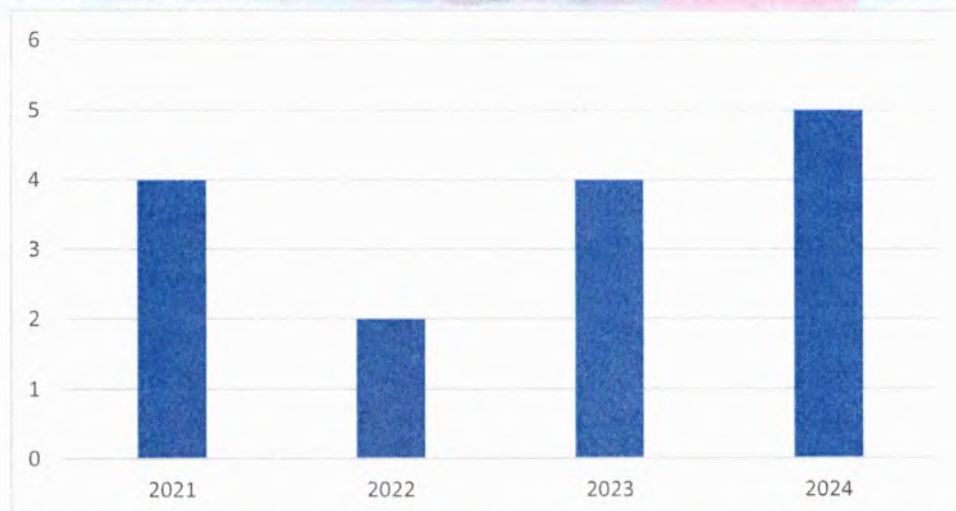
W związku ze zwiększoną zachorowalnością na krztuśca od 15 października 2024r. Wprowadzono zalecane bezpłatne szczepienie dla kobiet w ciąży szczepionką przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi w schemacie jednodawkowym. Szczepienie obejmuje kobiety między 27. a 36. tygodniem ciąży oraz kobiety w ciąży zagrożonej przedwczesnym porodem, po ukończeniu 20 tygodnia ciąży. Do realizacji tego szczepienia dostępny jest preparat Boostrix. Na ten cel PIS w Suwałkach w czwartym kwartale 2024 roku wydał jedynie 38 dawek szczepionki, co oznacza niewielkie zainteresowanie szczepieniem wśród przyszłych mam.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych w PSSE odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące monitorowania warunków przechowywania i transportu preparatów szczepionkowych, postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych oraz zasad postępowania na wypadek wstrzymania oraz wycofania z obrotu preparatów szczepionkowych.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zobowiązane są do prowadzenia racjonalnej gospodarki preparatami szczepionkowymi, których zakup jest finansowany ze środków publicznych przez Ministerstwo Zdrowia. W tym celu prowadzony jest nadzór nad przypadkami przerwania ciągłości łańcucha chłodniczego podczas transportu i przechowywania szczepionek w placówkach realizujących obowiązkowe szczepienia w ramach PSO. W 2024 r. na terenie działania PSSE Suwałki nie było incydentów związanych z przerwaniem łańcucha chłodniczego.

5.3 NADZÓR NAD ZGŁASZALNOŚCIĄ NIEPOŻĄDANYCH ODCZYNÓW POSZCZEPIENNYCH (NOP)

Sposób kwalifikacji NOP-ów określony jest w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. W sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania. Dzięki funkcjonowaniu uregulowanego prawnie obowiązku zgłaszania i rejestracji niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), które są kluczowym narzędziem służącym do oceny bezpieczeństwa szczepień, w roku 2024 zarejestrowano 5 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych.

Wykres 19. Liczba przypadków zgłoszonych podejrzeń niepożądanych odczynów poszczepiennych w mieście Suwałki w latach 2021–2024

Wśród zgłoszonych w analizowanym okresie przypadków NOP – odsetek 86,6% zakwalifikowano jako łagodne, 6,7% jako poważne, a 6,7% jako nie NOP. Wszystkie osoby, u których wystąpił niepożądany odczyn poszczepienny zostały objęte indywidualnym nadzorem epidemiologicznym.

Wykres 20. Liczba przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych według kwalifikacji w mieście Suwałki w latach 2021–2024

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokładnie weryfikują zgodność klasyfikacji wystąpienia objawów z rodzajami i kryteriami niepożądanych odczynów poszczepiennych wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r., w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania. Ponadto pracownicy na bieżąco udzielają porad oraz przeprowadzają rozmowy z lekarzami udzielającymi świadczeń zdrowotnych.

5.4 OGÓLNOPOLSKI POWSZECHNY PROGRAM SZCZEPIEŃ PRZECIW HPV

W czerwcu 2023 roku rozpoczął się ogólnopolski powszechny program szczepień przeciw HPV który realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia on bezpłatny program szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży o szczepienie, które chroni przed chorobami wywołanymi przez HPV. Szczepienia były przeprowadzane u chłopców i dziewcząt w wieku 12 i 13 lat. W roku 2024 program szczepień przeciw HPV rozszerzono o kolejne grupy wiekowe od 9 do 14 roku życia.

Kluczowym celem programu jest zwiększenie liczby dzieci zaszczepionych przeciw HPV, a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób z nowotworami szyjki macicy oraz chorobami nowotworowymi wywołanymi przez wirusa brodawczaka ludzkiego. Program szczepień przeciw HPV poprzez organizację szczepień w szkołach ma na celu zwiększenie dostępności szczepień jak również zwiększenie wiedzy zdrowotnej wśród uczniów i rodziców na temat HPV.

W mieście Suwałki do programu przystąpiło 6 szkół:

- SP nr 10 w której zaszczepiono 6 osób
- SP nr 7 w której zaszczepiono 35 osób
- SP nr 2 w której zaszczepiono 23 osoby
- SP nr 11 w której zaszczepiono 20 osób
- SP nr 9 w której zaszczepiono 5 osób
- SP nr 5 w której zaszczepiono 24 osoby

Ponadto rodzice wraz z dziećmi w celu zaszczepienia zgłaszali się również bezpośrednio do Placówek Ochrony Zdrowia.

W mieście Suwałki znajduje się 13 punktów szczepień zaangażowanych i realizujących ten program. W roku 2024 łącznie zaszczepionych zostało 366 dzieci natomiast w roku 2023 -237 dzieci. Możemy zaobserwować znaczny wzrost liczby dzieci zaszczepionych w zestawieniu na lata 2023–2024 z podziałem na dziewczęta i chłopców. W 2024 roku zaszczepiono 221 dziewcząt (wzrost o około 66%) i 145 chłopców (wzrost o około 63%).

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Rocznik	Liczba zaszczepionych	Liczba osób	% zaszczepionych
2006	5	772	0,65%
2007	6	843	0,71%
2008	3	846	0,35%
2009	13	887	1,47%
2010	146	907	16,10%
2011	60	756	7,94%
2012	2	833	0,24%
2013	2	761	0,26%
2014		736	0,00%
2015		780	0,00%
Suma	237	8 121	2,92%

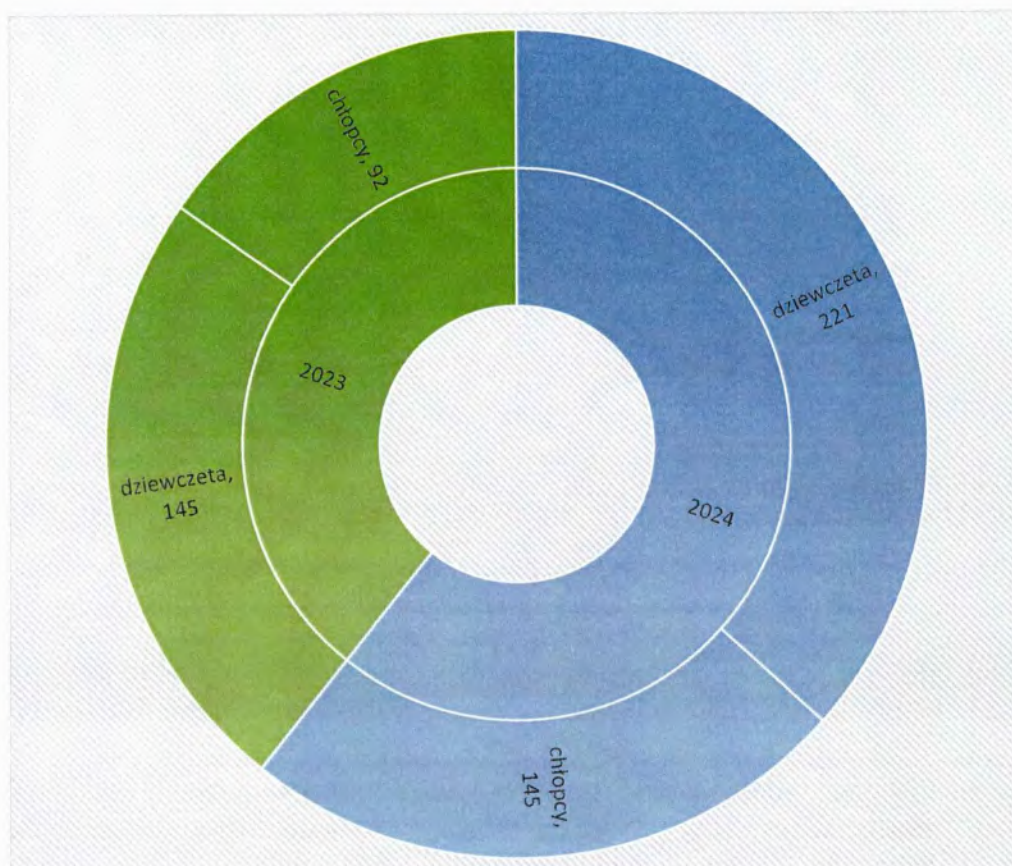
Rycina 1. Liczba dzieci zaszczepionych według roczników urodzenia w mieście Suwałki w 2023 roku od momentu wprowadzenia ogólnopolskiego programu szczepień p/HPV (dane źródłowe ezdrowie.gov.pl)- dane skumulowane

Rocznik	Liczba zaszczepionych	Liczba osób	% zaszczepionych
2006	10	772	1,30%
2007	17	843	2,02%
2008	9	846	1,06%
2009	12	887	1,35%
2010	26	907	2,87%
2011	87	756	11,51%
2012	87	833	10,44%
2013	51	761	6,70%
2014	46	736	6,25%
2015	21	780	2,69%
Suma	366	8 121	4,51%

Rycina 2. Liczba dzieci zaszczepionych według roczników urodzenia w mieście Suwałki w 2024 roku (dane źródłowe ezdrowie.gov.pl)- dane skumulowane

Działania Inspekcji Sanitarnej przekładają się na znaczny wzrost poziomu zaszczepienia przeciw HPV w 2024 roku. Wpływ na taką sytuację może mieć zwiększone zainteresowanie tymi szczepieniami co można tłumaczyć faktem, że rok 2024 był rokiem szczególnym pod względem wzrostu edukacji i aktywności w promowaniu tychże szczepień.

Program bezpłatnych szczepień przeciw HPV obejmuje dziewczęta i chłopców, którzy skończyli 9 lat do ukończenia 14 lat. Jednakże nadal szczepionka 2-walentna Cervarix przeciw HPV jest bezpłatna dla wszystkich dzieci od 9 do 18 lat. Dzieci starsze niż objęte programem mogą zostać bezpłatnie zaszczepione przeciw HPV, jeśli lekarz wystawi e-receptę. Wówczas rodzic realizuje e-receptę w aptece, umawia dziecko na szczepienie bezpośrednio w przychodni POZ i przynosi szczepionkę

Wykres 21. Liczba dzieci zaszczepionych przeciw HPV w rocznikach 2006-2015 z podziałem na płeć w mieście Suwałki w latach 2023-2024

5.5 NADZÓR NAD PRZYPADKAMI NIEWYKONANIA OBOWIĄZKOWYCH SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

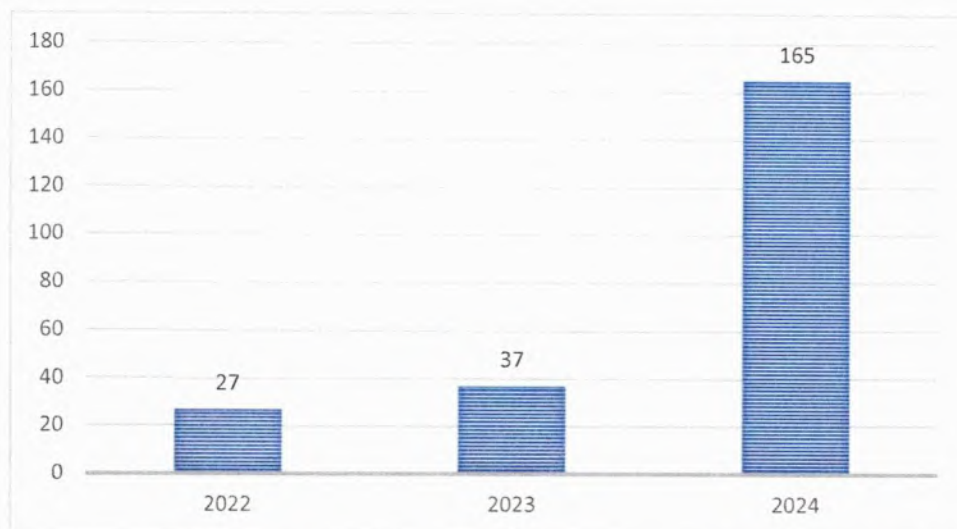
W mieście Suwałki, podobnie jak w całej Polsce problemem jest uchylanie się od realizacji obowiązku szczepień ochronnych. Mimo prowadzonych działań edukacyjnych, promujących szczepienia ochronne jako bezpieczną i skuteczną metodę zapobiegania wielu chorobom zakaźnym, zaobserwowano dalszy wzrost liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

Wzrost liczby dzieci, u których nie są wykonywane szczepienia obowiązkowe związany jest m.in. z:

- wzmożoną aktywnością ruchów antyszczepionkowych (szczególnie w mediach),
- obawami rodziców przed wystąpieniem Niepożądanym Odczynem Poszczepiennym, przewyższającym obawy przed chorobą i jej możliwymi powikłaniami.
- wątpliwościami rodziców co do bezpieczeństwa szczepień,
- dużą liczbą łatwo dostępnych, niewiarygodnych źródeł informacji, które są niezgodne z aktualną wiedzą medyczną.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Wszystko to skutkuje powstawaniem coraz większej liczby środowisk opornych na szczepienia.

Wykres 22. Liczba osób nieszczepionych w mieście Suwałki w latach 2022-2024

W 2024 r. Zarejestrowano 128 nowo nieszczepionych dzieci. W celu egzekwowania wykonania szczepienia przez osoby niezaszczone PPIS w Suwałkach podejmował następujące działania:

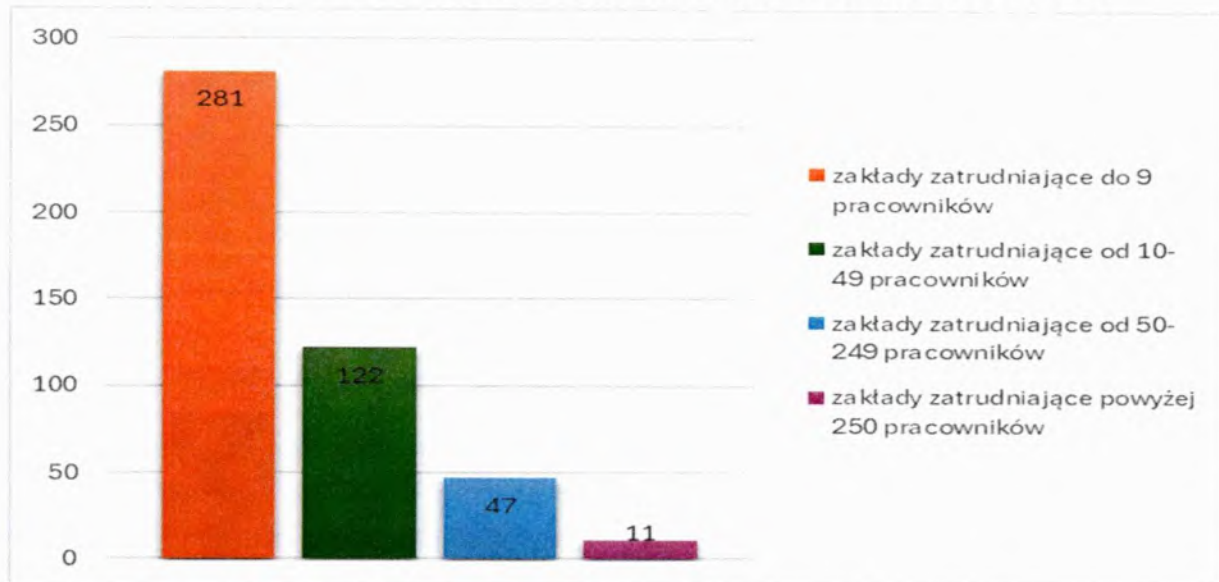
- wystawił 39 wezwań do dokonania obowiązku szczepień ochronnych,
- wystosował 52 pisma informacyjne do rodziców/opiekunów prawnych,
- wystosował 117 pism do Urzędu, w celu pozyskania danych,
- wystawił 33 upomnienia do rodziców/ opiekunów prawnych do wykonania zaległych szczepień ochronnych u dziecka,
- wystawił 5 tytułów wykonawczych z wnioskiem o nałożenie grzywny dla opiekunów nierealizujących szczepień ochronnych u swoich dzieci, które przekazano do WSSE w Białymstoku jako organu uprawnionego do prowadzenia egzekucji w tym zakresie.

Na skutek podjętych przez PSSE w Suwałkach działań w 2024 roku zaszczepiono 17 dzieci, 19 dzieci posiada odroczenia do szczepień potwierdzone zaświadczeniami lekarskimi. Wielu rodziców nie podało przyczyny niespełniania obowiązku poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

Podsumowując zaznaczyć należy, że szczepienia ochronne są najskuteczniejszą formą profilaktyki chorób zakaźnych. Rezygnacja ze szczepień ochronnych niesie za sobą negatywne skutki zdrowotne i ekonomiczne, związane z utratą możliwości zarobkowania oraz bezpośrednimi kosztami leczenia. Ponadto zauważalna jest coraz większa niechęć rodziców do wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych oraz ich roszczeniowość co wymaga zwielokrotnionych wysiłków służby zdrowia, a także pracowników PSSE. Pracownicy POZ starają się zachęcać rodziców do kontynuacji szczepień i uzupełniać je systematycznie mimo opóźnień w terminach. Przeprowadzane są przez nich edukacyjne rozmowy telefoniczne z rodzicami nie wyrażającymi zgody na szczepienia, a w celu większej mobilizacji wysyłane są wezwania na szczepienia. Niestety numery telefonów z przychodni są często przez rodziców blokowane, a korespondencja nie odbierana.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Na terenie miasta Suwałki przeważają zakłady małe zatrudniające do 9 osób - 281 zakładów, co stanowi 60, 95% wszystkich zakładów. Strukturę zakładów w ewidencji w zależności od ilości zatrudnionych pracowników przedstawia poniższy wykres.

Wykres . Struktura zakładów wg wielkości zatrudnienia w mieście Suwałki w 2024 roku

Na terenie miasta Suwałki, podobnie jak w latach poprzednich, w ewidencji najwięcej zakładów pracy znajdowało się w następujących branżach:

- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (PKD 47) – 114 zakładów,
- handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych (PKD 45) – 34 zakłady,
- handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (PKD 46) – 28 zakładów,
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (PKD 41) – 25 zakładów.

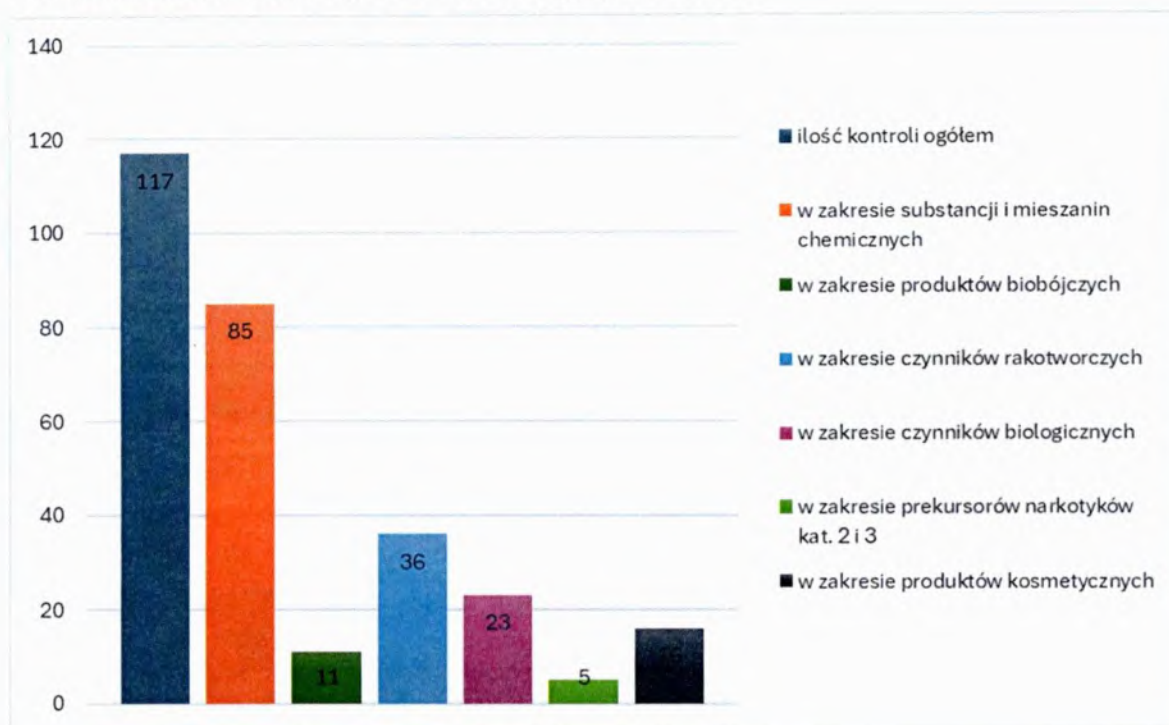
W roku 2024 przeprowadzono 117 kontroli, podczas których skontrolowano 112 zakładów, które zatrudniały 4599 osób. Nastąpił wzrost przeprowadzonych kontroli w stosunku do roku ubiegłego – 91 kontroli w 2023 r.

Pracownicy higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami w trakcie kontroli szczególną uwagę zwracali na:

- przestrzeganie przepisów w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy oraz profilaktyki chorób zawodowych,
- ekspozycję pracowników na szkodliwe i uciążliwe czynniki w środowisku pracy,
- narażenie na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- wprowadzanie do obrotu i stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin, prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, produktów biobójczych, produktów kosmetycznych oraz detergentów,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- warunki pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w firmach budowlanych,
- bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Wykres liczba kontroli w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2024 r.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości podczas kontroli w 2024 r. to:

- przekroczony wskaźnik NDS czynników chemicznych – Mangan we frakcji respirabilnej;
- przekroczony wskaźnik NDN hałasu;
- przekroczony wskaźnik NDS pyłu drewna;
- przekroczony wskaźnik NDS pyłu mąki;
- przekroczony NDS pyłu cementu portlandzkiego;
- brak oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy;
- nieaktualna/wadliwie opracowana ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy;
- brak/nieaktualna ocena ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynniki chemiczne;
- brak wykazu stosowanych mieszanin chemicznych niebezpiecznych;
- nieaktualne karty charakterystyki stosowanych mieszanin chemicznych;
- brak zgłoszenia zamiaru przystąpienia do prac polegających na usunięciu azbestu;
- niezabezpieczone i nieoznakowane płyty azbestowe usunięte z dachu;
- brak rejestru badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- brak kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- zły stan sanitarny/techniczny pomieszczeń pracy;
- brak oznakowania mieszaniny w języku polskim;
- brak wystarczającej liczby miejsc siedzących w szatni pracowników;
- zły stan techniczny krzesel w szatni pracowników;
- brak urządzenia do podgrzewania posiłków;
- brak zlewozmywaka w jadalni;
- brak szafek w jadalni na posiłki własne pracowników;
- brak oznakowania zgodnie z obowiązującymi przepisami, piktogramami określającymi rodzaj zagrożenia magazynu chemii;
- brak wyznaczonych ciągów komunikacyjnych;
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z czynnikiem o działaniu rakotwórczym;
- brak/nieaktualny rejestr prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z czynnikiem o działaniu rakotwórczym;
- brak/nieaktualny rejestr pracowników narażonych na działanie czynnika rakotwórczego;
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich pracowników o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywanej pracy;
- brak aktualnych badań środowiska pracy w zakresie: hałasu, drgań mechanicznych o działaniu ogólnym na organizm człowieka, pyłu drewna.

Wskutek stwierdzonych podczas kontroli naruszeń PPIS w Suwałkach wydał 16 decyzji administracyjnych z określonymi obowiązkami do wykonania (53 nakazy), oraz 1 decyzja o wykreśleniu zakładu z wykazu zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne; 21 decyzji zmieniających; 3 decyzje wygaszające; 2 decyzje umarzające i 16 decyzji płatniczych.

Decyzje administracyjne wydane w zakresie poprawy warunków pracy zawierały głównie nakazy dotyczące:

- obniżenia NDS/NDN czynników szkodliwych - 22 nakazy,
- substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - 7 nakazów,
- poprawy warunków higieniczno-sanitarnych pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń socjalnych – 6 nakazów,
- zapewnienia aktualnych badań środowiska pracy – 5 nakazów,
- substancji chemicznych i ich mieszanin – 5 nakazów,
- oceny ryzyka zawodowego – 4 nakazy,
- orzeczeń lekarskich pracowników – 4 nakazy.

1.2. OCENA WARUNKÓW ZDROWOTNYCH ŚRODOWISKA PRACY I NARAŻENIA ZAWODOWEGO

Pracownicy higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami przeprowadzili kontrole przestrzegania przepisów w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy 95 zakładach pracy. W zakładach skontrolowanych zatrudnionych było 4332 osób, z czego w warunkach czynników szkodliwych zatrudnionych było 2819 osób, co stanowiło 65,07 % ogółu osób pracujących. W skontrolowanych zakładach najliczniejszą grupę osób pracujących w kontakcie z czynnikiem szkodliwym dla zdrowia (63%) stanowiły osoby narażone na hałas, tj. 1776 osób.

W warunkach przekroczonych normatywów czynników szkodliwych dla zdrowia w zakładach pracy w 2024 r. pracowało 78 osób.

W bieżącym roku sprawozdawczym branże, w których stwierdzono największą liczbę osób pracujących w przekroczonych normatywach higienicznych to:

- PKD 10 – produkcja artykułów spożywczych,
- PKD 16 – produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli,
- PKD 17 – produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- PKD 23 – produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- PKD 25 – produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- PKD 27 – produkcja urządzeń elektrycznych.

Działania w nadzorowanych zakładach pracy w 2024 roku przyczyniły się do obniżenia wartości NDN/NDS czynników szkodliwych dla zdrowia na terenie miasta Suwałki dla 85 pracowników.

Uzyskano poprawę warunków pracy poprzez przeprowadzone remonty pomieszczeń pracy dla 164 osób, oraz pomieszczeń socjalnych dla 55 osób.

1.3. NADZÓR NAD CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI

Według terminologii stosowanej w dyrektywie 2000/54/WE z dnia 18 września 2000 r. czynniki biologiczne oznaczają wszystkie drobnoustroje łącznie z mutantami, hodowlami komórkowymi i pasożytami wewnętrznymi człowieka, które mogą być przyczyną zakażenia, alergii lub innego działania toksycznego. Obecność czynników biologicznych w środowisku pracy może negatywnie wpływać na organizm ludzki i prowadzić do wystąpienia chorób, w tym chorób zawodowych. W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach ujętych jest 66 zakładów, w których występują czynniki biologiczne.

W roku sprawozdawczym w przedmiotowym zakresie skontrolowano 23 zakłady, w których występowały czynniki biologiczne, w trakcie kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. W skontrolowanych zakładach w narażeniu na czynniki biologiczne zaklasyfikowane do 2 grupy zagrożenia pracowało 549 osób, natomiast na czynniki biologiczne zaklasyfikowane do 3 grupy pracowało 428 osób. Najwięcej pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne było zatrudnionych w podmiotach służby zdrowia (102 osoby) oraz w obiektach produkcji artykułów spożywczych (74 osoby).

**1.4. NADZÓR NAD REALIZACJĄ OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH
Z ROZPORZĄDZENIA MINISTRA ZDROWIA Z DNIA 26 LIPCA 2024 R. W SPRAWIE
SUBSTANCJI CHEMICZNYCH ICH MIESZANIN, CZYNNIKÓW LUB PROCESÓW
TECHNOLOGICZNYCH O DZIAŁANIU RAKOTWÓRCZYM, MUTAGENNYM LUB
REPROTOKSYCZNYM W ŚRODOWISKU PRACY.**

Czynniki rakotwórcze są to czynniki, które powodują wzrost zapadalności/umieralności na choroby nowotworowe w populacji osób narażonych w porównaniu z populacją ogólną. Kontakt z czynnikami rakotwórczymi obecnymi w środowisku pracy może mieć konsekwencje w postaci rozwoju chorób nowotworowych.

CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE I MUTAGENNE
W MIEJSCU PRACY

W 2024 roku pracownicy mieli kontakt z substancjami *chemicznymi*, ich mieszaninami, czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym lub byli narażeni na te czynniki w 36 zakładach. Wzrost liczby zakładów w stosunku do lat ubiegłych wynika ze zmiany przepisów, w wyniku których do procesów technologicznych dodano prace związane z narażeniem na pył drewna, krzemionkę krystaliczną frakcję respirabilną czy spaliny emitowane z silnika Diesla oraz prace związane z narażeniem na działanie przez skórę olejów mineralnych, użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika. Dnia 26 lipca 2024 r. Zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy. Nowe rozporządzenie w zakresie swojej regulacji obejmuje oprócz dotychczasowych rozwiązań dodatkowo ochronę pracowników pracujących w narażeniu na działanie substancji o działaniu reprotoksycznym. W 2024 r. przeprowadzono 36 kontroli w 36 zakładach pracy stosujących czynniki rakotwórcze lub mutagenne, w których narażonych na czynniki rakotwórcze było 767 pracowników, w tym 64 kobiet. Najwięcej osób mających kontakt zawodowy z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi było narażonych na pył drewna w zakładach zajmujących się obróbką drewna - łącznie 344 osoby.

Najczęściej występującymi czynnikami kancerogennymi w skontrolowanych zakładach były:

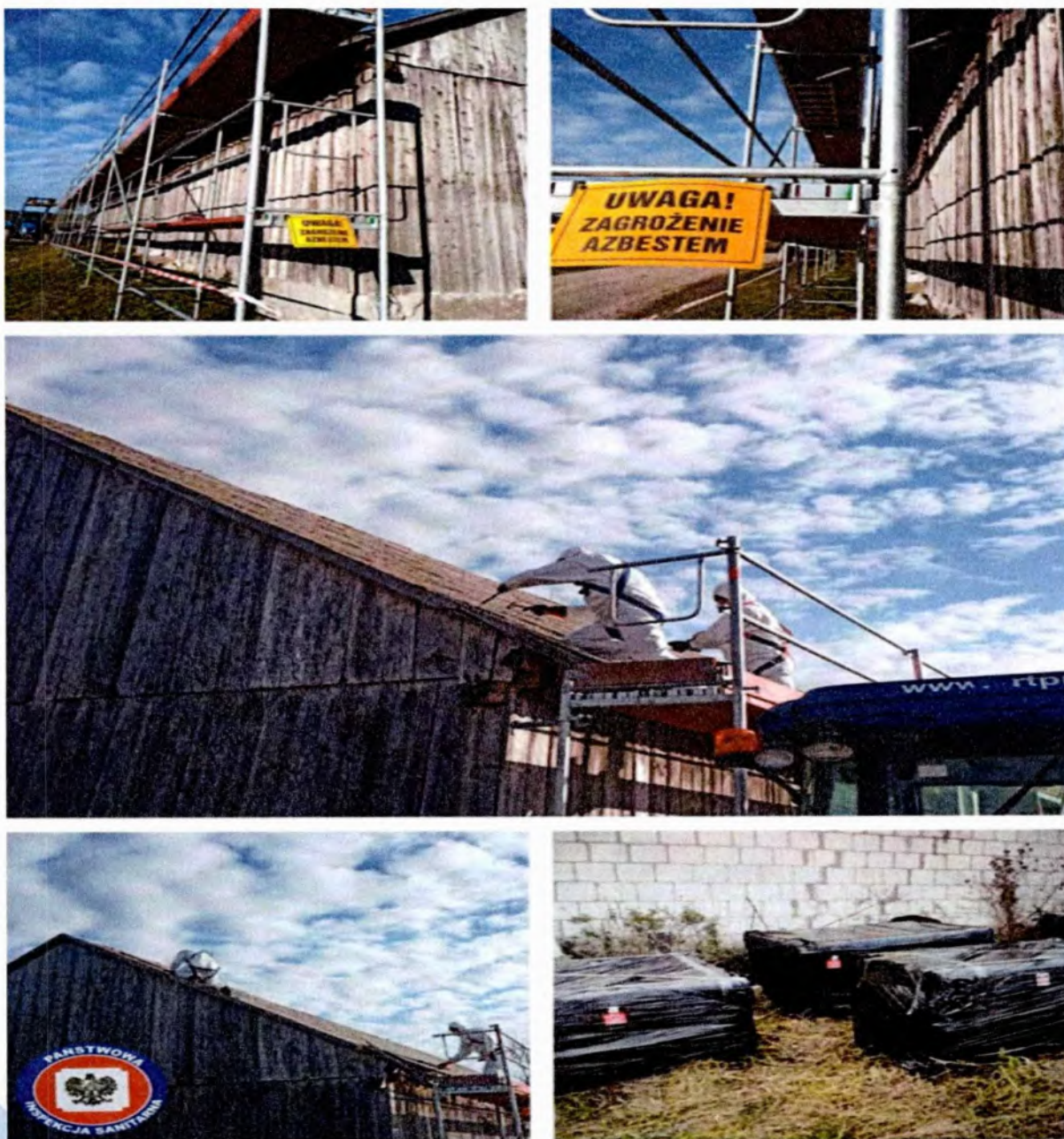
- pył drewna – 344 osoby narażone,
- krzemionka krystaliczna – 228 osób narażonych,
- benzyna niskowrząca niespecyfikowana – 54 osoby w narażeniu.

W 2024 r. wydano 4 decyzje administracyjne w zakresie substancji, ich mieszanin, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy łącznie 7 nakazów. Stwierdzone uchybienia dotyczyły m. in.:

- nieaktualnego rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym,
- nieaktualnego rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych,
- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym,
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych,
- braku zgłoszenia do PPIS w Suwałkach zamiaru prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- braku zabezpieczenia i właściwego oznakowania usuniętych z dachu budynku mieszkalnego płyt zawierających azbest,
- poinformowania PPIS w Suwałkach o zabezpieczeniu usuniętych płyt dachowych zawierających azbest.

1.5. NADZÓR NAD KONTROLĄ PRZYGOTOWANIA PRACODAWCÓW POD KĄTEM PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW I ZASAD BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY PODCZAS PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM BĄDŹ ZABEZPIECZANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

Na terenie miasta Suwałki w 2024 r. działały 2 firmy zajmujące się usuwaniem zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach wpłynęło 18 zgłoszeń prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest od firm mających siedzibę na terenie miasta Suwałki. W 2024 r. pracownicy higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami przeprowadzili 2 kontrole w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem. Przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest zatrudnionych było 6 pracowników. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 2 decyzje administracyjne.

1.6. NADZÓR NAD WARUNKAMI PRACY I OCENĄ NARAŻENIA ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W FIRMACH BUDOWLANYCH

W 2024 roku pracownicy higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami w ramach bieżącego nadzoru przeprowadzili kontrole w zakresie warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w firmach budowlanych. W powyższym zakresie skontrolowano 8 zakładów budowlanych, w których było zatrudnionych 85 osób. Wskutek przeprowadzonych kontroli w 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości, tj.

- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia,
- brak kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- nieaktualna ocena ryzyka zawodowego na stanowisku pracy brukarz (brak ujętego narażenia pracownika na działanie drgań mechanicznych działaniu miejscowym na organizm człowieka).

W wyniku prowadzonego postępowania administracyjnego została wydana decyzja umarzająca, ponieważ pracodawca usunął uchybienia do czasu zakończenia postępowania.

Czynniki szkodliwe, na które byli narażeni pracownicy budowlani to między innymi: czynniki biologiczne, drgania mechaniczne o działaniu ogólnym oraz miejscowym na organizm człowieka, hałas, mieszaniny chemiczne w tym zaklasyfikowane jako niebezpieczne.

1.7. ROZPOWSZECZNIANIE INFORMACJI NT. BEZPIECZNYCH WARUNKÓW PRACY PROWADZONYCH PRZEZ KRAJOWY PUNKT CENTRALNY (CIOP-PIB) W RAMACH KAMPANII EUROPEJSKIEJ AGENCJI BEZPIECZEŃSTWA I ZDROWIA W PRACY Z SIEDZIBĄ W BILBAO

Europejski Tydzień Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, który odbył się w dniach 23-27 października 2023 r. Zainaugurował rozpoczęcie kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Bezpieczeństwo pracy w świecie cyfrowym”. Organizatorem jest Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA). Edycję krajową prowadzi Krajowy Punkt Centralny EU-OSHA, którego funkcję pełni Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Kampania jest zgodna z podejściem Komisji Europejskiej opartym na „Wizji Zero”, upowszechniającym kulturę zapobiegania zagrożeniom i eliminowania wypadków związanych z pracą. Celem kampanii jest wspieranie współpracy na rzecz bezpiecznej i produktywnej cyfrowej transformacji pracy.

Działania prowadzone w ramach kampanii zaplanowanej na lata 2023-2025 skoncentrowane są na pracowniku w aspekcie wpływu nowych technologii cyfrowych w procesach pracy, w tym wyzwania i możliwości w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego w 2024 r. W zakładach pracy pracownicy Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach prowadzili działania informacyjne poprzez rozpowszechnianie ulotek i plakatów. Zachęcano pracodawców do zapoznania z założeniami kampanii zamieszczonymi na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/psse-suwalki/kampania-ciop-zdrowe-i-bezpieczne-miejsce-pracy>.

1.8. CHOROBY ZAWODOWE

Za chorobę zawodową uważa się chorobę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych „narażeniem zawodowym”. Rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod

warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych.

W 2024 r. Higiena Pracy PSSE w Suwałkach wszczęła 5 postępowań administracyjnych w sprawie chorób zawodowych, 3 postępowania wszczęte w 2023 r., 3 postępowania wszczęte w 2022 r., 3 postępowania wszczęte w 2021 r. oraz 1 wszczęte w 2019 r.

Na podstawie danych zawartych w orzeczeniach lekarskich, wydawanych przez jednostki służby zdrowia uprawnione do rozpoznawania chorób zawodowych, 5 prowadzonych postępowań zostało zakończonych poprzez wydanie decyzji, w tym:

- 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej
- 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej

W 2024 r. na terenie powiatu suwalskiego najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 3 przypadki t. j. 100% stwierdzonych chorób zawodowych.

Struktura zachorowań na choroby zawodowe w 2024 roku przedstawia się następująco:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa, poz. 26 wykazu chorób zawodowych: borelioza – 3 przypadki.

Boreliozę w 2 przypadkach stwierdzono u rolników indywidualnych, w 1 przypadku stwierdzono u pracownika Nadleśnictwa.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2024 roku wydał 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Pierwszy przypadek dotyczył poz. 17 wykazu chorób zawodowych, tj. nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi. Drugi przypadek dotyczył poz.19 wykazu chorób zawodowych, tj. przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.

1.9. NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa dotyczących substancji chemicznych i ich mieszanin był prowadzony zarówno u podmiotów wprowadzających do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne jak też w zakładach pracy stosujących je w działalności zawodowej. Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi realizowano poprzez kontrolę przestrzegania przepisów:

- ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach.
- rozporządzenia (WE) 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. W sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosownych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. W sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP),

Podczas prowadzonych kontroli sprawdzano między innymi:

- zgodność danych w kartach charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- prawidłowość oznakowania opakowań substancji i mieszanin chemicznych,
- prawidłowość klasyfikacji zagrożeń substancji i mieszanin chemicznych,
- przestrzeganie zasad bezpiecznego stosowania w działalności zawodowej oraz bezpiecznego przechowywania chemikaliów.

Na terenie miasta Suwałki w 2024 r. Zaewidencjonowano 2 zakłady rozumiane wg. Rozporządzenia REACH jako formulator, 105 dystrybutorów oraz 153 zakłady stosujące substancje i mieszaniny chemiczne.

W 2024 r. przeprowadzono 2 kontrole u formulatorów zakłady zajmujące się produkcją betonu towarowego). W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień.

W ramach nadzoru w zakresie wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych, w roku sprawozdawczym na terenie miasta Suwałki skontrolowano 17 podmiotów, przeprowadzając u nich 18 kontroli. Uchybień w skontrolowanych zakładach w zakresie wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych nie stwierdzono. W związku z czym nie wydano decyzji administracyjnych.

Ponadto skontrolowano 66 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje i mieszaniny chemiczne.

W 3 skontrolowanych obiektach stosujących substancje i mieszaniny chemiczne zostały stwierdzone uchybienia, zostały wydane 3 decyzje nakazowe zawierające 5 nakazów w zakresie substancji i mieszanin chemicznych, t. j.

- zapewnić zgodne z rozporządzeniem komisji (UE) 2020/878 zmieniającym załącznik II do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) karty charakterystyki stosowanych mieszanin chemicznych – 1 nakaz.
- sporządzić aktualny wykaz stosowanych mieszanin zaklasyfikowanych jako niebezpieczne – 1 nakaz.
- zapewnić właściwe oznakowanie stosowanej mieszaniny chemicznej – 2 nakazy
- oznakować magazyn chemii zgodnie z obowiązującymi przepisami - piktogramami określającymi rodzaj zagrożenia – 1 nakaz.

1.10. NADZÓR NAD PREKURSORAMI NARKOTYKÓW KAT. 2 I 3

Prekursory narkotyków są to substancje chemiczne, które mogą być wykorzystywane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychoaktywnych. W 2024 roku na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach nie odnotowano producentów, importerów i pierwszych wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach na koniec 2024 r. ujętych zostało 8 podmiotów zajmujących się obrotem, tj. sprzedażą detaliczną i hurtową, prekursorów narkotyków.

W 2024 roku zaplanowano oraz przeprowadzono 5 kontroli w powyższym zakresie. Skontrolowane podmioty w ofercie sprzedaży posiadały prekursory, tj. aceton, kwas chlorowodorowy (solny), kwas siarkowy sklasyfikowane jako prekursory kat. 3.

Uchybień w skontrolowanych zakładach w zakresie wprowadzania do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 nie stwierdzono. W związku z czym nie wydano decyzji administracyjnych.

Podmioty wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków prowadzą ewidencję przychodu i rozchodu mieszanin zawierających w swoim składzie prekursory. W 2024 r. nie odnotowano przypadków zgłoszeń przez podmioty gospodarcze nietypowych zamówień lub transakcji z udziałem prekursorów narkotyków kat. 3, które mogłyby budzić podejrzenia wykorzystania substancji do celów nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

1.11. NADZÓR NAD PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI

W ewidencji higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach ujętych jest 50 podmiotów, które zajmują się sprzedażą hurtową lub detaliczną produktów biobójczych. W 2024 r. na terenie miasta

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Suwałki nie odnotowano producentów i importerów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze.

Nadzór nad produktami biobójczymi realizowano poprzez kontrolę przestrzegania przepisów:

- ustawy z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. W sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

W 2024 r. W ramach realizacji przedmiotowego zagadnienia skontrolowano 11 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, w których przeprowadzono 12 kontroli. Podczas prowadzonych kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi sprawdzano między innymi:

- posiadanie pozwolenia na obrót produktem biobójczym oraz jego ważność,
- prawidłowość oznakowania opakowań produktów biobójczych,
- dostępność karty charakterystyki produktu biobójczego,
- status prawny substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych.

W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych w skontrolowanych zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości. Produkty biobójcze znajdowały się w szczelnych opakowaniach jednostkowych, które wykluczały możliwość pomyłkowego zastosowania ich do innych celów. Oznakowania produktów biobójczych były prawidłowe:

- były sporządzone w języku polskim,
- podana była tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia,
- podana postać produktu,
- uwzględniony był zakres stosowania,
- umieszczone zostały zalecenia dot. stosowania i dawki dla każdego zakresu stosowania,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- umieszczone zostały informacje szczegółowe dot. bezpośrednich i pośrednich ubocznych skutków stosowania,
- podane zostały wskazówki odnośnie udzielania pierwszej pomocy w razie zatrucia lub uczulenia,
- informacje dotyczące bezpiecznego postępowania z odpadami,
- umieszczony został numer serii i data ważności uwzględniająca normalne warunki przechowywania produktu,
- umieszczony został okres od zastosowania produktu do uzyskania skutku biobójczego,
- podane zostały okresy między kolejnymi zastosowaniami,
- umieszczono niezbędny czas wentylacji pomieszczeń poddanych zabiegowi produktem,
- podane zostały szczegółowe informacje dot. odpowiedniego czyszczenia sprzętu służącego do wykonywania zabiegów,
- podano informację o środkach ostrożności, jak też podano rodzaj użytkowników,
- podano informacje odnośnie ilości produktu w opakowaniu.

Oznakowanie – umieszczone było na opakowaniu w sposób trwały. Piktogramy i znaki ostrzegawcze posiadały prawidłową wielkość i kolory. Wszystkie informacje zamieszczone na opakowaniu były czytelne.

1.12. NADZÓR NAD DETERGENTAMI

Detergenty są to substancje lub mieszaniny zawierające mydło i/lub inne substancje powierzchniowo czynne, przeznaczone do procesów prania, mycia i czyszczenia. Detergenty wprowadzane są do obrotu w celu używania ich w gospodarstwie domowym, obiektach użyteczności publicznej lub do celów przemysłowych.

Na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach, w 2024 roku nie odnotowano producentów, importerów oraz pierwszych wprowadzających do obrotu detergenty. W prowadzonej przez dział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach ewidencji zakładów - ujętych zostało 29 zakładów typu hurtownie, sklepy,

dyskonty, markety itp., które zajmują się sprzedażą hurtową lub detaliczną detergentów oraz środków powierzchniowo czynnych. W 2024 roku nie zaplanowano kontroli w/w zagadnieniu.

1.13. NADZÓR NAD PRODUKTAMI KOSMETYCZNYMI

W wykazie zakładów wykonujących działalność

w zakresie sprzedaży produktów kosmetycznych ujętych jest 58 obiektów (3 hurtownie i 55 sklepów). W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych przeprowadzono kontrole w 16 obiektach (w tym w 1 hurtowni). W trakcie przeprowadzanych kontroli poddawano ocenie oznakowanie opakowań produktów kosmetycznych oraz warunki ich przechowywania. Oceny znakowania dokonywano w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2227 z późn. Zm.) i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych. W zakładach poddanych kontroli udostępniających na rynku produkty kosmetyczne nie stwierdzono uchybień w zakresie produktów kosmetycznych.

W 2024 r. Została wydana 1 decyzja o wykreśleniu zakładu z wykazu zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach. W 2024 r. nie zostało wydane żadne zaświadczenie o wpisie do wykazu zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne.

W celu oceny jakości wprowadzanych do obrotu produktów kosmetycznych w 2024 r. higiena pracy i nadzór nad chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach pobrała do badań laboratoryjnych 3 próby produktów kosmetycznych. Jedna próbka została przebadana w kierunku zanieczyszczeń fizykochemicznych pod kątem zgodności z obowiązującym ustawodawstwem, pozostałe dwie próbki przebadano w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych – ogólna liczba bakterii tlenowych mezofilnych, liczba drożdży i pleśni, obecność *Staphylococcus Aureus*. Sprawozdania z badań kosmetyków w powyższym zakresie nie wykazały przekroczeń fizykochemicznych oraz zanieczyszczeń mikrobiologicznych w badanych produktach.

1.14. NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI I NOWYMI SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

W toku prowadzonych działań na terenie miasta Suwałki nie zidentyfikowano stacjonarnych punktów sprzedaży oferujących środki zastępcze bądź nowe substancje psychoaktywne. W związku z powyższym w 2024 roku nie przeprowadzono kontroli w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Higiena pracy i nadzór nad chemikaliami kontynuowała współpracę z podmiotami leczniczymi zobowiązanymi do zgłaszania zatruć lub podejrzeń zatruć środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

W 2024 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Suwałkach w wpłynęło 10 zgłoszeń podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną przesłane przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Suwałkach. Wszystkie przypadki zostały wpisane do systemu SMIOD.

1.15. PROMOCJA ZDROWIA ORAZ WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI

Pracownicy Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami podczas kontroli prowadzili doradztwo w aspekcie zagrożeń zawodowych, informowali i przypominali pracodawcom o zagrożeniach wynikających z procesów produkcyjnych w zakładzie oraz o sposobach i możliwościach zapobiegania chorobom zawodowym. Jednocześnie przypominano pracodawcom o zmianach w przepisach prawnych. Współuczestniczono w realizacji krajowego planu działania w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy. Udzielano porad i informacji w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach oraz związanych z narażeniem zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzenia badań, a także dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń. Informację na temat radonu umieszczono na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/gis/radon2>.

Kontynuowano współpracę z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie wymiany informacji dotyczących chorób zawodowych, przesyłano decyzje o stwierdzeniu bądź braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W ramach współpracy z Podlaskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Białymstoku oraz Poradnią Antropozoonoz oraz Chorób Tropikalnych i Zawodowych wraz z Punktem Szczepień Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku, przesyłano skierowania na badania w związku z podejrzeniem choroby zawodowej, sporządzone karty oceny narażenia zawodowego oraz decyzje w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto, Państwowa Inspekcja Sanitarna współdziałała z Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi przekazując karty stwierdzeń choroby zawodowej informację o czynnikach rakotwórczych w programie CRCR.

2. PODSUMOWANIE

1. Przeprowadzone przez pracowników higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami działania kontrolne, administracyjne i profilaktyczne przyczyniły się do poprawy warunków pracy pracowników oraz ograniczenia zagrożeń zawodowych na stanowiskach pracy.
2. Realizacja zadań w zakresie higieny pracy spowodowała większe zaangażowanie pracodawców w prowadzenie działań na rzecz ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Realizacja zadań w zakresie nadzoru nad chemikaliami zwiększyła świadomość podmiotów odpowiedzialnych w kontekście wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych, między innymi produktów biobójczych, detergentów oraz produktów kosmetycznych.

II. ODDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTCI I ŻYWIENIA

Oddział Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Suwałkach sprawuje nadzór nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia, a także materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

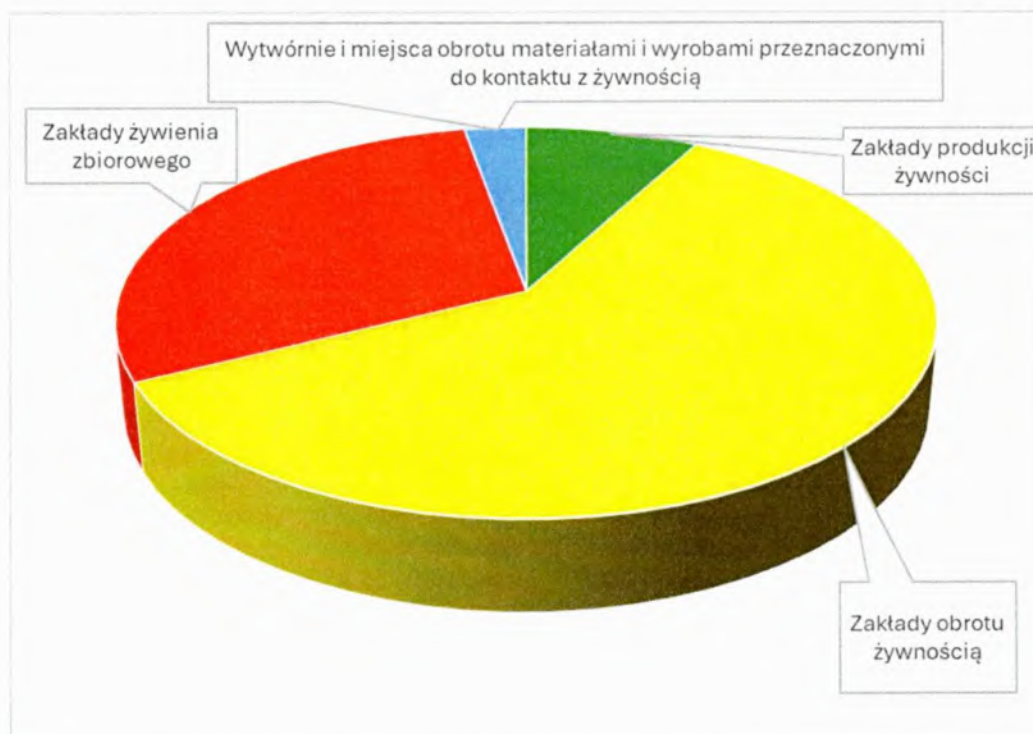
Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W ramach działalności edukacyjno-informacyjnej udzielono **30** bezpłatnych porad w zakresie klasyfikacji grzybów świeżych. Specjalista ocenił czy grzyby są jadalne czy trujące.

1. OPIS NADZOROWANYCH ZAKŁADÓW

W 2024 roku na terenie miasta Suwałki, **pod nadzorem** Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Suwałkach znajdowało się **ogółem 892 obiekty**.

W rejestrach zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się odpowiednio:

➤ **71 zakładów produkcji żywności:**

- 4 wytwórnie lodów
- 9 automatów do lodów
- 8 piekarni
- 16 ciastkarni
- 1 wytwórnia tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi
- 1 przetwórnia owocowo - warzywna
- 1 browar
- 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych
- 4 zakłady garmażeryjne
- 1 zakłady przemysłu zbożowo – młynarskiego
- 1 podmiot prowadzący produkcję pierwotną
- 1 dostawca bezpośredni
- 1 produkcja pierwotna i dostawca bezpośredni
- 15 producentów żywności w warunkach domowych
- 7 wytwórni żywności

➤ **533 zakłady obrotu żywnością:**

- 188 sklepów spożywczych, w tym 26 supermarketów
- 20 kiosków spożywczych, w 2 kioski na targowiskach sprzedające mięso
- 28 aptek
- 27 magazynów hurtowych
- 20 obiektów ruchomych i tymczasowych
- 167 środków transportu żywności
- 83 innych obiektów obrotu żywnością

➤ **263 zakładów żywienia zbiorowego:**

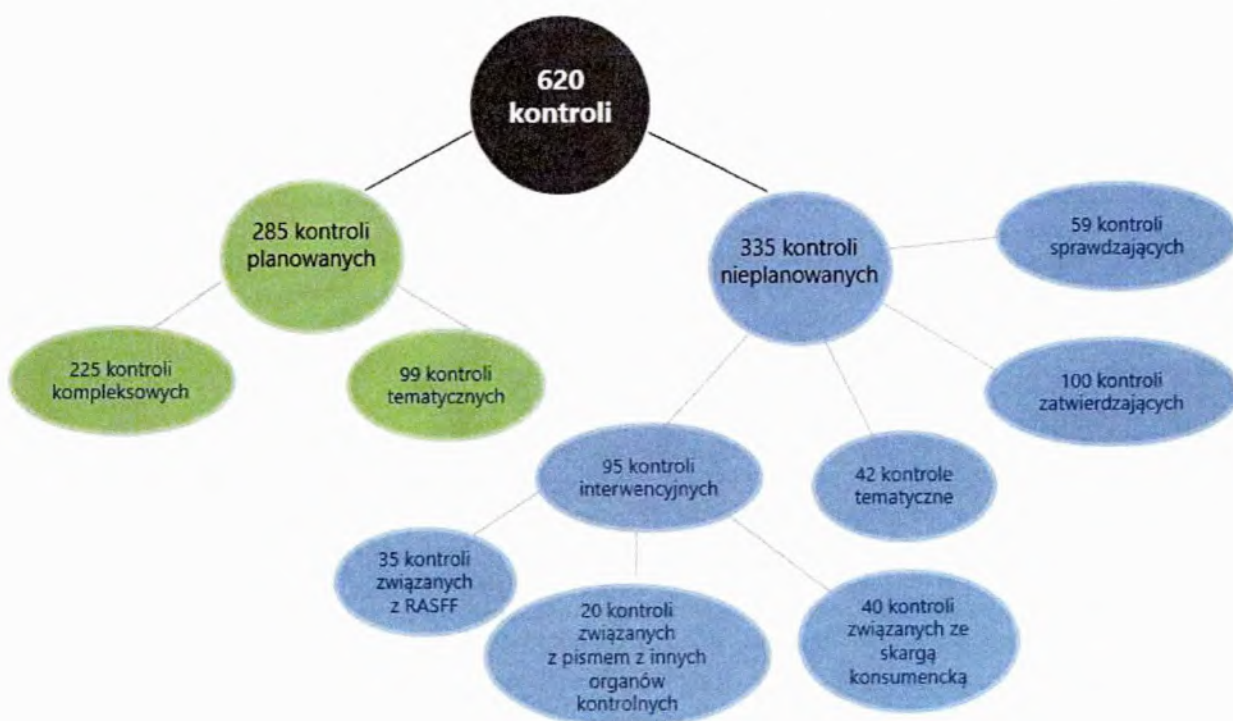
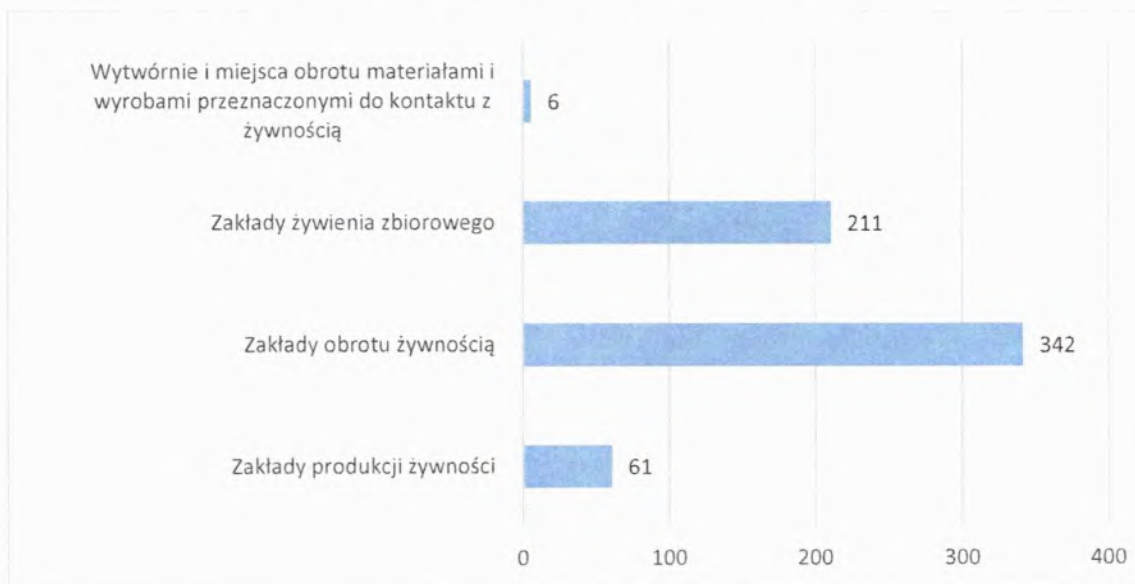
- 148 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym 69 zakładów małej gastronomii oraz 45 zakładów małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych
- 103 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego
- 12 zakładów usług cateringowych

➤ **25 zakładów obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością**

- 8 hurtowni
- 17 sklepów

2. PRZEPROWADZONE KONTROLE

W 2024 roku przeprowadzono ogółem 620 kontroli zakładów.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W 2024 roku przeprowadzono **95** kontroli interwencyjnych. Łącznie wniesiono **40** skarg, z czego **12** uznano za zasadne. Najwięcej interwencji dotyczyło **zakładów obrotu żywnością** oraz **zakładów żywienia zbiorowego otwartego**. W ramach kontroli interwencyjnych rozpatrywano skargi wpływające do PPIS od klientów, które *dotyczyły głównie sprzedaży środków spożywczych o niewłaściwej jakości, sprzedaży środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia, nieodpowiednie warunki sanitarno - higieniczne zakładów, niewłaściwa higiena sprzedaży, nieodpowiednie warunki przechowywania środków spożywczych, niewłaściwa jakość serwowanych posiłków w zakładach żywienia.*

W 2024 r. W **57** zakładach stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości i uchybień wydano **21 decyzji** administracyjnych nakazujących ich usunięcie, celem spełnienia wymagań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym wydano **3** decyzje o zakazie wprowadzania do produkcji nieidentyfikowalnych środków spożywczych. W 2024 roku winnych zaniedbań ukarano **45 mandatami karnymi** na sumę **14 250 zł**.

Stan sanitarno – techniczny nadzorowanych obiektów oceniany był wg jednolitych procedur urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, obowiązujących na terenie całego kraju.

3. OCENA STANU SANITARNEGO NADZOROWANYCH OBIEKTÓW

3.1 ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSTCI

W 2024 roku skontrolowano **43** zakłady produkcyjne żywności. Przeprowadzono łącznie **61** kontroli, w tym **31** kontroli urzędowych w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, podczas których oceniono stan sanitarno – techniczny oraz funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa żywności opartych o zasady Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Produkcyjnej (GMP) oraz zasady HACCP.

Według rejestru 53 zakładów produkcyjnych posiada wdrożony system HACCP, a w pozostałych obiektach (15) zastosowano podejście elastyczne – przestrzeganie zasad GHP/GMP uznano za równoważne ze spełnieniem art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 853/2004 dot. obowiązku opracowania, wdrożenia utrzymania stałej procedury na podstawie zasad HACCP.

Najczęściej powtarzające się uchybienia odnotowywane w tej grupie obiektów, to m.in.:

- Niewłaściwe znakowanie wyrobów gotowych,
- Brak aktualnych zapisów z realizacji GHP/GMP oraz systemu HACCP,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- Brak dostępnego dla klienta wykazu składników gotowych wyrobów piekarniczych,
- Brak segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych.

W każdym przypadku podejmowano działania represyjne w stosunku do osób winnych tych zaniedbań – wydano **3** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości. Nałożono **7 mandatów** karnych na kwotę **1950 zł**

3.2 ZAKŁADY OBROTU ŻYWNOSCIĄ

W 2024 roku skontrolowano **238** zakładów obrotu żywnością, przeprowadzono łącznie **342** kontrole, z czego **115** kontroli urzędowych, podczas których ocenie poddano funkcjonowanie systemów bezpieczeństwa żywności opartych o zasady Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz zasady systemu HACCP.

Na podstawie uzyskanych danych stwierdzono, że zasady dobrej praktyki higienicznej były przestrzegane i stosowane we wszystkich zakładach obrotu żywnością, natomiast system HACCP został wdrożony w **174** obiektach. W stosunku do pozostałych zakładów (kioski, handel obwoźny, transport) zastosowano podejście elastyczne – przestrzeganie zasad GHP/GMP uznano za równoważne ze spełnieniem art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 853/2004 dot. obowiązku opracowania, wdrożenia utrzymania stałej procedury na podstawie zasad HACCP.

Najczęściej stwierdzane w czasie kontroli uchybienia dotyczyły:

- Brak zachowanej segregacji asortymentowej w magazynie
- Niewłaściwy stan techniczny pomieszczenia magazynowego
- Brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych zatrudnionych pracowników

- Oferowanie do sprzedaży środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia

Nieprawidłowości były przyczyną nałożenia **14 mandatów** na sumę **4600 zł**, wydano łącznie **6 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień**.

3.3 ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTEGO

W 2024 roku skontrolowano **94** przedsiębiorstwa, przeprowadzono łącznie **129** kontroli, z czego ocenie kompleksowej poddano **52** zakłady. Wszystkie podmioty w tej grupie posiadały wdrożone systemy Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i Produkcyjnej (GMP), system HACCP również został wprowadzony w **72** zakładach.

W stosunku do pozostałych zakładów małej gastronomii zastosowano podejście elastyczne – przestrzeganie zasad GHP/GMP uznano za równoważne ze spełnieniem art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 852/2004 dot. obowiązku opracowania, wdrożenia i utrzymania stałej procedury na podstawie zasad HACCP.

Najczęściej powtarzającymi się uchybieniami w omawianej grupie zakładów były:

- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń/sprzętu produkcyjnego
- brak segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych
- niewłaściwe warunki temperaturowe przechowywanych produktów
- niewłaściwe lub brak oznakowania wyrobów/potraw produkowanych i przechowywanych w zakładzie
- brak właściwego przestrzegania procedur GHP/GMP/HACCP
- brak szkoleń pracowników z zakresu higieny żywności

W wyniku prowadzonego nadzoru wydano **8 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości**. Nałożono **19 mandatów karnych** na łączną sumę **7200 zł**.

3.4 ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTEGO

W tej grupie obiektów zaewidencjonowanych były **103 zakłady**, tj.:

- 1 stołówka pracownicza
- 5 bufetów przy zakładach pracy (w tym 1 w systemie cateringowym)

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- 2 bloki żywienia w szpitalach (2 w systemie cateringowym)
- 1 blok żywienia w domu opieki społecznej
- 8 stołówek w żłobkach (w tym 7 w systemie cateringowym)
- 10 stołówek szkolnych (w tym 4 w systemie cateringowym)
- 3 stołówki w internatach (w tym 2 w systemie cateringowym),
- 23 stołówki na obozach i koloniach (w tym 17 w systemie cateringowym),
- 41 stołówek w przedszkolach (w tym 31 w systemie cateringowym),
- 2 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 7 innych zakładów żywienia (w tym 3 w systemie cateringowym).

Skontrolowano **53** zakłady, czego następstwem było przeprowadzono **70** kontroli, w tym **19** kontroli urzędowych w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, z wykorzystaniem arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu żywienia zbiorowego.

Wszystkie podmioty w tej grupie obiektów posiadały wdrożone systemy Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i Produkcyjnej (GMP), natomiast system HACCP został wprowadzony w **34** obiektach.

Najczęściej powtarzającymi się uchybieniami były:

- brak informacji dla klienta o składnikach występujących w produkowanych potrawach oraz o substancjach lub produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji
- brak zapisów z zakresu GHP/GMP i systemu HACCP, w tym szkoleń pracowników
- niewłaściwy stan sanitarny materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W wyniku prowadzonego nadzoru wydano **2** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień. Winnych zaniedbań ukarano **2** mandatami karnymi w wysokości **500** zł.

Ponadto w 2024 roku w celu zapewnienia bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży kontrolą w zakresie oceny sposobu żywienia objęto 15 zimowisk i 37 wypoczynków letnich. Przeprowadzono ogółem 52 kontrole.

We wszystkich skontrolowanych zakładach, w których żywiono dzieci i młodzież w czasie wypoczynku letniego i zimowego dokonywano podczas kontroli oceny sposobu żywienia na podstawie analizy i oceny realizowanych jadłospisów.

3.5 ZAKŁADY USŁUG CATERINGOWYCH

W 2024 roku w ewidencji było **12** zakładów usług cateringowych, **7** zostało skontrolowanych. Według arkusza oceny zakładu zostały ocenione **3** zakłady. W 2024 roku przeprowadzono **12** kontroli. Podmiot, u którego stwierdzono zaniedbania ukarano **1** mandatem karnym w wysokości **300** zł. Wydano **1** decyzję administracyjną nakazującą usunięcie uchybień.

3.6 MIEJSCA OBROTU MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

Zgodnie z prowadzonymi rejestrami zakładów na nadzorowanym terenie funkcjonuje **25** zakładów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, przy czym 8 hurtowni i 17 sklepów. Przeprowadzono łącznie **6** kontroli, w tym 3 w sklepach oraz 3 w hurtowniach.

4. OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH PRODUKOWANYCH I WPROWADZANYCH DO OBROTU NA TERENIE DZIAŁANIA PSSE SUWAŁKI

Plan poboru prób na 2024 r. Został zrealizowany w 100%, na terenie miasta Suwałki pobrano 304 próbki, odpowiednio:

- **zakłady produkcji żywności** - pobrano 42 próbki
- **zakłady wprowadzające żywność do obrotu** – pobrano 231 próbek, z czego zakwestionowano 13 próbek żywności,
- **zakłady żywienia zbiorowego** - pobrano 31 próbek żywności.

Ponadto pobrano **13** próbek wymazów sanitarnych – próby niezakwestionowane, nie stwierdzono bakterii chorobotwórczych (*Salmonella* spp., *Listeria monocytogenes*, *Listeria* spp., gronkowce koagulazo-dodatnie).

Pobrane próby zostały zbadane w 28 kierunkach (najczęściej pozostałości pestycydów, zanieczyszczenia mikrobiologiczne, metale szkodliwe dla zdrowia, prawidłowe znakowanie).

Z ogólnej liczby pobranych prób zakwestionowano 8 tj. 2,63 %, które zostały umieszczone w Systemie Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF).

Lp.	Nazwa środka spożywczego	Przyczyna zakwestionowania
1.	Gyros roślinny Go VEGE	Niewłaściwe znakowanie
2.	Fit & Easy JARMUŻ do sałatek, dań i koktajli	Przekroczenie NDP pestycydów
3.	Żyto łamane 1 kg	Przekroczenie dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń alkaloidami sporyszu
4.	Suplement diety Koenzym Q10 + witamina E	Niewłaściwe znakowanie
5.	Seler korzeń	Przekroczenie NDP pestycydu
6.	Tatar wołowy surowy wyrób mięsny; produkt gotowy do spożycia	Obecność bakterii <i>Escherichia coli</i> wytwarzającej toksynę Shiga
7.	Brokuł	Przekroczenie NDP pestycydu
8.	Kapusta pekińska luz	Przekroczenie NDP pestycydu

5. OCENA JAKOŚCI ZDROWOTNEJ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

W trakcie prowadzenia czynności kontrolnych w miejscach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością dokonywano oceny:

- znakowania materiałów i wyrobów,
- warunków magazynowania,
- dostępność deklaracji zgodności do każdej partii wyrobu wprowadzanego do obrotu.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W 2024 roku do badań laboratoryjnych pobrano **4 próby materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością** (pobrane w kierunku metali ciężkich lub formaldehydu) tj.:

Lp.	Nazwa środka spożywczego	Miejsce pobrania
1.	Kubek ceramiczny 320 ml	Obiekt obrotu środkami spożywczymi
2.	Szklanka 360 ml	Miejsce obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością
3.	Talerz obiadowy płaski ceramiczny	Miejsce obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością
4.	Talerz z melaminy	Obiekt obrotu środkami spożywczymi

W/w próbki w zakresie zbadanych parametrów odpowiadały wymaganiom określonym w obowiązujących przepisach prawnych. Próby nie były kwestionowane.

III. ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

Pod nadzorem Oddziału Higieny Komunalnej w 2024 r. Znajdowały się **352** obiekty użyteczności publicznej (stan na 31.12.2024 r.).

Rodzaje obiektów objętych nadzorem sanitarnym:

- 1 wodociąg zaopatrzenia zbiorowego w wodę,
- 4 indywidualne ujęcia wody,
- 1 kąpielisko,
- 2 pływalnie,
- 1 dom pomocy społecznej,
- 3 podmioty lecznicze,
- 5 hoteli, 8 innych obiektów hotelarskich oraz 1 eurocamping,
- 1 dworzec autobusowy, 1 dworzec kolejowy
- 265 zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej,
- 5 obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- 54 innych obiektów użyteczności publicznej,

W roku 2024 na terenie miasta:

- wykonano 254 kontrole (razem z kontrolami z działu wody), zaplanowano 163 kontrole,
- skontrolowano 247 obiektów,
- wydano 41 decyzji administracyjnych (32 - merytorycznych, 6 - płatniczych, 3 - umarzających),
- wydano 17 postanowień,
- wydano 17 opinii sanitarnych,
- przyjęto 18 interwencji,
- nałożono 2 mandaty na kwotę 800 zł,
- wykonano 4 oznaczenia jakości wody w kąpielisku,
- pobrano 50 prób wody do badań laboratoryjnych, w tym: 17 prób w ramach monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, 16 prób wody basenowej, 16 prób wody ciepłej w kierunku obecności bakterii Legionella sp., 1 próbę wody z kąpieliska.

1. OCENA ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Wodociąg zaopatrujący miasto Suwałki w wodę przeznaczoną do spożycia w 2024 r. administrowany był przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Suwałkach. Woda ujmowana z 23 studni głębinowych dostarczana była dla 68231 mieszkańców (zgodnie z danymi GUS z 31.12.2023 r.). Ujęcie wody dla miasta Suwałk zlokalizowane jest w północno-zachodniej części miasta. Łączna długość sieci wodociągowej (z przyłączami) wynosi ok.

260 km. Dzienna produkcja wody wyniosła 8165 m³/dobę (zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym dostępne zasoby eksploatacyjne wód podziemnych dla ujęcia wynoszą 900 m³/h, czyli 21 600 m³/dobę).

W 2024 roku do badań pobrano 10 prób monitoringowych w ramach kontroli urzędowej (w tym 1 monitoring parametrów grupy B, 5 monitoringów parametrów grupy A i 4 próby w związku z interwencją – niezasadna). Ponadto administrator w ramach kontroli wewnętrznej pobrał 33 próby monitoringowe wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym 3 w zakresie parametrów grupy B) oraz zbadał wodę surową ze wszystkich 23 ujęć głębinowych. Dodatkowo administrator wodociągu zleca pobór wody w punktach: piezometry i w punktach kontrolnych w trakcie procesu uzdatniania. Wystawiono 11 ocen o jakości wody do spożycia (8 bieżących, 2 okresowe, 1 obszarowa). W dniu 09.09.2024 r. Wpłynęła interwencja dotycząca niewłaściwej jakości wody - zapachu. Pracownicy PPIS w Suwałkach pobrali 4 próby wody w punktach zlokalizowanych u skarżącego, w sąsiedztwie skarżącego oraz w hydroforni. W otrzymanych sprawozdaniach nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów. W związku z powyższym interwencja została uznana za niezasadną.

Jakość wody w wodociągu Suwałki w 2024 r. W zakresie badanych parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizykochemicznych spełniała wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. W sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

2. OCENA JAKOŚCI WODY W INNYCH URZĄDZENIACH WODOCIĄGOWYCH

W 2024 r. pod nadzorem Stacji znajdowały się 4 indywidualne ujęcia wody:
Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach - korzystają z niego okresowo tylko pacjenci przebywający w nim. Administrator w ramach kontroli wewnętrznej pobrał 5 prób monitoringowych oraz zbadał jakość wody w studni. W ramach nadzoru PPIS w Suwałkach wydał 5 ocen o przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W ramach kontroli urzędowej i bieżącego nadzoru pobrano 1 próbę wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach monitoringu parametrów grupy B.

Spółdzielnia Mleczarska "MLEKPOL" Oddział Zakład Produkcji Mleczarskiej w Suwałkach – woda wykorzystywana przy produkcji oraz potrzeby bytowe pracowników. W ramach nadzoru PPIS w Suwałkach wydał 10 bieżących ocen o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

PPHU „Laktopol” Sp. Z o.o. W Warszawie Zakład Produkcyjny nr 1 w Suwałkach – woda wykorzystywana przy produkcji oraz potrzeby bytowe pracowników. W ramach nadzoru PPIS w Suwałkach wydał 8 bieżących ocen o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (7 ocen o przydatności wody i 1 ocenę o warunkowej przydatności wody). W jednej ze zbadanych prób stwierdzono wzrost mętności. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną stwierdzającą warunkową przydatność

wody do spożycia. Obowiązki nałożone decyzją zostały wykonane. W dniu 8.01.2025 r. Wydano ocenę i komunikat o przydatności wody do spożycia.

ANIMEX Foods Sp. Z o.o. Oddział w Suwałkach - woda wykorzystywana przy produkcji oraz potrzeby bytowe pracowników. W ramach nadzoru PPIS w Suwałkach 10 bieżących ocen o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W badaniach przeprowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej wykonanych w dniu 15.07.2024 r. stwierdzono ponadnormatywną wartość parametru żelaza. W związku z tym wszczęto postępowanie, które zakończyło się wydaniem decyzji umarzającej. Ponowny wzrost mętności i żelaza stwierdzono w próbkach pobranych w dniu 14.10.2024 r. Właściciel indywidualnego ujęcia wody poinformował o zaplanowanej wymianie dysz, złóż filtracyjnych w odżelaziaczach, wykonaniu przeglądu mieszaczy wodno-powietrznych, czyszczeniu pierścieni Białeckiego w pierwszym kwartale 2025 roku. W związku z tym wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia.

Administratorzy indywidualnych ujęć wody pobierali próbki do badań zgodnie z harmonogramem oraz terminowo przekazywali sprawozdania z badań.

3. NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY CIEPŁEJ POCHODZĄCEJ Z INSTALACJI WEWNĘTRZNEJ BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Nadzór nad jakością wody ciepłej w wewnętrznych instalacjach wodociągowych w zakresie występowania bakterii *Legionella* sp. prowadzony jest na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294). W 2024 roku podejmowano stosowne działania w zakresie nadzoru, w szczególności nad budynkami i obiektami wysokiego ryzyka występowania w instalacjach wewnętrznych bakterii z rodzaju *Legionella* oraz prowadzono działania edukacyjno-informacyjne m.in. dla zarządców budynków i obiektów, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny.

W 2024 roku w ramach kontroli urzędowej i prowadzonej przez zarządców obiektów w ramach kontroli wewnętrznej wykonano badania w:

- 4 podmiotach leczniczych – pobrano 34 próby do badań, z których w 2 stwierdzono średnie skażenie sieci wewnętrznej, w kolejnych badaniach przekroczeń nie odnotowano,
- areszcie śledczym – pobrano 12 prób, w których przekroczeń nie stwierdzono,
- 3 budynkach zamieszkania zbiorowego – pobrano 6 prób, w których przekroczeń nie stwierdzono,
- 4 obiektach hotelarskich - pobrano 8 prób, w których przekroczeń nie stwierdzono,
- Aqua Parku – pobrano 4 próby, w których przekroczeń nie stwierdzono,
- domu pomocy społecznej - pobrano 3 próby, w których przekroczeń nie stwierdzono.

W związku ze stwierdzonymi skażeniami instalacji ciepłej wody wszczęto postępowania administracyjne. W celu wyeliminowania ponadnormatywnej liczby bakterii *Legionella* sp. Z wewnętrznej instalacji wodociągowej, zarządcy obiektów podejmowali działania naprawcze, polegające głównie na termicznej dezynfekcji systemu.

4. KĄPIELISKO

W 2024 r. na zalewie Arkadia zostało zorganizowane kąpielisko administrowane przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach. **Zalew Arkadia** to malowniczo położony sztuczny zbiornik wodny, zasilany wodami rzeki **Czarna Hańcza**. W obecnym kształcie zbiornik wodny posiada ogólną powierzchnię około 13 ha. Jego maksymalna głębokość wynosi około 2,7 m, długość to około 600 m, zaś maksymalna szerokość – 350 m.

W okresie letnim na tutejszej plaży miejskiej nad bezpieczeństwem wypoczywających czuwają ratownicy – pracownicy suwalskiego OSiR-u. Kąpielisko posiada strefy dla nieumiejących pływać, o głębokości do 1,20 m oraz dla umiejących pływać do 2,5 m głębokości. Swoją teren o głębokości do 30 cm mają także dzieci. Jest również możliwość wypożyczenia sprzętu pływającego (kajaki, rowery wodne). W sąsiedztwie kąpieliska znajduje się kawiarnia oraz plac zabaw. Na osoby ceniące sport czekają korty tenisowe, skate park, siłownia plenerowa, a także Street Workout i Parkour Park.

Woda w kąpielisku na zalewie wodnym „Arkadia” Suwałki przez cały sezon kąpielowy tj. od 01.07.2024 r. do 31.08.2024 r. odpowiadała normom i wymaganiom mikrobiologicznym określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. W sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli. Organizator na terenie kąpieliska zapewnił pojemniki na odpady komunalne (wystarczająca ilość), a także zaplecze sanitarne (ustępy i szatnie). Elementy infrastruktury takie jak pomost i ławki utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Na podstawie sprawozdań z badań wydano 4 bieżące oceny jakości wody w kąpielisku, stwierdzające przydatność wody do kąpeli. W związku z faktem, iż kąpielisko funkcjonuje od 2019 r. obiekt ten posiada zestaw danych niezbędny do dokonania klasyfikacji wody w kąpielisku. PPIS w Suwałkach **dokonął takiej klasyfikacji na podstawie 16 próbek wody (4 sezony kąpielowe obejmujące lata: 2021 r. - 2024 r.), z której wynika, iż jakość wody zgodnie z wymaganiami mikrobiologicznymi należy zaklasyfikować jako „doskonałą”.**

5. PŁYWALNIE

W 2024 r. na terenie miasta Suwałki funkcjonowały 2 pływalnie: AQUAPARK, mieszczący się przy ul. Jana Pawła II 7 oraz Pływalnia przy Szkole Podstawowej nr 10, zlokalizowana przy ul. Antoniewicza 5. Zarządzającym pływalniami był Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach. Próbkę wody do badań w ramach kontroli wewnętrznej były pobierane zgodnie z zatwierdzonym przez PPIS w Suwałkach harmonogramem poboru próbek wody.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W okresie od 19.02.2024 r. do 12.03.2024 r. niecka rekreacyjna w Aquaparku była nieczynna z powodu remontu. Przed otwarciem strefy rekreacyjnej w dniu 11.03.2024 r. Zostały pobrane próby kontrolne jakości wody basenowej, które nie wykazały przekroczeń. W trakcie analizy sprawozdań z przeprowadzonych badań w 2024 r. stwierdzono krótkotrwałe przekroczenia następujących parametrów – chloroformu, chloru związanego, chloru wolnego. Zarządzający pływalnią podjął działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie tych przekroczeń. Ponowny pobór próbek do badań nie wykazał nieprawidłowości.

Pływalnia przy Szkole Podstawowej nr 10 w Suwałkach została ponownie otwarta po generalnym remoncie w dniu 02.09.2024 r., jednak bez możliwości korzystania z niecki basenowej. PPIS w Suwałkach w dniu 03.09.2024 r. na podstawie sprawozdań stwierdził, iż woda w pływalni spełnia wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach i jest bezpieczna dla zdrowia osób kąpiących się. W budynku pływalni znajdują się: hala basenowa, zespół szatniowo-sanitarny oraz pomieszczenia higieniczno-sanitarne, gospodarcze, magazynowe i techniczne. Pływalnia składa się z jednej niecki basenowej, składającej się z 4 torów pływackich o głębokości od 1,35 m do 1,8 m oraz części wypłyconej oddzielonej murkiem od torów pływackich obejmującej 2 tory o głębokości 1 m. W bezpośrednim sąsiedztwie basenu znajduje się widownia mogąca pomieścić 170 osób. Obiekt został dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych – w budynku znajduje się dostosowany węzeł sanitarny i szatniowy, a na hali basenowej zamontowany jest dźwig ułatwiający wejście osoby niepełnosprawnej do basenu.

W roku 2024 w ramach nadzoru pobrano ogółem 16 prób wody basenowej do badań laboratoryjnych (16 prób w Aquaparku, i 2 próby w pływalni przy SP 10). Zbiorcze roczne oceny na pływalni były pozytywne (w Aquaparku ocena pozytywna z nieprawidłowościami). Woda do kąpieli odpowiadała wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. W sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230).

6. HOTELE I OBIEKTY HOTELARSKIE

W 2024 r. pod nadzorem znajdowało się 14 obiektów, w tym:

- 5 hoteli,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- 8 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie,
- 1 eurocamping.

Na terenie miasta funkcjonują następujące hotele:

- **czterogwiazdkowy** hotel Loft 1898 mieszczący się przy ul. Pułaskiego 24K

oraz trzygwiazdkowe hotele: **AKVILON** przy ul. Kościuszki 4, hotel **VELVET** przy ul. Kościuszki 128, **Hotel Szyszko** przy ul. Innowacyjnej 3.

Pozostałe obiekty nie posiadają kategoryzacji i znalazły się w grupie innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Eurocamping w Suwałkach, przy ul. Zarzecze 26, położony w pobliżu rzeki Czarna Hańcza. Obiekt posiada 22 punkty podłączeń do prądu i wody, zlewnię ścieków, wydzielone miejsce do prania (2 pralki), suszarnię, prasownię oraz zagospodarowany teren.

Podczas kompleksowych kontroli obiektów oceniano stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, zaopatrzenie i właściwe przechowywanie bielizny czystej i brudnej, środków do utrzymania czystości i dezynfekcyjnych, dokumentację dot. czyszczenia i konserwacji klimatyzacji, zagospodarowanie otoczenia oraz dostosowanie obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2024 r. skontrolowano wszystkie obiekty objęte nadzorem. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Z ewidencji Stacji wykreślono następujące obiekty hotelarskie w związku z zakończeniem ich działalności: dwugwiazdkowy hotel **LOGOS**, mieszczący się przy ul. Kościuszki 120 oraz pokoje noclegowe przy PKS zlokalizowane przy ul. Wojska Polskiego 100.

7. DOM POMOCY SPOŁECZNEJ

Dom Pomocy Społecznej „Kalina” w Suwałkach reprezentuje bardzo dobry stan sanitarno-techniczny i taki poziom utrzymuje od wielu lat. Pokoje wyposażone są w węzły sanitarne. Obiekt jest wyposażony w windę, podłączony do wodociągu miejskiego i kanalizacji. Odpady komunalne usuwane są na bieżąco przez wyspecjalizowaną firmę.

W obiekcie przebywa 190 pensjonariuszy. Kontrola sanitarna przeprowadzona w dniu 21.05.2024 r. nie wykazała naruszeń obowiązujących przepisów prawa.

8. DWORCE

Pod nadzorem Stacji znajdują się dwa dworce (PKS i PKP). Obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu miejskiego Suwałki. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej, a z dworca PKP do zbiornika bezodpływowego. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach i pojemnikach, opróżniane na bieżąco przez firmy posiadające wymagane zezwolenia.

W dniu kontroli dworca PKP stwierdzono, że obiekt budowlany przeznaczony na sanitariaty jest w nienależytym stanie technicznym i estetycznym tj. łuszcząca się elewacja budynku, pęknięcia ścian oraz sufitu, odpadający tynk oraz płytki. W związku

z powyższym wystosowano pismo do Nadzoru Budowlanego w Suwałkach, do załatwienia sprawy zgodnie z kompetencjami.

9. ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, TATUAŻU I ODNOWY BIOLOGICZNEJ

W 2024 r. na terenie miasta pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 265 obiektów, w tym:

- 107 zakładów fryzjerskich,
- 12 zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna usługa,
- 125 zakładów kosmetycznych,
- 15 zakładów odnowy biologicznej,
- 6 salony tatuażu.

Z roku na rok w mieście Suwałki powstaje coraz więcej zakładów z branży beauty (19 salonów więcej niż w 2023 r.) w 2024 r. skontrolowano 121 obiektów należących do tej grupy, co stanowi 46% obiektów objętych ewidencją. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów był dobry. Mandatami karnymi ukarano 2 właścicieli zakładów: jeden za zły stan higieniczno-sanitarny, a drugi za brak środka do dezynfekcji powierzchni.

10. OBIEKTY MAŁEJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO-REKREACYJNEJ

Pod nadzorem znajdowało się 5 obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Należą do nich:

- **Skate park** przy zalewie Arkadia. Obiekt jest przeznaczony do uprawiania sportów ekstremalnych np.: do wyczynowej jazdy na deskorolce i rolkach.
- **Siłownia plenerowa i plac zabaw** przy zalewie Arkadia. W skład siłowni wchodzi następujące urządzenia: orbitek, biegacz, wioślarz, drabinka, ławka i wiele innych. W skład placu zabaw wchodzi atestowane urządzenia dla dzieci (huśtawki, karuzela, ścianka wspinaczkowa, zjeżdżalnia i piaskownica) oraz ławki dla dorosłych.
- **Street Workout i Parkour Park** przy zalewie Arkadia. Kompleks wyposażony jest w sprzęt najwyższej jakości m.in. Wszelkiego rodzaju drążki, poręcze, murki i inne przeszkody umożliwiające rozwój fizyczny.
- **Teren rekreacji przy Aquaparku** w skład obiektu wchodzi: plac zabaw (siatka zabawowa, huśtawki, piramida wspinaczkowa, karuzela), strefa dla seniora (stoliki do gry w szachy, zestaw sprawnościowy) oraz zestaw sprawnościowy dla młodzieży i parkour park.
- **Teren rekreacji „Kaczy Dołek”** przy ul. Młynarskiego obejmuje siłownię plenerową (biegacz, orbitek, wioślarz, wahadło, rowerek), ogrodzony plac zabaw, linarium oraz street workout.

Na terenie obiektów sportowo-rekreacyjnych znajdowały się regulaminy korzystania z urządzeń. Urządzenia utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym.

11. INNE ZAKŁADY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Do innych obiektów użyteczności publicznej należą następujące obiekty:

- cmentarze, domy przedpogrzebowe, areszt śledczy, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, stacje paliw, apteki, toalety publiczne, pralnie, komenda miejska policji oraz wanna z hydromasażem.

W 2024 r. skontrolowano następujące obiekty: 5 cmentarzy, areszt śledczy, 2 stacje paliw, 3 obiekty sportowe, 13 aptek, 2 toalety publiczne oraz 2 pralnie. Razem: 28 obiektów, co stanowi 52 % obiektów objętych ewidencją. Podczas kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono.

12. INTERWENCJE

Na terenie miasta w 2024 r. odnotowano 9 interwencji dotyczących nienależytych warunków higieniczno-sanitarnych panujących w blokach mieszkalnych, a co za tym idzie problemu występowania insektów. W każdym przypadku skontrolowano części wspólne budynku oraz lokale mieszkalne. Zarówno właściciele i zarządcy budynków zgodnie z zaleceniami przeprowadzali dezynsekcję pomieszczeń w celu wyeliminowania problemu. W związku z powyższym kolejne kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Pozostałe interwencje dotyczyły nienależytego stanu sanitarnego panującego w różnych obiektach użyteczności publicznej: zakładach fryzjerskich, cmentarzach, jednego z oddziału Szpitala Psychiatrycznego. Po przeprowadzonych kontrolach jedna interwencja okazała się zasadna. Właściciel zakładu fryzjerskiego został ukarany mandatem w wysokości 500 zł.

Łącznie przyjęto 18 interwencji.

IV. ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

1. CEL

Celem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych podczas planowania przestrzennego, projektowania, wyboru lokalizacji, realizacji inwestycji oraz uzyskiwania pozwolenia na użytkowanie obiektów budowlanych. Zakres jego kompetencji jest określony przez ustawę o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne przepisy prawne i akty wykonawcze. Warto podkreślić, że działania w obszarze zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są jedynie na wniosek zainteresowanych stron lub w związku z decyzjami organów prowadzących postępowanie główne.

2. REALIZACJA ZADAŃ

Działając m. in. na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w roku 2024 dokonano:

- 10 pozytywnych opinii projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.
- 9 uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych,
- 1 pismo o braku podstaw do zajęcia stanowiska w sprawie uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych

W ramach postępowań dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, na podstawie ww. ustawy, w roku 2024 zajęto 7 stanowisk przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:

- 6 o obowiązku lub braku obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- 1 uzgodnienie warunków realizacji na podstawie art.78 ust.4 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

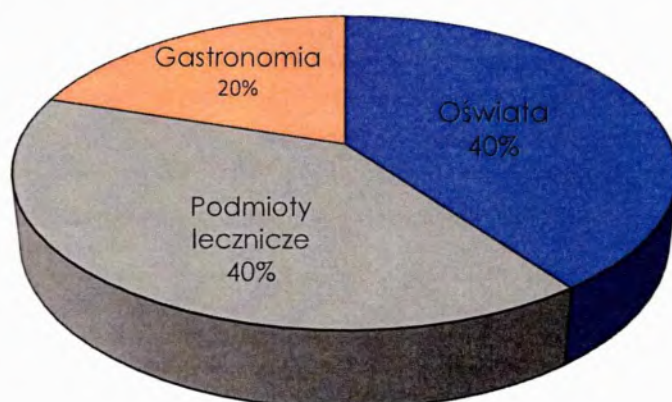

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych lub ich części, uzgodniono 10 dokumentacji projektowych mieszczących się na terenie Miasta Suwałk.

Uzgadnianie dokumentacji projektowej

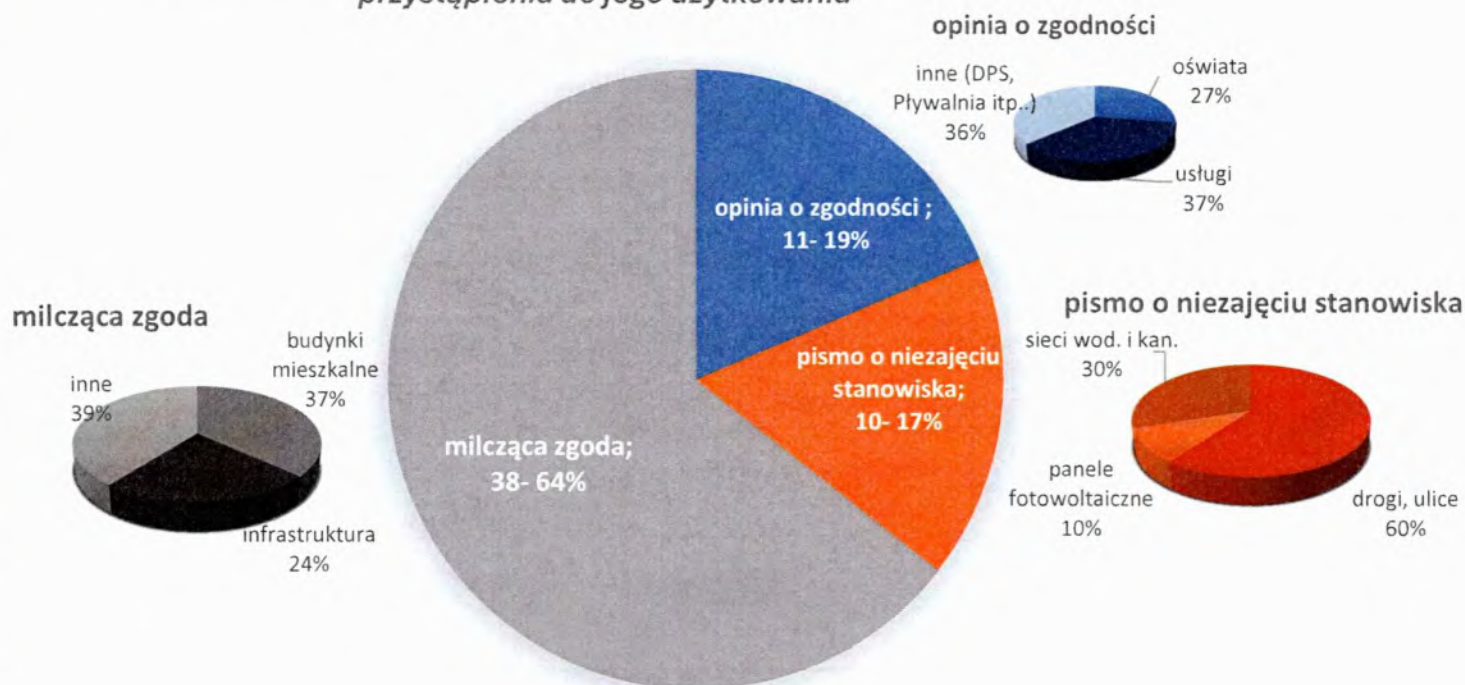

Ponadto NZ uczestniczy w dopuszczeniu do użytkowania obiektów na podstawie art. 56 Prawa budowlanego. W 2024 r. Wpłynęło 59 zgłoszeń zakończenia budowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania w tym:

- 1) wydano 11 opinii o zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym,
- 2) wydano 10 stanowisk o niezajęciu stanowiska uwzględniając charakter przedsięwzięcia,
- 3) zajęto 38 stanowisk poprzez zastosowanie „milczącej zgody” zgodnie z art. 56 ust. 2 ustawy Prawo budowlane.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Zgłoszenia zakończenia budowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania

W 2024 r. na terenie Miasta Suwałk w ramach nadzoru zapobiegawczego przeprowadzono 21 kontroli na podstawie których PPIS w Suwałkach wydał:

- 11 opinii o zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym,
- 5 decyzji na żłobek,
- 4 opinie na przedszkola,
- 1 pozytywną opinię na niepubliczną szkołę podstawową,
- 1 negatywną opinię szkoły dla dorosłych.

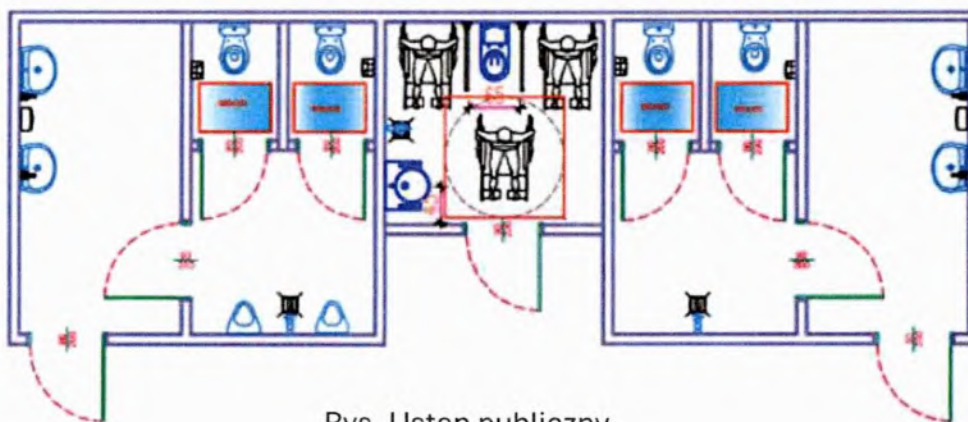
Przy wydawaniu opinii o przydatności do użytkowania nowobudowanych, przebudowywanych, adaptowanych i modernizowanych obiektów zwracano szczególną uwagę na :

- wysokość, powierzchnię, oświetlenie, wentylację,

Wymagania przepisów BHP dot. wymiarów pomieszczeń pracy	Pomieszczenia stałej pracy (ponad 4 godziny pracy)			Pomieszczenia czasowej pracy (od 2 do 4 godzin pracy)	
	Czynniki szkodliwe:			Czynniki szkodliwe:	
	brak		występują	brak	występują
	do 4 osób	ponad 4 osoby			
wysokość pomieszczenia	2,5 m	3 m	3,3 m	2,2 m	2,5 m
wolna kubatura (objętość przestrzeni) w m ³ na 1 pracownika	15 m ³	13 m ³	13 m ³	x	x
wolna powierzchnia podłogi na stanowisku pracy	2 m ²	2 m ²	2 m ²	2 m ²	2 m ²
dojścia do stanowisk pracy: wysokość - szerokość -	co najmniej > 2 m , w piwnicach > 1,8 m – 2 m > 0,75 m, a gdy ruch jest dwustronny > 1 m				

- właściwe wykończenie pomieszczeń,
- pomieszczenia sanitarno- higieniczne i socjalne oraz wyposażenie ich w odpowiednią armaturę sanitarną,

Rys. Ustęp publiczny

- urządzenia technologiczne,
- wyniki badań wody, powietrza, protokoły z pomiarów wydajności wentylacji mechanicznej/klimatyzacji, opinie o drożności, szczelności i samodzielności przewodów spalinowych i przewodów wentylacji grawitacyjnej.

Rys. Pomieszczenia higieniczno- sanitarne

Rys. Wentylacja mechaniczna

V. ODDZIAŁ PROMOCJI ZDROWIA

1. ODDZIAŁ PROMOCJI ZDROWIA W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w trosce o zdrowie i odpowiedni rozwój dzieci i młodzieży podejmuje szereg działań, które pozwalają utrzymać odpowiednie warunki sanitarno-techniczne w nadzorowanych placówkach edukacyjno-wychowawczych oraz wypoczynku i rekreacji.

W 2024 r. pod nadzorem PPIS w Suwałkach w zakresie Oddziału Promocji Zdrowia i higieny dzieci i młodzieży na terenie Miasta Suwałk znajdowały się 172 placówki, w tym:

- 97 placówek stałych:
 - żłobki – 14,
 - kluby dziecięce – 2,
 - przedszkola – 37,
 - inne formy wychowania przedszkolnego – 1,
 - szkoły podstawowe – 12,
 - szkoły specjalne – 3,
 - liceum ogólnokształcące – 2,
 - szkoły branżowe i stopnia – 1,
 - zespoły szkół – 8,
 - szkoła wyższa – 1,
 - dom studenta – 1,
 - bursa szkolna – 1,
 - placówki wsparcia dziennego (światlice środowiskowe) – 6,
 - pozaszkolne placówki specjalistyczne – 4,
 - placówki opiekuńczo-wychowawcze – 2,
 - młodzieżowe domy kultury i pałace młodzieży – 1,
 - inne placówki (szkoła muzyczna) – 1,
- 75 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży:
 - zimowego – 17,
 - letniego – 58.

W 2024 r. Wydano ogółem 23 decyzje administracyjne dot. obiektów na terenie Suwałk, w tym:

- 15 merytorycznych (8 nakazujących usunięcie nieprawidłowości, 2 umarzające, 5 zmieniających),
- 8 płatniczych.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W 2024 r. pion higieny dzieci i młodzieży wykonał w placówkach na terenie Suwałk:

- 8168 oznaczeń fizycznych, w tym:
 - 329 oznaczeń wagi tornistrów u dzieci,
 - 7517 oznaczeń dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci,
 - 322 ocen rozkładów zajęć szkolnych,
- 5 oznaczeń mikrobiologicznych w tym:
 - 5 w kierunku jaj pasożytów jelitowych *Ascaris lumbricoides* i *Yrichuris trichiura*.

1.1. ZMIANY W EWIDENCJI

W 2024 r. do ewidencji placówek wpisano 5 obiektów, znajdujących się na terenie miasta Suwałk:

1. Niepubliczny Żłobek „Gucio” ul. Sejneńska 11, 16-400 Suwałki (podmiot prowadzący: Fundacja Przystanek Malucha),
2. Niepubliczny Żłobek Pszczółka ul. Sejneńska 11, 16-400 Suwałki (podmiot prowadzący: Akademia Smaku Bogusław Galiński),
3. Niepubliczne Przedszkole „Gucio” w Suwałkach ul. Sejneńska 11, 16-400 Suwałki (organ prowadzący: Fundacja Przystanek Malucha),
4. Przedszkole Niepubliczne „Mali Bohaterowie” w Suwałkach ul. Klonowa 8, 16-400 Suwałki (organ prowadzący: Anna Kumiszczka),
5. Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Zielony Zakątek” w Suwałkach ul. Sportowa 10, 16-400 Suwałki (organ prowadzący: Wojciech Winnik).

W 2024 r. z ewidencji wykreślono 6 placówek:

1. Żłobek „Emelek” ul. Klonowa 8, 16-400 Suwałki,
2. Żłobek „Emelek” ul. Staszica 40, 16-400 Suwałki,
3. Niepubliczna Szkoła Podstawowa ul. Osiedle II 6A, 16-400 Suwałki,
5. Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące ul. Osiedle II 6A, 16-400 Suwałki,
6. Ośrodek Żeglarski w Suwałkach ul. Zarzecze 26, 16-400 Suwałki.

Ponadto w 2024 r. przeniesiono Przedszkole Niepubliczne „Omnibusek” w Suwałkach z ul. Pułaskiego 65A do lokalu przy ul. 1 Maja 15, 16-400 Suwałki (organ prowadzący: Hanna Żebrowska).

Wszystkie nowoutworzone i przeniesione placówki posiadają pozytywną opinię PPIS w Suwałkach.

1.2. BAZA LOKALOWA I STAN SANITARNO-TECHNICZNY STAŁYCH PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH.

W ramach nadzoru skontrolowano w mieście 62 stałe placówki oświatowo-wychowawcze.

Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano między innymi:

- stan sanitarno-techniczny,
- posiadaną infrastrukturę do uprawiania sportu i rekreacji,
- dostępność uczniów do gabinetów profilaktycznej opieki medycznej w szkole lub poza nią,
- dostęp do opieki stomatologicznej,
- zaopatrzenie w środki higieny osobistej,
- zorganizowanie dożywiania oraz jego formę,
- realizację ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Przeprowadzono ogółem 127 kontroli, w tym:

- 92 kontrole placówek oświatowo-wychowawczych,
- 35 kontroli placówek wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym 11 kontroli wypoczynku zimowego i 24 kontrole wypoczynku letniego.

1.3. ORGANIZACJA PROCESÓW NAUCZANIA

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej analizowali także higienę procesów nauczania. Oceniano dostosowanie mebli do wzrostu przedszkolaków/uczniów, zwracano uwagę na prawidłowe oznakowanie mebli, odpowiednie ich zestawienie jak również ich stan techniczny.

Sprawdzano także rozkłady zajęć lekcyjnych, zwracając szczególną uwagę na równomierne rozłożenie zajęć dydaktycznych poprzez rozpoczynanie zajęć o stałej porze oraz rozplanowanie zajęć tak, aby różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy poszczególnymi dniami tygodnia nie były większe niż 1 godzina. Prawidłowo skonstruowany rozkład zajęć lekcyjnych wpływa na zdrowie oraz możliwości psychofizyczne dzieci i młodzieży, a co za tym idzie na prawidłowy proces uczenia się i osiągnięte wyniki w nauce.

Warunki higieny procesów nauczania w szkołach charakteryzują wyniki:

- oceny wyposażenia sal zabaw/lekcyjnych w meble dostosowane do wzrostu uczniów,
- oceny prawidłowości układania tygodniowych rozkładów zajęć w szkołach.

Oceny dostosowania mebli do wzrostu przedszkolaków/uczniów dokonano w szkołach samodzielnych i wchodzących w skład zespołów szkół. Ogółem przeprowadzono ją w 35 placówkach, w tym w:

- 17 przedszkolach/innych formach wychowania przedszkolnego (1102 stanowiska),
- 11 szkołach podstawowych (4426 stanowisk),
- 1 szkole specjalnej (172 stanowiska),
- 1 liceum ogólnokształcącym (408 stanowisk),
- 1 szkole branżowej i stopnia (25 stanowisk),
- 4 zespołach szkół (1556 stanowisk).

Aby zapewnić meble dostosowane do wzrostu i wieku dzieci, zgodnie z zasadami ergonomii, placówki wyposażane są w meble legitymujące się certyfikatami gwarantującymi ich bezpieczeństwo. Nabywanie przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze wyposażenia posiadającego certyfikaty jest obowiązkiem nałożonym przez § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. W sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1604 ze zm.).

Tygodniowe rozkłady zajęć oceniono w 18 szkołach, w tym w:

- 11 szkołach podstawowych (213 rozkładów lekcyjnych),
- 1 szkole specjalnej (30 rozkładów lekcyjnych),
- 1 liceum ogólnokształcącym (23 rozkłady lekcyjne),
- 1 szkole branżowej i stopnia (4 rozkłady lekcyjne),
- 4 zespołach szkół (82 rozkłady lekcyjne).

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Ogólny plan lekcji dla klas

	Czwartek								Wtorek								Środa							
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
8a																								
8b																								
8c																								

Ważność: 16.09.2024-26.01.2025

4-26.01.2025

24-26.01.2025

Ze względu na ograniczony czas czynnej aktywności umysłowej ucznia stosowane są przerwy międzylekcyjne, podczas których uczeń ma możliwość:

- odreagowania zmęczenia,
- przemieszczenia się z klasy do klasy,
- załatwienia potrzeb fizjologicznych,
- spożycia posiłku,
- relaksu na świeżym powietrzu.

Nie bez znaczenia jest czas trwania przerw międzylekcyjnych. Z punktu widzenia higieny procesu nauczania wskazane jest, aby przerwy nie były krótsze niż 10 minut, a przynajmniej 1 przerwa trwała 15-20 minut. W niemal wszystkich skontrolowanych w 2024 roku szkołach na terenie Suwałk stwierdzono optymalny rozkład przerw międzylekcyjnych. W dwóch zespołach szkół część przerw skrócono do 5 minut (przy zapewnieniu większości przerw 10-minutowych i jeden długiej).

1.4. DOŻYWIANIE UCZNIÓW

Żywnienie dzieci w placówkach na terenie Suwałk skontrolowano w 5 żłobkach, 17 przedszkolach, 11 szkołach podstawowych, 1 szkole specjalnej, 1 szkole branżowej, 1 liceum ogólnokształcącym, 4 zespołach szkół.

Tabela nr 1. Dożywianie dzieci w placówkach na terenie Suwałk w 2024 r.

Rodzaj placówki	Liczba placówek skontrolowanych	Brak dożywiania	Przygotowywane			Wydawanie ciepłych posiłków		Korzystających z posiłków		Posiłki dofinansowane	„Program dla Szkół”
			na miejscu	dowożone	spożywane poza placówką	obiady pełne	jednodaniowe	pełnych	jednodaniowych		
żłobki	5	0	1	4	0	5	0	200	0	0	0
przedszkola	17	0	6	11	0	17	0	1425	0	36	0
szkoły podstawowe	11	0	6	4	1	9	2	2821	61	424	3423
szkoła specjalna	1	0	1	0	0	1	0	177	0	26	72
szkoła branżowa	1	0	0	1	0	1	0	3	0	3	0
liceum ogólnokształcące	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zespoły szkół	4	3	1	0	0	1	0	69	0	10	0
suma	40	4	15	20	1	34	2	4695	61	499	3495

We wszystkich skontrolowanych żłobkach, przedszkolach zapewniono dzieciom pełne wyżywienie. Możliwość spożywania pełnego obiadu zapewniono także uczniom szkoły specjalnej, branżowej oraz 1 z 4 skontrolowanych zespołów szkół.

We wszystkich skontrolowanych w 2024 r. szkołach podstawowych zapewniono uczniom możliwość spożywania ciepłego posiłku, z czego korzystało łącznie 2882 uczniów, co stanowi 48,4 % ogółu. 2821 uczniów miało możliwość spożycia pełnego obiadu (w 9 szkołach podstawowych), tylko 61 uczniów spożywało posiłki jednodaniowe (w 2 szkołach podstawowych).

Z „Programu dla Szkół” korzystało w mieście 7 szkół podstawowych – owoce i warzywa oraz mleko i produkty mleczne otrzymywało łącznie 3423 uczniów klas I-V.

1.5. INTERWENCJE

Interwencje w zakresie Oddziału Promocji Zdrowia i Higieny Dzieci i Młodzieży

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela 2 Interwencje w mieście Suwałki w 2024 r.

Krótką treść interwencji	Liczba interwencji	Rodzaj placówki, której dotyczy interwencja	Podjęte działania	Liczba interwencji uzasadnionych
Obecność pluskiew.	1	placówka opiekuńczo-wychowawcza	Kontrola interwencyjna – nie stwierdzono obecności pluskiew.	0
Przeciekanie dachu podczas deszczu w sali pobytu oraz na klatce schodowej, przechowywanie sprzętu porządkowego w salach pobytu, brudne ściany na korytarzu.	1	przedszkole niepubliczne	Kontrola interwencyjna – skarga częściowo zasadna. Stwierdzono zacieki na suficie na klatce schodowej oraz zabrudzenie ściany na korytarzu. Wydano zalecenia, które zostały wykonane w terminie, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.	1
Obecność pluskiew.	1	zespół szkół	Kontrola interwencyjna – podczas kontroli nie stwierdzono obecności pluskiew. Okazano protokół dezynsekcji dwóch pomieszczeń. Wydano doraźne zalecenia: dwukrotnie przeprowadzenie dezynsekcji w pomieszczeniach szkoły, uprzątnięcie pomieszczeń z kurzu, pajęczyn, porzuconych ubrań i obuwia, właściwe korzystanie z ręczników wielorazowych i jednorazowych w pracowni fryzjerskiej. Zalecenia wykonano, co potwierdza kontrola sprawdzająca.	1
Liczba leżaków nieodpowiadająca liczbie dzieci.	1	żłobek niepubliczny	Kontrola interwencyjna – podczas kontroli sprawdzono, że liczba leżaków jest zgodna z liczbą dzieci zapisanych do żłobka.	0

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela nr 3. Porównanie liczby interwencji w mieście Suwałki w latach 2023 i 2024.

Rok	Liczba zgłoszonych interwencji	Liczba interwencji uzasadnionych
2023	3	2
2024	4	2

1.6. WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali oceny warunków sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach. Na 18 skontrolowanych placówek 13 posiadało gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej do własnej dyspozycji. W 4 szkołach profilaktyczną opiekę zdrowotną zapewniono w pomieszczeniach zastępczych, a w 1 poza terenem placówki.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela nr 4. Warunki realizacji profilaktycznej opieki nad uczniami w szkołach na terenie Suwałk w 2024 r.

Rodzaj placówek				Liczba placówek		Liczba szkół posiadających gabinety profilaktyki zdrowotnej								Liczba szkół, w których poznu zapewniono w pomieszczeniach zastępczych **	Liczba szkół, w których poznu jest świadczona poza terenem placówki ***
				w ewidencji	skontrolowanych	ogółem	w tym gabinety		niezgodne z wymogami technicznymi*		w niewłaściwym stanie sanitarnym	bez zastrzeżeń sanitarnych i technicznych			
							do dyspozycji Jednej szkoły	wspólnie z inna placówką w tym samym obiekcie	ogółem	w tym bez dostępu do bieżącej ciepłej wody					
1.				2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Szkoly funkcjonujące samodzielnie	szkoly podstawowe	publiczne	1	7	7	7	7	0	0	0	0	7	0	0	
		niepubliczne	2	5	4	1	1	0	0	0	0	0	1	2	1
	technika	publiczne	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		niepubliczne	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	licea ogólnokształtą ce (w tym uzupełniające)	publiczne	5	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0
		niepubliczne	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	szkoly branżowe I i II stopnia	publiczne	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		niepubliczne	8	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	szkoly specjalne	publiczne	9	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0
		niepubliczne	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	szkoly policealne	publiczne	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		niepubliczne	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespoły szkół	ogółem	publiczne	13	7	3	3	3	0	1	1	1	2	0	0	
		niepubliczne	14	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	w tym specjalne		15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(suma wierszy: od 01 do 14)			16	26	18	13	13	0	1	1	1	12	4	1	

1.7. WARUNKI REALIZACJI OPIEKI STOMATOLOGICZNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Zgodnie z ustawą z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U. z 2019 r. poz. 1078) opieka zdrowotna nad uczniami realizowana w szkole obejmuje profilaktyczną opiekę zdrowotną, promocję zdrowia oraz opiekę stomatologiczną. Opieka stomatologiczna jest sprawowana nad uczniami do ukończenia 19. roku życia. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy: „Lekarz dentysta sprawuje opiekę stomatologiczną nad uczniami w miejscu określonym w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Miejszem tym jest gabinet dentystyczny zlokalizowany w szkole, gabinet dentystyczny poza szkołą albo dentobus, prowadzone przez podmiot wykonujący działalność leczniczą współpracujący ze szkołą.”.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Spośród 18 szkół na terenie miasta Suwałk skontrolowanych w 2024 r. gabinet dentystyczny zlokalizowany był w jednej szkole, 7 szkół korzystało z dentobusu, a 4 szkoły deklarowały zawarcie umowy z gabinetem dentystycznym poza szkołą. 6 szkół nie zapewniło opieki stomatologicznej nad uczniami.

Tabela nr 5. Warunki realizacji opieki stomatologicznej nad uczniami w szkołach na terenie Suwałk w 2024 r.

Rodzaj szkoły	liczba skontrolowanych szkół	gabinet dentystyczny zlokalizowany w szkole	dentobus	gabinet dentystyczny poza szkołą	brak opieki stomatologicznej nad uczniami
szkoły podstawowe	11	1	5	3	2
szkoła specjalna	1	0	1	0	0
szkoła branżowa	1	0	0	0	1
liceum ogólnokształcące	1	0	0	0	1
zespoły szkół	4	0	1	1	2
suma	18	1	7	4	6

1.8. NADZÓR NAD SZKOŁĄ WYŻSZĄ

W roku 2024 na terenie Suwałk funkcjonowała 1 uczelnia wyższa oraz 1 dom studenta. Na dzień kontroli na uczelni studiowało 1184 studentów, w domu studenta przebywało 65 mieszkańców. Podczas kontroli ww. obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości. W uczelni zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz odpowiednią dostępność do urządzeń sanitarnych. Placówka posiada własną infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego - siłownię.

W skontrolowanych placówkach nie jest prowadzone postępowanie administracyjne z poprzednich lat.

1.9. INFRASTRUKTURA DO PROWADZENIA ZAJĘĆ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 5 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm.), szkoła w zakresie realizacji zadań statutowych jest zobowiązana zapewnić uczniom możliwość korzystania z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 14 szkołach samodzielnych oraz 4 zespołach szkół na terenie Suwałk, stwierdzono, iż wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkole posiadało 13 szkół. 5 szkół, w których stwierdzono brak warunków do prowadzenia wychowania fizycznego korzystały z infrastruktury poza placówką np. Z pływalni, ścianki wspinaczkowej, parku trampolin.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Tabela nr 6. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach na terenie Suwałk w 2024 r.

Rodzaj placówki		Liczba placówek		Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć WF										Liczba placówek, nieposiadających infrastruktury do prowadzenia zajęć WF	Liczba placówek, w których niezależnie od posiadanej infrastruktury zajęcia WF prowadzi się na korytarzach	
		w ewidencji	skontrolowanych	Liczba placówek posiadających:								natryski				
				tylko			salę(e) gimnastyczną(e) z boiskiem	salę(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e) * z boiskiem	salę(e) gimnastyczną(e) i salę(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e)*		szkolny zespół sportowy**		czynne			nieczynne
				salę(e) gimnastyczną(e)	salę(e) zastępczą(e)/ rekreacyjną(e)	boisko (a) sportowe			z boiskiem	bez boiska	z boiskiem	bez boiska				
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.			13.
Szkoły funkcjonujące samodzielnie	Szkoły podstawowe	12	11	0	0	0	0	0	1	0	6	1	6	1	3	1
	Technika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Licea ogólnokształcące i uzupełniające	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
	Szkoły branżowe I i II stopnia	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	Szkoły specjalne	3	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	Szkoły policealne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespoły szkół		8	4	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3	0	1	0
Suma		26	18	0	0	0	0	0	2	0	9	2	10	1	5	1

1.10. AKCJA WAŻENIA TORNISTRÓW SZKOLNYCH

W 2024 roku dokonano ważenia tornistrów uczniów klas I-VI szkoły podstawowej. Badanie przeprowadzono w Szkole Podstawowej nr 9 im. Włodzimierza Puchalskiego w Suwałkach, przebadano łącznie - 329 uczniów.

Obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawianie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych w placówkach wynika z § 4 a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1604 ze zm.). Dostosowanie do wymogów rozporządzenia przyczynia się do zmniejszenia obciążenia uczniów ciężarem plecaków szkolnych, a tym samym

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

korzystnie wpływa na kształtowanie postawy ciała. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli wszystkie szkoły na terenie miasta zapewniają swoim uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych.

Tabela nr 7. Wyniki badania ciężaru plecaków uczniów Szkoły Podstawowej nr 9 im. Włodzimierza Puchalskiego w Suwałkach w 2024 r.

Oddział	Liczba przebadanych	Waga tornistra w normie (do 10% masy ciała)	Waga tornistra w wysokiej normie (powyżej 10%, do 15% masy ciała)	Przekroczenie normy (waga tornistra powyżej 15% masy ciała)
1A	16	0	11	5
1B	22	3	9	10
1C	22	6	11	5
2A	20	4	10	6
2B	24	2	16	6
2C	25	10	11	4
3A	19	6	6	7
3B	21	4	11	6
3C	20	3	12	5
4A	26	3	15	8
4B	24	4	13	7
4C	21	12	5	4
5A	19	6	7	6
5B	7	4	3	0
5C	20	9	7	4
6A	13	5	7	1
6B	10	3	5	2
suma	329	84	159	86

Z analizy badania obciążenia plecaków uczniów Szkoły Podstawowej nr 9 im. Włodzimierza Puchalskiego w Suwałkach wynika, że u zaledwie 25,53% przebadanych uczniów (84 uczniów) waga tornistra mieściła się w zalecanej normie tj. do 10% masy ciała ucznia.

W tzw. Wysokiej normie tj. W zakresie 10-15% masy ciała ucznia mieściła się waga plecaków 48,33 % przebadanych uczniów (159 uczniów). Plecaki zbyt ciężkie w stosunku do masy ciała stwierdzono u 86 uczniów, co stanowi 26,14% przebadanych uczniów.

www.men.gov.pl

[/MinisterstwoEdukacjiNarodowej/](https://www.facebook.com/MinisterstwoEdukacjiNarodowej/)

[@men_gov_pl](https://twitter.com/men_gov_pl)

1.11. AKCJA CZYSTE I BEZPIECZNE PIASKOWNICE

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach mając na uwadze poprawę bezpieczeństwa sanitarnego dzieci korzystających z piaskownic wytypował do badań piasku w kierunku jaj pasożytów jelitowych *Ascaris lumbricoides* i *Trichuris trichiura* piaskownicę przy Przedszkolu nr 1 w Suwałkach ul. Raczkowska 41.

Działania pracowników pionu higieny dzieci i młodzieży polegały na:

- przedstawieniu wymogów sanitarnych dotyczących bezpiecznego korzystania z piaskownic,
- kontroli stanu sanitarno-technicznego piaskownicy oraz jej zabezpieczenia,
- pobraniu próbek piasku z wytypowanej piaskownicy w przedszkolu,
- dostarczeniu próbek do badania do Sekcji Badań Epidemiologiczno-Klinicznych Medycznego Laboratorium Diagnostycznego w Białymstoku.

W badaniach nie stwierdzono jaj pasożytów jelitowych *Ascaris lumbricoides* i *Trichuris trichiura*. Przeprowadzone działania pilotażowe potwierdziły, że dyrektorzy placówek przykładają szczególną uwagę na systematyczną wymianę piasku w piaskownicach, przy jednoczesnym stosowaniu fizycznych barier chroniących przed

dostępem zwierząt oraz innymi zagrożeniami mogącymi pogorszyć stan sanitarny piasku. W czasie oględzin i poboru próbek stan techniczny piaskownicy oceniono jako dobry.

1.12. BADANIE NATĘŻENIA OŚWIETLENIA SZTUCZNEGO

Mając na uwadze higieniczne warunki pracy ucznia oraz wpływ na nią natężenia oświetlenia sztucznego pracownicy pionu higieny dzieci i młodzieży WSSE w Białymstoku i PSSE w Suwałkach w porozumieniu z dyrektorem Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Suwałkach koordynowali działanie związane z badaniami natężenia oświetlenia sztucznego.

W godzinach wieczornych pracownicy Sekcji Badań i Pomiarów w Środowisku Pracy WSSE w Białymstoku mierzyli natężenie oświetlenia elektrycznego. Pomiaru te zostały wykonane w 2 salach na 50 stanowiskach pracy uczniów. Wszystkie spełniły minimalne wymagania w odniesieniu do normatywów zawartych w normie PN-EN 12464-1:2012 „Światło i oświetlenie. Oświetlenie miejsc pracy. Część 1: Miejsca pracy we wnętrzach”. Zmierzono natężenie oświetlenia elektrycznego na 2 tablicach w polu zadania i w polu bezpośredniego otoczenia. Wymagań minimalnego natężenia oświetlenia nie spełniła 1 tablica.

Zmierzono natężenie oświetlenia elektrycznego w 2 strefach komunikacyjnych. Ogółem przebadano 56 płaszczyzn pomiarowych, które objęły stanowiska pracy uczniów, nauczycieli oraz strefy komunikacyjne.

1.13. OCENA WARUNKÓW WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Wypoczynek to zgodnie z art. 92a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 750 ze zm.) „wypoczynek organizowany dla dzieci i młodzieży w celach rekreacyjnych lub regeneracji sił fizycznych i psychicznych, połączony ze szkoleniem lub pogłębianiem wiedzy, rozwijaniem zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, trwający nieprzerwanie co najmniej 2 dni, w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej, w kraju lub za granicą, w szczególności w formie kolonii, półkolonii, zimowiska, obozu i biwaku.”.

W 2024 roku na terenie Suwałk zarejestrowano ogółem 75 zgłoszeń o zamiarze organizacji wypoczynku, w tym 58 turnusów wypoczynku letniego oraz 17 turnusów wypoczynku zimowego. Podczas wypoczynku letniego i zimowego przeprowadzono w mieście 35 kontroli (11 zimą, 24 latem). Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Na skontrolowanych turnusach wypoczywało łącznie 960 uczestników (ferie zimowe - 341, wakacje - 619 uczestników).

Formy wypoczynku:

a) wypoczynek zimowy:

- 17 turnusów w miejscu zamieszkania (341 uczestników) - wykonano 11 kontroli;

b) wypoczynek letni:

- 55 turnusów w miejscu zamieszkania (563 uczestników) – wykonano 22 kontrole,
- 2 turnusy w budynku używanym okazjonalnie (40 uczestników) – wykonano 1 kontrolę,
- 1 turnus w obiekcie hotelarskim (16 uczestników) – wykonano 1 kontrolę.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Oprócz kontroli placówek pracownicy Oddziału Promocji Zdrowia kierowali do uczestników zorganizowanego wypoczynku działania edukacyjne w różnych formach (pogadanki, materiały informacyjno-edukacyjne, prezentacje). Edukacja uczestników była pozytywnie przyjęta i oceniana przez organizatorów turnusów wypoczynkowych.

1.14. WYDANE W 2024 R. DECYZJE ADMINISTRACYJNE PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO W SUWAŁKACH

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach wydał 8 decyzji administracyjnych dot. obiektów położonych na terenie Suwałk, nakazujących usunięcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości:

- Decyzja nr 1 / 2024 z dnia 12.03.2024 r. dot. niepublicznego przedszkola nakazująca zapewnienie zgodności liczby dzieci przyjętych do placówki z limitem miejsc określonym w opinii właściwego państwowego inspektora sanitarnego oraz doprowadzenie do właściwego stanu technicznego drzwi w 7 kabinach ustępowych mieszczących się w dwóch pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- Decyzja nr 2 / 2024 z dnia 09.05.2024 r. dot. publicznego przedszkola nakazująca zapewnienie kabin ustępowych w 3 łazienkach dzieci oraz doprowadzenie do właściwego stanu technicznego nawierzchni na placu zabaw;
- Decyzja nr 3 / 2024 z dnia 05.06.2024 r. dot. niepublicznego zespołu szkół nakazująca doprowadzenie do właściwego stanu technicznego ścian w 4 salach wykładowych;
- Decyzja nr 4 / 2024 z dnia 05.06.2024 r. dot. niepublicznego punktu przedszkolnego nakazująca doprowadzenie do właściwego stanu technicznego urządzeń na placu zabaw oraz zapewnienie urządzeń na placu zabaw z atestami i certyfikatami;

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- Decyzja nr 6 / 2024 z dnia 26.06.2024 r. dot. niepublicznego przedszkola nakazująca umieszczenie osłon chroniących przed nadmiernym nasłonecznieniem na oknach w 4 salach pobytu dzieci;
- Decyzja nr 9 / 2024 z dnia 15.11.2024 r. dot. niepublicznego przedszkola nakazująca zapewnienie zgodności pomieszczeń użytkowanych na potrzeby przedszkola z opinią właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego;
- Decyzja nr 11 / 2024 z dnia 30.12.2024 r. dot. publicznego zespołu szkół nakazująca zapewnienie ciepłej wody w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego podłóg na korytarzach komunikacyjnym na I i II piętrze budynku oraz w 1 sali lekcyjnej, zapewnienie urządzeń eliminujących nadmierne operowanie promieni słonecznych w siłowni, a także doprowadzenie do właściwego stanu technicznego oświetlenia w 3 salach lekcyjnych;
- Decyzja nr 12 / 2024 z dnia 17.12.2024 r. dot. publicznej szkoły podstawowej nakazująca doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno-technicznego sufitów na dwóch korytarzach komunikacyjnych, ścian na klatce schodowej i w świetlicy szkolnej, sufitów i ścian w 2 salach lekcyjnych oraz podłóg w 4 łazienkach uczniów.

Ponadto w 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Suwałkach wydał 2 decyzje umarzające:

- Decyzja nr 1.U.2024 z dnia 15.11.2024 r. dot. niepublicznego przedszkola umarzająca w części, w związku z usunięciem niektórych stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości przed wydaniem decyzji administracyjnej;
- Decyzja nr 2.U.2024 z dnia 20.12.2024 r. dot. niepublicznego punktu przedszkolnego umarzająca w całości, w związku z likwidacją placówki.

1.15. REALIZACJA ZALECEŃ Z DECYZJI WYDANYCH PRZEZ PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO W SUWAŁKACH

W 2024 r. Zgłoszono wykonanie 5 decyzji administracyjnych nałożonych przez PPIS w Suwałkach. 2 informacje dotyczyły decyzji nałożonych w latach ubiegłych, a 3 decyzji nałożonych w roku 2024.

W 5 przypadkach organ prowadzący / dyrektor szkoły zwrócił się z prośbą o prolongowanie terminów wykonania obowiązków wynikających z wydanych decyzji, które nie zostały wykonane z powodu niewystarczających środków finansowych. We wszystkich przypadkach wydano decyzje zmieniające termin.

W części placówek, które wystąpiły z wnioskiem o prolongatę nadal toczy się wieloletnie postępowanie:

- Szkoła Podstawowa nr 4 im. ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmity w Suwałkach – Decyzja nr 3 z dnia 27.11.2019 r. (prolongowana 5-krotnie),
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Alfreda Wierusz-Kowalskiego w Suwałkach – Decyzja nr 2 z dnia 29.03.2021 r. (raz prolongowana),

- Szkoła Podstawowa nr 7 w Suwałkach – Decyzja nr 10 z 10.10.2017 r. (prolongowana 4-krotnie), Decyzja nr 3 z dnia 15.11.2018 r. (prolongowana 3-krotnie),
- Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi im. Olimpijczyków Polskich w Suwałkach – Decyzja nr 7 z 05.11.2012 r. (prolongowana 5-krotnie).

1.16. PODSUMOWANIE, WNIOSKI

W roku 2024 w większości skontrolowanych placówek zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci i młodzieży.

Stan nadzorowanych obiektów oraz panujące w nich warunki higieniczne poprawiają się, co ma wpływ na stan bezpieczeństwa sanitarnego placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych. W Mieście Suwałki szkoły, które wielokrotnie prosiły o prolongatę terminów wykonania zaleceń powiadomiły o wykonaniu zaleceń (SP nr 5, SP nr 10). Organy prowadzące szkoły w miarę możliwości dokonują bieżących napraw i remontów oraz realizują zalecenia wydane w decyzjach.

2. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA

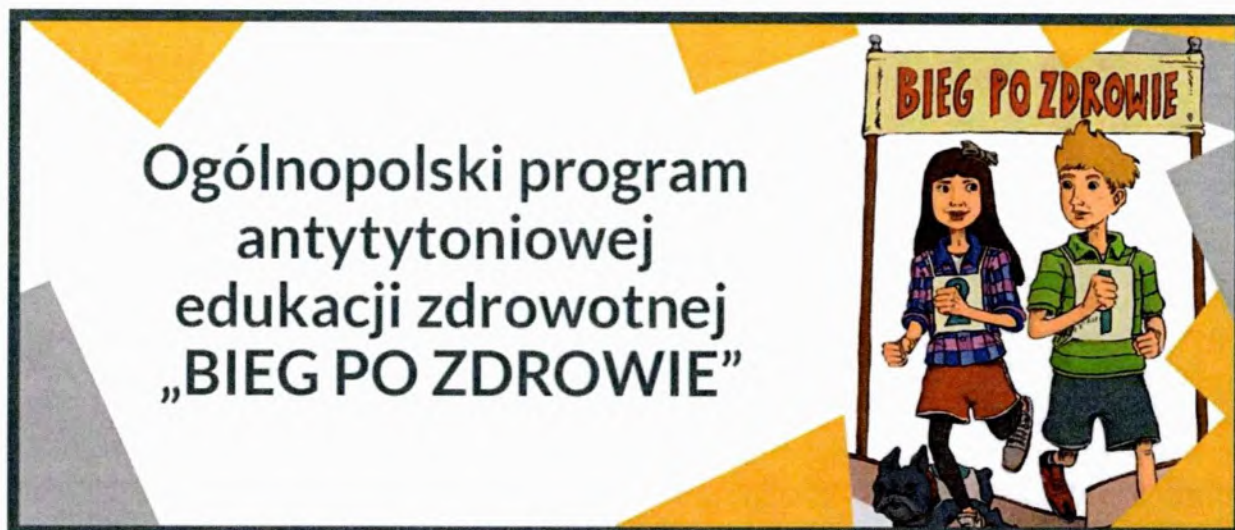
Działania promujące zachowania prozdrowotne podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną polegają na inicjowaniu, organizowaniu, prowadzeniu, koordynowaniu i nadzorowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych społeczeństwa oraz troski o własne zdrowie. Zadania te wynikają z art. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia oraz sytuacji epidemiologicznej i potrzeb zdrowotnych mieszkańców naszego regionu.

W 2024 roku podejmowane działania dotyczyły poniższych zakresów tematycznych.

2.1. PROFILAKTYKA PALENIA TYTONIU I CHORÓB ODTYTONIOWYCH

Działania w zakresie profilaktyki tytoniowej inicjowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną realizowane były w ramach „Podlaskiego programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych”, programu edukacyjnego „Bieg po zdrowie” oraz interwencji ogólnopolskich takich jak Światowy Dzień bez Tytoniu oraz Światowy Dzień Rzucania Palenia. Inicjatywy antytytoniowe kierowane były uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodziców, uczestników zorganizowanych form wypoczynku zimowego i letniego, a także imprez w środowisku lokalnym oraz internautów.

2.1.1. PROGRAM EDUKACYJNY „BIEG PO ZDROWIE”

W roku szkolnym 2023/2024 realizowano VIII edycję ogólnopolskiego programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej, który skierowany jest do uczniów klas IV szkoły podstawowej. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i używania e-papierosów oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Podstawą zajęć prowadzonych w ramach edukacji jest stymulowanie kreatywności i aktywności dzieci, nauka asertywności poprzez przeprowadzanie wywiadów z osobami niepalącymi, liczenie kosztów, jakie generuje palenie papierosów, tworzenie antyreklam używania papierosów lub komiksów z bohaterami programu. Program od początku cieszy się bardzo pozytywną opinią w placówkach. Koordynatorzy szkolni i realizatorzy podkreślali, że wartościowym elementem programu jest zaangażowanie rodziców i opiekunów do wspólnej pracy z uczniami przy wykonywaniu zadań domowych. W działaniach programowych uczestniczyło blisko 197 uczniów oraz 130 rodziców z 3 szkół podstawowych na terenie miasta.

2.1.2. ŚWIATOWY DZIEŃ BEZ TYTONIU

To coroczne święto obchodzone 31 maja informuje opinię publiczną o zagrożeniach związanych z używaniem tytoniu, praktykach biznesowych firm tytoniowych oraz działaniach podejmowanych przez Światową Organizację Zdrowia na rzecz walki z epidemią tytoniową. W 2024 r. hasło przewodnie brzmiało „Młodzież wkracza i zabiera głos #TobaccoExposed”. Światowy Dzień bez Tytoniu 2024 był platformą dla młodych ludzi na całym świecie, którzy wzywają rządy do ochrony ich

przed drapieżnymi taktykami marketingu wyrobów tytoniowych. Branża celuje w młodzież w celu osiągnięcia zysków przez całe życie, tworząc nową falę uzależnienia. We wszystkich regionach dzieci używają e-papierosów częściej niż dorośli, a szacuje się, że na całym świecie tytoń pali 37 milionów młodych ludzi w wieku 13–15 lat. Pracownicy PSSE w Suwałkach przeprowadzili 4 pogadanki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla 203 uczniów oraz umieścili 4 posty na Facebooku (424 odbiorców).

2.1.3. ŚWIATOWY DZIEŃ RZUCANIA PALENIA

Najbardziej niekorzystnym dla zdrowia elementem stylu życia jest palenie tytoniu, które odpowiada za 10 % wszystkich zgonów na świecie. Wśród problemów zdrowotnych przyczynowo związanych z nikotynizmem wymienia się: choroby nowotworowe, choroby układu krążenia, układu oddechowego, pokarmowego i wiele innych schorzeń. Najskuteczniejszym sposobem na zmniejszenie ryzyka ich wystąpienia jest niepodjęcie palenia tytoniu lub całkowita rezygnacja z nałogu przez osoby palące. Motywowanie palaczy do zerwania z nałogiem stało się ideą obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia, który przypada corocznie w trzeci czwartek listopada. Działania informacyjno-edukacyjne w tym zakresie prowadzili pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zwracając szczególną uwagę na kwestię zagrożeń zdrowotnych związanych z używaniem tradycyjnych wyrobów tytoniowych oraz

papierosów elektronicznych. Inicjatywami profilaktycznymi objęto 418 uczniów szkół ponadpodstawowych oraz udostępniono 4 posty (1135 odbiorców).

2.1.4. NADZÓR NAD PRZESTRZEGANIEM ART. 5 USTAWY Z DNIA 9 LISTOPADA 1995 ROKU O OCHRONIE ZDROWIA PRZED NASTĘPSTWAMI UŻYWANIA TYTONIU I WYROBÓW TYTONIOWYCH

Tworzenie stref wolnych od dymu tytoniowego jest jednym ze sposobów ograniczania palenia tytoniu oraz ochrony ludzi przed niekorzystnym wpływem inhalacji dymu tytoniowego na zdrowie.

Od 15 listopada 2010 roku w Polsce zakazem palenia tytoniu objęte są pomieszczenia zakładów pracy, obiektów sportowych, jednostek oświatowych, obiektów kultury i wypoczynku, tereny podmiotów leczniczych i inne pomieszczenia, gdzie udziela się świadczeń zdrowotnych, lokale gastronomiczno-rozrywkowe, środki pasażerskiego transportu publicznego, obiekty służące obsłudze podróżnych, przystanki komunikacji publicznej oraz ogólnodostępne miejsca przeznaczone do zabaw dzieci. Zakaz dotyczy palenia wyrobów tytoniowych, a od 8 września 2016 roku także innych wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych. Właściciel lub zarządzający obiektem jest obowiązany umieścić w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia na terenie obiektu. Ocena przestrzegania zakazu palenia tytoniu i wyrobów powiązanych leży w gestii pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2024 roku skontrolowali oni pod tym kątem 543 obiekty użyteczności publicznej.

2.2. PROFILAKTYKA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Choroby zakaźne to choroby wywołane przez drobnoustroje (bakterie, wirusy, grzyby, roztocza), toksyczne produkty (jad kiełbasiany), a także przez pasożyty lub inne biologiczne czynniki chorobotwórcze, które ze względu na charakter i sposób przenoszenia się stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Mogą szerzyć się różnymi drogami: przez kontakt bezpośredni (z osoby na osobę), drogą kropelkową, podczas kaszlu i kichania, przez kontakt seksualny, przez wktucie bezpośrednio do organizmu na zakażonej igle czy strzykawce, a także przez owady, które spełniają funkcję nośników. Nadal stanowią one zagrożenie dla życia ludzi, czego przykładem była pandemia COVID-19, która znacząco wpłynęła na stan zdrowia ludności w Polsce.

Działania prozdrowotne prowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną w zakresie chorób zakaźnych mają na celu zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat ich etiologii oraz sposobów zapobiegania ich rozprzestrzenianiu się.

2.2.1. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

HIV to ludzki wirus nabytego niedoboru odporności, który powoduje upośledzenie odporności. Źródłem zakażenia jest osoba zakażona HIV, a zakażenie jest przenoszone przez krew, kontakt seksualny oraz z matki na dziecko podczas ciąży, porodu lub karmienia piersią. W Polsce od początku epidemii do 31 grudnia 2023 roku odnotowano 32 935 zakażeń HIV. W 2023 roku zarejestrowano 2879 nowych przypadków zakażenia HIV, 184 zachorowań na AIDS oraz 22 zgony z powodu AIDS. W 2024 zakażeniu HIV uległo 2055 osób. Wiele osób uważa, że problem zakażeń HIV dotyczy jedynie wybranych grup społecznych. Faktem jest, że HIV dotyczy wszystkich osób bez względu na płeć, orientację seksualną, wiek czy status społeczny.

Polityka państwa wobec epidemii HIV i AIDS została określona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2011 roku w sprawie Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS (Dz. U. z 2011 r. poz. 227). Program zakłada realizację działań w pięciu obszarach: zapobieganie zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa, zapobieganie zakażeniom HIV wśród osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych, wsparcie i opieka zdrowotna dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS, współpraca międzynarodowa oraz monitoring.

W celu poszerzenia wiedzy młodzieży na temat zapobiegania zakażeniom HIV, chorobom przenoszonym drogą płciową oraz kształtowania pozytywnych postaw wobec ludzi żyjących z HIV i chorych na AIDS zorganizowano Wojewódzką Olimpiadę Wiedzy o HIV/AIDS. Konkurs przebiegał etapowo (etap szkolny, powiatowy, wojewódzki) i skierowany był do uczniów szkół ponadpodstawowych. W zmaganiach powiatowych, które odbyły się w 7 listopada 2024 roku, uczestniczyło 20 uczniów z 4 szkół średnich z terenu Miasta Suwałk. 3 laureatów uczestniczyło w etapie wojewódzkim Olimpiady w Białymstoku.

2.2.2. PROFILAKTYKA GRYPY

Grypa to ostre wirusowe zakażenie górnych dróg oddechowych, wywoływane przez wirusy grypy. Przyczyną corocznych, sezonowych wzrostów zachorowań są wirusy grypy typu a i B. Choroba przenosi się z osoby na osobę drogą kropelkową podczas kichania, kaszlu lub w wyniku bezpośredniego kontaktu ze świeżą wydzieliną z dróg oddechowych zakażonych osób.

Celem inicjatyw podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną było zmniejszenie liczby zachorowań na gripę sezonową, poprzez podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zasad higieny osobistej i profilaktykę w postaci szczepień ochronnych. Na stronach internetowych i portalach społecznościowych propagowano zalecenia dotyczące zdrowego stylu życia i zasad postępowania w przypadku zachorowania.

Promowano szczepienia przeciwko grypie, które w przypadku wystąpienia choroby, łagodzą jej przebieg. Powyższymi działaniami objęto 928 dzieci i młodzieży oraz 2618 internautów.

2.2.3. PROFILAKTYKA WIRUSOWEGO ZAPALENIA WĄTROBY

We współpracy z Fundacją „Gwiazda Nadziei” z Katowic po raz kolejny realizowaliśmy program edukacyjny „Podstępne WZW”. Głównym celem programu jest upowszechnianie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C wśród młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych w województwie podlaskim oraz uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie. Program wpisuje się w treści nauczania przedmiotów wychowania do życia w rodzinie, wychowania fizycznego i biologii. Pobudza do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych i kształtuje postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych.

W piątej edycji programu realizowanej w roku szkolnym 2023/2024 wzięło udział 7 szkół, 998 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W opinii realizatorów szkolnych program ciekawe materiały edukacyjne były bardzo pomocne w realizacji nowej dla uczniów tematyki.

2.2.4. PROFILAKTYKA CHOROÓB ODKLESZCZOWYCH

W Polsce występuje kilka gatunków kleszczy, z których istotne znaczenie dla ludzi ma kleszcz pospolity. Kleszcze zamieszkują tereny łąk, zarośli i lasów, najliczniej występując na pograniczu poszczególnych biotopów. Pajęczaki te są pasożytami zewnętrznymi kręgowców, drobnych gryzoni (myszy), zwierzyny płowej, bydła, koni, ptaków, rzadziej gadów. Człowiek jest dla nich żywicielem przypadkowym. W Polsce do chorób przenoszonych przez kleszcze należą: borelioza z Lyme, gorączka Q, tularemia, bartoneloza, babeszjoza, erlichioza (anaplazmoza), kleszczowe zapalenie mózgu, a także riketsjozy z grupy gorączek plamistych. Zgodnie z aktualnymi danymi epidemiologicznymi, największe znaczenie mają dwie choroby: borelioza z Lyme oraz kleszczowe zapalenie mózgu.

Państwowa Inspekcja Sanitarna poprzez portale społecznościowe publikowała informacje na temat zagrożeń ze strony tych pajęczaków. Celem tych działań była edukacja w zakresie profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze oraz promowanie skutecznych metod profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu (szczepienia ochronne) i boreliozy (stosowanie repelentów, odpowiedniego ubioru).

Powyższymi działaniami objęto 351 internautów. Ponadto podczas wypoczynku letniego edukowano uczestników – 963 osoby.

2.3. PROMOCJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą zwalczania chorób zakaźnych. W znacznej mierze przyczyniły się do ogromnego skoku cywilizacyjnego jakiego doświadczyła ludzkość w ciągu ostatniego wieku. Masowe szczepienia doprowadziły do znacznego ograniczenia ryzyka zachorowania na wiele chorób zakaźnych takich jak: gruźlica, błonica, krztusiec, tężec, dur wysypkowy, żółta gorączka i grypa.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest przede wszystkim promocja szczepień oraz nadzór nad ich wykonawstwem. Upowszechnianie wiedzy o znaczeniu szczepień ochronnych oraz uświadamianie społeczeństwa, w jak wielu aspektach życia codziennego szczepienia chronią nasze zdrowie odbywało się między innymi w ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień. Prowadzono prelekcje nt. roli szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych oraz udostępniano informacje w mediach społecznościowych.

2.3.1. PROMOCJA SZCZEPIEŃ PRZECIW HPV

Powszechny program szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Od 1 września 2024 r. program szczepień przeciwko HPV jest dostępny w każdej przychodni POZ dla dzieci po ukończeniu 9. r. ż. do ukończenia 14. roku życia. Wraz z nowym rokiem szkolnym dzieci i młodzież w tej grupie wiekowej mogły skorzystać z możliwości zaszczepienia się przeciw HPV w szkole, w ramach oferowanego przez Ministra Zdrowia Programu szczepień zalecanych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV). Szczepienia te są szczepieniami bezpłatnymi dla pacjentów. Program będzie realizowany do czerwca 2030 r.

Pracownicy PSSE w Suwałkach prowadzili szeroko zakrojoną akcję informacyjną, mającą na celu zachęcenie do szczepień oraz przekazanie informacji na temat zagrożeń jakie niesie zakażenie wirusem HPV. Przeprowadzono 9 porad z dyrektorami szkół podstawowych, 2 poradnictwa i dystrybucję materiałów, zorganizowano 3 punkty informacyjno-edukacyjne w szkołach, przeprowadzono 4 pogadanki w SP nr 7, umieszczono 22 posty. Ogółem edukacją objęto 433 uczniów i 2175 internautów.

SZCZEPIONIA PRZECIW HPV W SZKOŁACH
INFORMACJE DLA RODZICÓW

Jak wygląda szczepienie w szkole?
Dzieci po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14. roku życia otrzymują szczepionkę przeciw HPV (Gardasil® lub Cervarix®).
Szczepienie składa się z 2 dawek szczepionki podawanych w odstępie 6-12 miesięcy.
Na szczepienie nie jest wystawiane skierowanie.

Praktyczne informacje
Realizacja szczepienia w szkole nie wymaga wcześniejszego kontaktu z przychodnią podziałową (punkt zdrowotny) IPZC, wystarczy złożyć podpisany formularz deklaracji i zgody na szczepienie do dyrektora szkoły w wyznaczonym terminie.
W dniu szczepienia dziecko musi mieć ze sobą dokument tożsamości ze zdjęciem.
Zawsze w osoby niepełnoletnie kwalifikacji do szczepienia dokonuje lekarz. Osoby przeprowadzające kwalifikację i osoby szczepiące zostały odpowiednio przeszkolone.
Program powołanych szczepień przeciw HPV ma na celu ochronę dziewcząt i chłopców przed zachorowaniem w dorosłym życiu na nowotwory powodowane przez wirusa brodawczaka ludzkiego.

O co zadbać przed szczepieniem?

- Zadbaj, aby Twoje dziecko wy spało się przed szczepieniem – sen korzystnie wpływa na działanie układu odpornościowego.
- Daj dziecku, aby dziecko nie było na czczo i jadło pełnowartościowy posiłek przed przyjęciem szczepionki.
- Nie oddawaj samodzielnie przed szczepieniem leków, które regularnie przyjmuje Twoje dziecko – skonsultuj to z lekarzem.
- Szczepionka to zastrzyk w ramię, więc jeśli Twoje dziecko boi się zastrzyków – rozmów z nim o to.
- Nie obawiaj się niepożądanych odczynów poszczepiennych u dziecka – występują rzadko i najczęściej mają łagodny przebieg.
- W przypadku pogorszenia samopoczucia dziecka należy skontaktować się z lekarzem.

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania będą zamieszczane na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia w zakładce: [gnczaihpv](#)

HPV. Czas na szczepienie jest teraz.

2.4. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

Substancje psychoaktywne, np. narkotyki, alkohol, papierosy zaburzają funkcjonowanie zmysłów, pamięci, myślenia, koordynację ruchową, zakłócają rozwój całego organizmu.

U młodego człowieka, który nie ma jeszcze dojrzałej osobowości, sięganie po różnego rodzaju środki odurzające może utrudnić prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny. Może również zaburzyć proces budowania relacji z bliskimi czy rówieśnikami.

Dłuższe używanie substancji psychoaktywnych prowadzi do uzależnienia fizycznego i/lub psychicznego. Rolą osób dorosłych, edukujących i wychowujących młode pokolenie, jest zwrócenie uwagi na zagrożenia wynikające z podejmowania zachowań ryzykownych, a przede wszystkim – koszty zdrowotne związane z eksperymentowaniem lub szkodliwym używaniem narkotyków przez młodzież.

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego poprzez realizację programów edukacyjnych i akcje prowadziła działania promujące życie wolne od uzależnień.

2.4.1. PROGRAM EDUKACYJNY „ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”

Po raz jedenasty w szkołach ponadpodstawowych realizowany był ogólnopolski program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Program dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu, narkotyków, nowych narkotyków)

w kontekście norm i wyznawanych przez młodzież wartości. W roku szkolnym 2023/2024 działaniami programowymi objęto około 67 uczniów w 3 szkołach.

2.4.2. PROGRAM EDUKACYJNY „MAM WYBÓR WYBIERAM ROZSĄDEK”

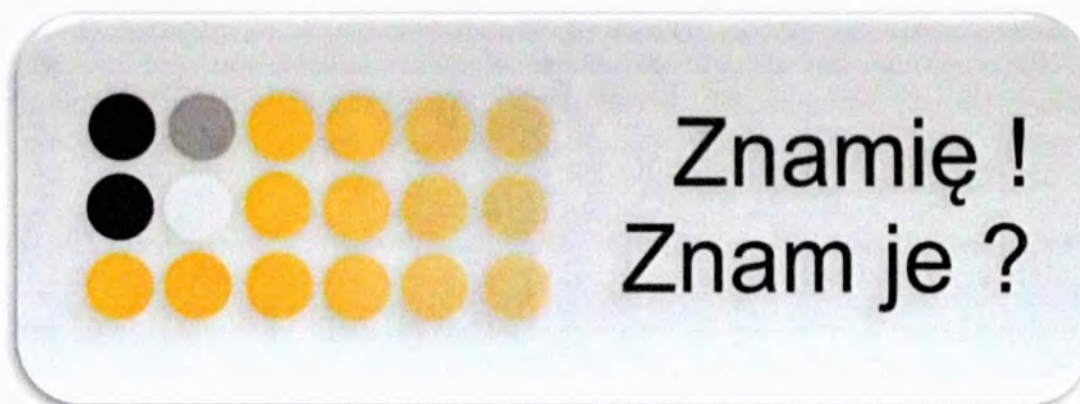
Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego, na mocy podpisanego w 2024 roku porozumienia pomiędzy Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku oraz Komendantem Wojewódzkim Policji w Białymstoku realizowała program edukacyjny pt. „Mam wybór...wybieram rozsądek”. W 2021 roku działania w ramach programu kontynuowane były w 6 powiatach województwa podlaskiego. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej we współpracy z funkcjonariuszami i pracownikami Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach, realizowali działania zmierzające do pogłębienia wiedzy młodzieży w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży. Przeprowadzono wykład dla 350 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na temat substancji psychoaktywnych.

2.5. PROFILAKTYKA CHORÓB NOWOTWOROWYCH

Nowotwory złośliwe są chorobami występującymi w każdej populacji i o stosunkowo dużej śmiertelności. W Polsce są drugą przyczyną zgonów, po chorobach sercowo-naczyniowych. Przez wiele lat zarówno zachorowalność jak i umieralność z powodu złośliwych chorób nowotworowych rosła. Dopiero w ostatnich latach obserwuje się zahamowanie tej tendencji. Nieustannie prowadzone są badania, które z elementów codziennych zachowań przyczyniają się do rozwoju nowotworu lub przed nim chronią. Występuje wiele czynników ryzyka. Wszystkie, poza jednym wyjątkiem - promieniowaniem jonizującym – można kontrolować, a co za tym idzie można zapobiegać powszechnie występującym nowotworom. Zadaniem pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej w profilaktyce chorób nowotworowych jest podejmowanie działań utrwalających prawidłowe wzorce zdrowego stylu życia oraz zwiększenie zgłaszalności na badania profilaktyczne. Cele te osiąga się poprzez publikację informacji na stronach internetowych i portalach społecznościowych skierowanych do ogółu społeczeństwa oraz działania bezpośrednie kierowane do różnych grup społecznych. Edukacją objęto 963 osoby podczas pogadanek oraz 273 internautów.

2.5.1. PROGRAM PROFILAKTYKI CZERNIAKA „ZNAMIĘ! ZNAM JE?”

Świadomość w zakresie profilaktyki i czynników ryzyka czerniaka rośnie, jednak nadal stanowi on istotny problem społeczny. Według danych Krajowego Rejestru Nowotworów, czerniaki stanowią główną przyczynę zgonów z powodu nowotworów złośliwych skóry. W Polsce onkolodzy rokrocznie odnotowują około 2500 – 3000 przypadków zachorowań na czerniaki, przy czym aż 40% chorych umiera z powodu jego późnego wykrycia. Wczesnie wykryty czerniak w 90% przypadków może być całkowicie wyleczony.

Działania edukacyjne odgrywają znaczącą rolę w zakresie profilaktyki czerniaka, biorąc pod uwagę fakt, że coraz częściej notuje się przypadki zachorowań na czerniaka u młodych ludzi. Przyczyną tego jest zmiana stylu życia i moda na opaloną skórę. Czerniak skóry we wczesnym stadium jest bardzo łatwy do wyleczenia, dlatego tak ważna jest wiedza młodzieży w tym zakresie. W ramach współpracy z Fundacją „Gwiazda Nadziei” z Katowic, Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa podlaskiego w roku szkolnym 2023/2024 po raz piąty realizowała program edukacyjny „Znamię! Znam je?”.

Głównym celem interwencji jest upowszechnianie wśród młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Program wpisuje się

w treści nauczania przedmiotów wychowania do życia w rodzinie, wychowania fizycznego i biologii. Metodyka realizacji programu opiera się na organizacji szkolenia dla realizatorów programu, przeprowadzeniu zajęć edukacyjnych z młodzieżą oraz ewaluacji. W roku szkolnym 2023/2024 program realizowany był wśród 819 uczniów z 7 szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

2.5.2. PROGRAM PROFILAKTYKI RAKA SZYJKI MACICY „WYBIERZ ŻYCIE – PIERWSZY KROK”

To program edukacyjny z zakresu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego – Human Papillomavirus (HPV), który jest czynnikiem odpowiadającym, m.in. Za rozwój raka szyjki macicy – jednego z najczęściej występujących rodzajów nowotworów złośliwych u kobiet.

Głównym celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę poprzez:

- zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu,
- kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna),
- motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie,
- przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym,
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

Główną grupę docelową, do której adresowane są treści profilaktyczne stanowią uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz ich rodzice i opiekunowie, a także kadra pedagogiczna tych placówek. Program realizowany jest przez Państwową Inspekcję Sanitarną w partnerstwie z Fundacją Gwiazda Nadziei. W roku szkolnym 2023/2024 w programie uczestniczyły 3 szkoły oraz 493 uczniów.

2.6. PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

Przez wiele osób zdrowie jest rozumiane i traktowane jako brak choroby. Tymczasem eksperci z dziedziny medycyny i socjologii od dawna podkreślają, że zdrowie jest pojęciem dużo szerszym i znacznie bardziej złożonym. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) już w 1948 r. W swojej konstytucji zdefiniowała zdrowie jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub niedomagania. Zdrowie to przede wszystkim dobra ogólna kondycja człowieka, która daje mu liczne, wymierne korzyści i umożliwia w pełni korzystanie z dobrodziejstw życia. Zdrowie w życiu każdego człowieka jest wartością nadrzędną dlatego warto wiedzieć jak o nie dbać, aby długo cieszyć się dobrym samopoczuciem i sprawnością. Również Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Suwałkach mając na celu wspieranie prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci i młodzieży, realizuje programy edukacyjne i kampanie społeczne propagujące zdrowy styl życia. Swoje działania kieruje do różnych grup wiekowych. W ramach działań prowadzone były pogadanki, punkty informacyjno-edukacyjne, posty w mediach społecznościowych. Działaniami objęto ponad 8000 osób.

2.6.1. SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Edukacja dzieci w zakresie produktów ekologicznych jest kluczowa z kilku powodów. Wczesne nauczanie o produktach ekologicznych pomaga kształtować pozytywne postawy i wartości proekologiczne u dzieci oraz pozwala im zrozumieć znaczenie ochrony środowiska i odpowiedzialnego podejścia do konsumpcji. Dzieci, które uczą się o produktach ekologicznych, stają się również ambasadorami dobrych zmian w swoich rodzinach i społecznościach. Mogą dzielić się swoją wiedzą i motywować innych do podejmowania bardziej ekologicznych wyborów. W roku szkolnym 2023/2024

działaniami edukacyjnymi promującymi rolnictwo i produkty ekologiczne objęto 494 uczniów oraz 205 rodziców. Zajęcia kształtujące umiejętności wyboru produktów ekologicznych i propagujące zdrowy styl życia odbyły się w 9 placówkach na terenie miasta. Realizowane były z wykorzystaniem dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej.

2.6.2. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „TRZYMAJ FORMĘ!”

Otyłość jest chorobą przewlekłą, która charakteryzuje się zbyt dużym udziałem tkanki tłuszczowej w organizmie. Taki stan prowadzi do zaburzenia czynności organizmu oraz problemów psychologicznych i społecznych. Konsekwencją tego jest zwiększenie ryzyka zachorowalności i skrócenie oczekiwanej długości życia. Przewlekły stres, złe nawyki żywieniowe, niewystarczająca ilość snu i mniejsza ilość ruchu mają znaczący wpływ na pogorszenie stanu zdrowia. Otyłość nie jest wyłącznie problemem estetycznym, ale przede wszystkim chorobą, która stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia i życia. Jest czynnikiem ryzyka rozwoju wielu chorób przewlekłych takich jak: zawał serca, udar mózgu, cukrzyca typu 2, nadciśnienie tętnicze, stłuszczenie wątroby, niektóre nowotwory.

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Polską Federacją Producentów Żywności Związek Pracodawców już od 17 lat wychodzi naprzeciw problemom związanym z chorobą jaką jest otyłość. Poprzez Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj Formę!” edukuje uczniów klas V-VIII szkół podstawowych w zakresie prozdrowotnych nawyków oraz promuje zasady aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 587 uczniów z 4 szkół podstawowych.

2.6.3. KAMPANIA INFORMACYJNA „WYBIERAJ BEZPIECZNĄ ŻYWNOSĆ” #EUCHOOSES SAFEFOOD

Działanie zostało zainicjowane przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), a jego celem było zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności w Unii Europejskiej oraz zachęcenie obywateli do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Kampania skierowana była głównie (lecz nie jedynie) do obywateli UE w wieku 25 – 45 lat ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców - osób, które wywierają decydujący wpływ na postawy zdrowotne swoich dzieci. W ramach podjętych inicjatyw działaniami informacyjno-edukacyjnymi objętych zostało 1325 osób. Ich podstawą były spotkania, informacje publikowane w mediach społecznościowych PSSE w Suwałkach oraz upowszechnianie materiałów oświatowo-zdrowotnych podczas imprez w środowisku lokalnym.

2.6.4. KAMPANIA EFSA „DBAJ O ZDROWIE ROŚLIN, CHROŃ ŻYCIE”

Szkodniki i choroby roślin mogą wpływać na nasze bezpieczeństwo żywnościowe, gospodarkę i środowisko. Zdrowe rośliny to zdrowa żywność i zrównoważona przyszłość. Wszyscy mamy do odegrania rolę w utrzymaniu zdrowych roślin. Dołącz do #PlantHealth4Life i dowiedz się, co możesz zrobić, aby poprawić zdrowie roślin i chronić swoją społeczność. Rośliny stanowią 80% żywności, którą spożywamy. Oczyszczają powietrze, którym oddychamy, i pomagają walczyć ze zmianami klimatycznymi, redukując emisje dwutlenku węgla z atmosfery. Zdrowe rośliny są siedliskami i źródłami pożywienia dla wielu gatunków zwierząt, przyczyniając się do różnorodności biologicznej i stabilności ekosystemu. Chroniąc rośliny, chronimy życie. Działaniami objęto 1030 osób, przede wszystkim podczas imprez środowiskowych i poprzez media społecznościowe.

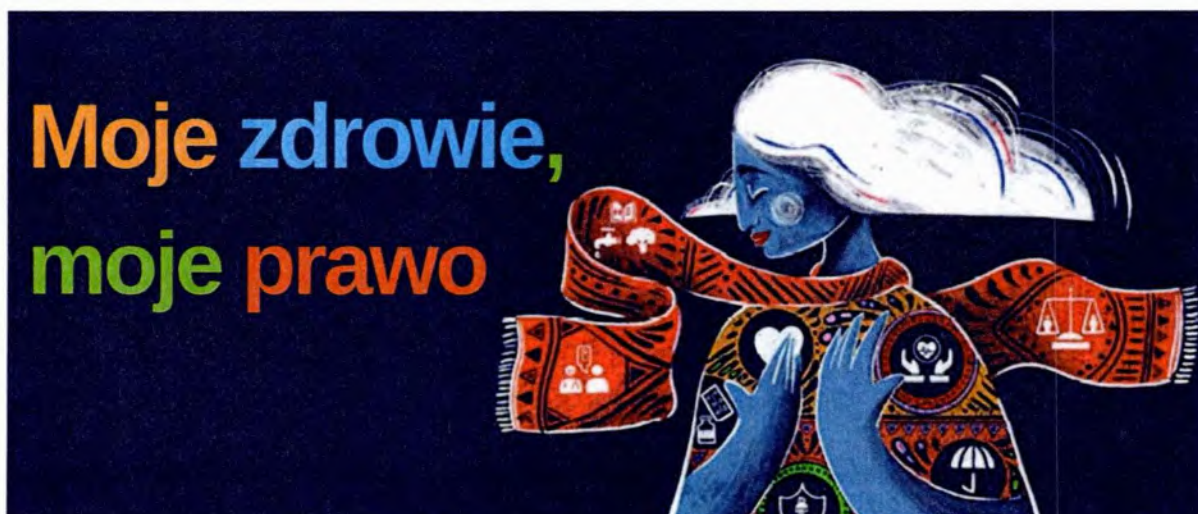
2.6.5. PROMOCJA BEZPIECZNYCH ZACHOWAŃ ZDROWOTNYCH

„Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa” i „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa” to cykliczne przedsięwzięcia o charakterze profilaktyczno - edukacyjnym, podejmowane w okresie ferii zimowych i wakacji letnich. Skierowane są do dzieci i młodzieży przebywających w placówkach wypoczynku zimowego i letniego na terenie województwa podlaskiego.

Działania w ramach powyższych akcji, realizowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną obejmowały spotkania edukacyjne dostosowane do wieku odbiorców. Dzieci uczyły się poprzez gry i zabawy czy rozwiązywanie quizów. Starsi uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych i otrzymywali materiały informacyjne na temat zdrowego stylu życia. Podczas spotkań poruszane były następujące tematy: higiena osobista, profilaktyka chorób zakaźnych, zasady bezpiecznego wypoczynku, racjonalne odżywianie, aktywność fizyczna, nowotwory. W 2024 roku powyższymi działaniami objęto 963 uczniów wypoczywających na terenie Miasta Suwałki.

2.6.6. ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA

Światowy Dzień Zdrowia został ustanowiony przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) i obchodzony jest każdego roku 7 kwietnia. Sprzyja mobilizacji działań

poświęconych konkretnym zagadnieniom i problemom zdrowotnym, ważnym dla ludzi na całym świecie. Rokrocznie Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) określa hasło roku, aby podkreślić konkretny temat zdrowia publicznego lub zagadnienie związane ze zdrowiem, które wymaga większej uwagi społecznej i działań. W 2024 roku hasło brzmiało „Moje zdrowie, moje prawo”. Na całym świecie prawo milionów ludzi do zdrowia jest coraz bardziej zagrożone. Konflikty niszczą życie, powodując śmierć, ból, głód i cierpienie psychiczne.

Spalanie paliw kopalnych jednocześnie napędza kryzys klimatyczny i odbiera nam prawo do oddychania czystym powietrzem, a zanieczyszczenie powietrza w pomieszczeniach i na zewnątrz odbiera życie co 5 sekund. Rada Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ds. ekonomii zdrowia dla wszystkich stwierdziła, że chociaż co najmniej 140 krajów uznaje zdrowie za prawo człowieka w swojej konstytucji, tylko 4 kraje wspomniały o tym, jak je finansować. Działaniami edukacyjnymi objęto 200 odbiorców bezpośrednich oraz 181 internautów.

2.7. PODSUMOWANIE

Opisane programy i akcje profilaktyczne to tylko część działań realizowanych przez pracowników pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego.

Realizując zadania statutowe podejmowaliśmy szereg działań wynikających z lokalnych potrzeb czy sytuacji epidemiologicznej. Kierowaliśmy je do różnych grup wiekowych. Odwiedzaliśmy przedszkola ucząc najmłodszych jak dbać o higienę osobistą, jak się odżywiać, aby być zdrowym. Trochę starszych zachęcaliśmy do rozważnego pakowania tornistra, aby w przyszłości uniknąć wad postawy wynikających ze zbyt dużego obciążenia plecaka. Mając na uwadze rolę antybiotykoterapii w zwalczaniu zakażeń bakteryjnych w ramach obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach podjęliśmy działania informacyjne by zwrócić uwagę na zagrożenie utraty skuteczności antybiotyków w efekcie nieracjonalnego ich stosowania.

Dobra współpraca z placówkami nauczania i wychowania oraz lokalnymi instytucjami działającymi w obszarze zdrowia publicznego była podstawą wspólnych działań profilaktycznych.

Jednym z kanałów komunikacji ze społeczeństwem były media społecznościowe, poprzez które przekazywaliśmy informacje z zakresu higieny osobistej (profilaktyka próchnicy zębów, wszawicy, owsicy), zdrowia psychicznego, profilaktyki chorób zakaźnych, chorób nowotworowych. Informowaliśmy o różnorodnych zagrożeniach dla zdrowia (zatrucia pokarmowe, zatrucia grzybami) i promowaliśmy zdrowy styl życia.

Podnosiliśmy kompetencje zawodowe pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez organizację i udział w szkoleniach i konferencjach. Dbaliśmy o wysoki poziom merytoryczny realizowanych działań, współpracowaliśmy z placówkami doskonalenia i specjalistami z różnych dziedzin.

Chętnie bierzemy udział w wydarzeniach organizowanych na terenie miasta Suwałki (4 punkty, 1800 odbiorców), gdzie tworząc punkty informacyjno- edukacyjne mamy możliwość dotarcia do szerszego grona odbiorców. Uczestnicy wydarzeń mają możliwość zasięgnięcia porad z zakresu profilaktyki zdrowotnej i zdrowia publicznego,

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

wykonać pomiar ciśnienia tętniczego, analizę składu ciała, zaś najmłodsi zdobywają wiedzę poprzez udział w grach i zabawach edukacyjnych zaś w nagrodę otrzymują gadzety PSSE w Suwałkach.

- Odlotowe Suwałki AIR SHOW, Lotnisko w Suwałkach

- Piknik „Zabiegaj o Zdrowie”, Plac Marii Konopnickiej w Suwałkach

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

- Europejski Dzień bez Samochodu, Park Konstytucji 3- go Maja w Suwałkach

- Festiwal Ekologiczny Eko Wizja 4, Park Konstytucji 3- go Maja w Suwałkach

VI. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

1. OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE ODDZIAŁU LABORATORYJNEGO

Oddział Laboratoryjny z Sekcją Badań Żywności i Wody wykonuje badania w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego na potrzeby:

- powiatu augustowskiego,
- powiatu suwalskiego,
- powiatu sejneńskiego,

oraz w ramach zleceń od klientów zewnętrznych.

Realizowane przez Oddział Laboratoryjny zadania wynikające z Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz.U. 2024 poz. 416) w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz badania wykonywane zgodnie z potrzebami społeczeństwa, przyczyniają się do ochrony zdrowia, poprawy jakości życia oraz zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno – epidemiologicznego ludności.

Działalność laboratoryjna oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Od 7 września 2004 roku Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach posiada Certyfikat Akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji nr AB 530 potwierdzający spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025 oraz kompetencje techniczne w zakresie akredytowanych metod badawczych.

Oddział Laboratoryjny poszerza swój zakres badań dostosowując go do nowych wydań norm i rozporządzeń.

Ponowna ocena Polskiego Centrum Akredytacji w 2024 roku potwierdziła kompetencje Laboratorium AB 530 w zakresie wymagań akredytacyjnych określonych w normie PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 zgodnie z Opcją A.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W 2024 r. rozszerzono zakres akredytacji o pobieranie próbek wody do badań mikrobiologicznych, chemicznych, fizycznych.

W Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Suwałkach wykonywane są:

- 1) Pobieranie próbek wody do badań mikrobiologicznych, chemicznych, fizycznych,
- 2) Badania:
 - mikrobiologiczne środków spożywczych, próbek sanitarnych (wymazy z powierzchni),
 - biologiczne próbek sanitarnych (zmiotki),
 - fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody i wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
 - fizykochemiczne i mikrobiologiczne naturalnych wód mineralnych, źródlanych i wód stołowych,
 - fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody w pływalniach,
 - mikrobiologiczne wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
 - badanie wody w kierunku oznaczania bakterii z rodzaju Legionella,
 - ocena znakowania środków spożywczych.

2. BADANIA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH I PRÓBEK SANITARNYCH

Oddział Laboratoryjny PSSE w Suwałkach w oparciu o zarządzenie PPWIS w Białymstoku wykonuje badania w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, koordynowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny. Zadania wynikają z ustawowego nadzoru oraz potrzeb społeczeństwa. Oddział Laboratoryjny PSSE w Suwałkach, w oparciu o zarządzenie PPWIS w Białymstoku w sprawie badania żywności w systemie zintegrowanym, wykonuje badania mikrobiologiczne, biologiczne oraz dokonuje oceny organoleptycznej i oceny prawidłowości znakowania w zakresie:

- środków spożywczych,
- próbek sanitarnych,
- naturalnych wód mineralnych, źródlanych i wód stołowych.

Badania mikrobiologiczne żywności, wymazów z powierzchni wykonywane są w Sekcji Badań Żywności i Wody z zastosowaniem metod hodowlanych (z potwierdzeniem biochemicznym, serologicznym) i płytkowych (posiew powierzchniowy i wgłębny). Badania wykonywane są metodami akredytowanymi, w tym referencyjnymi, zgodnie z wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Oddział Laboratoryjny wykonuje 12 parametrów akredytowanych badań mikrobiologicznych żywności i próbek środowiskowych z obszaru produkcji żywności oraz akredytowane badanie przetworów zbożowych w zakresie obecności szkodników i ich pozostałości.

Zdjęcie nr 1. Pracownia badań mikrobiologicznych żywności i próbek sanitarnych. Autor fotografii Marta Konopko.

Zdjęcie nr 2. Pracownia badań mikrobiologicznych żywności i próbek sanitarnych. Autor fotografii Marta Konopko.

Realizując w roku 2024 zadania, w ramach zintegrowanego systemu badania żywności w województwie podlaskim, wykonano 2371 oznaczeń parametrów mikrobiologicznych, badając przy tym 363 próbki środków spożywczych, próbek sanitarnych i próbek żywności z zatruc pokarmowych.

Wykonano 4 oceny organoleptyczne i 7 ocen prawidłowości znakowania w próbkach środków spożywczych.

Wykonano 44 badania próbek sanitarnych (tj. 4 zmiotki i 40 wymazów z powierzchni).

W Oddziale Laboratoryjnym w 2024 roku wykonano 698 oznaczeń w ramach zleceń od klientów zewnętrznych badając 113 próbek środków spożywczych i wymazów z powierzchni.

3. BADANIA WODY

Oddział Laboratoryjny PSSE w Suwałkach w ramach nadzoru nad jakością wody, zgodnie z zarządzeniem PPWIS w sprawie realizacji badań jakości wody w systemie zintegrowanym wykonuje badania wskaźników i parametrów wody:

- badania fizykochemiczne wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody w pływalniach,
- badania mikrobiologiczne wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Oddział Laboratoryjny w obszarze badań mikrobiologicznych wykonuje oznaczenia 14 parametrów akredytowanych badań mikrobiologicznych wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Zdjęcie nr 3. Pracownia badań mikrobiologicznych wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Autor fotografii Marta Konopko.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Zdjęcie nr 4. Pracownia badań mikrobiologicznych wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Autor fotografii Marta Konopko.

W obszarze badań fizykochemicznych Oddział Laboratoryjny wykonuje oznaczanie 24 akredytowanych i 3 nieakredytowanych, spełniających wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17025, parametrów w wodzie, wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wodzie na pływalniach.

W ramach zintegrowanego systemu Oddział Laboratoryjny wykonuje oznaczanie ołowiu, arsenu, niklu, chromu, cyjanków i boru z terenu powiatów: augustowskiego, sejneńskiego, suwalskiego, łomżyńskiego, grajewskiego, zambrowskiego, kolneńskiego, wysokomazowieckiego oraz w przypadku konieczności z innych obszarów województwa podlaskiego.

Zdjęcie nr 5. SPEKTROMETR SpectrAA 250 plus do oznaczania metali w próbkach wody. Autor fotografii Marta Sojka.

W 2024 roku w obszarze badań fizykochemicznych zakupiono mętnościomierz do oznaczania mętności w próbkach wody, wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Suwałkach w 2024 roku wykonano w ramach nadzoru następującą ilość oznaczeń komunalnych (wody) (MZ-45):

- oznaczeń fizykochemicznych – 1335 w 188 próbkach (natomiast oznaczeń zleconych 2955 w 487 próbkach),
- oznaczeń mikrobiologicznych – 464 w 161 próbkach (natomiast oznaczeń zleconych 2529 w 997 próbkach).

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

W ramach nadzoru sanitarnego w 2024 r. W Oddziale Laboratoryjnym były wykonywane badania: fizykochemiczne wody, mikrobiologiczne wody, żywności i próbek sanitarnych (wymazy z powierzchni), oraz biologiczne żywności i próbek sanitarnych (zmiotki). Łącznie wykonano 4170 oznaczeń badając 712 próbek.

W Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Suwałkach w 2024 roku wykonano 6182 oznaczeń w ramach zleceń od klientów zewnętrznych badając 1597 próbek wody, środków spożywczych i wymazów z powierzchni.

Liczba zbadanych próbek w poszczególnych obszarach w 2024 r.					
Lp.	Rodzaj badania	ROK 2024			
		NADZÓR		ZLECENIA	
		Liczba próbek analitycznych	Liczba oznaczeń	Liczba próbek analitycznych	Liczba oznaczeń
1.	Fizykochemia wody	188	1335	487	2955
2.	Mikrobiologia wody	161	464	997	2529
3.	Badania żywności, w tym:	363	2371	113	698
Badania żywności z podziałem na poszczególne kierunki badań	Zanieczyszczenia fizyczne	3	3	0	0
	Mikrobiologia żywności + próbki środowiskowe z obszaru produkcji żywności	348	2347	113	698
	Organoleptyka	4	4	0	0
	Znakowanie	7	7	0	0
	Obecność zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości (inne niż przetwory zbożowe)	14	14	0	0
	Obecność zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości (przetwory zbożowe)	3	3	0	0
OGÓŁEM (suma wierszy: 1,2,3)		712	4170	1597	6182

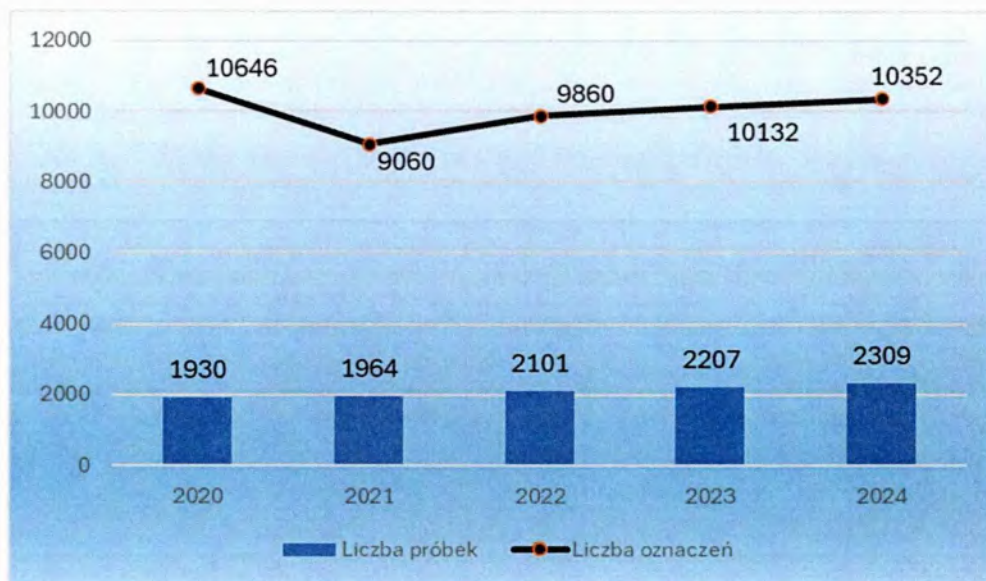
Tabela nr 1. Liczba wykonanych badań/pomiarów i oznaczeń w 2024 r. Wykonała Marta Sojka.

Wykres nr 1. Porównanie liczby badań/pomiarów i łącznej liczby oznaczeń wykonanych przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Suwałkach w ramach nadzoru sanitarnego w latach 2020-2024. Wykonała Marta Sojka.

Ocena stanu sanitarnego Miasta Suwałki w 2024 r.

Poniższy wykres przedstawia liczbę próbek i liczbę oznaczeń wykonanych w Oddziale Laboratoryjnym Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Suwałkach w ramach nadzoru sanitarnego i zleceń od klientów zewnętrznych w latach 2020 – 2024.

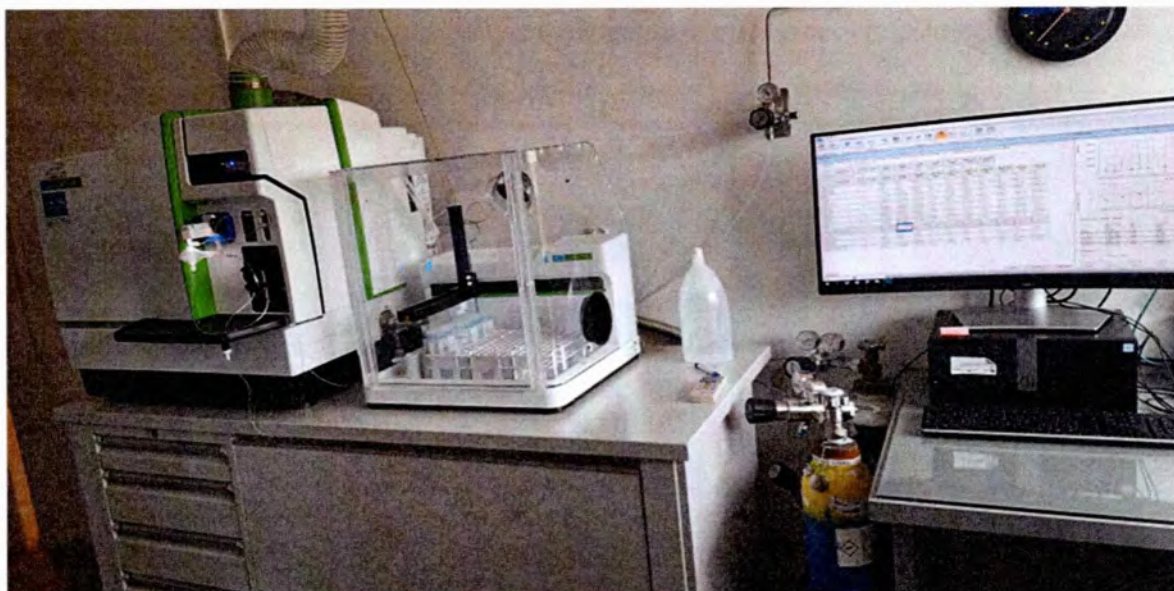
Wykres nr 2. Porównanie liczby badań/pomiarów i łącznej liczby oznaczeń wykonanych przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Suwałkach w ramach nadzoru sanitarnego i zleceń od klientów zewnętrznych w latach 2020-2024. Wykonała Marta Sojka.

W 2023 r. Oddział Laboratoryjny pozyskał środki finansowe w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, Oś Priorytetowa XI: REACT EU, Działania nr 11.3 „Wspieranie naprawy i odporności systemu ochrony zdrowia” dla Projektu pozakonkursowego „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania” i zakupił aparat ICP-MS NexION 2000 wraz z wyposażeniem do oznaczania pierwiastków w próbkach wody.

Daje to możliwość wdrażania nowych metod badawczych i dostosowanie zakresu badań (oznaczanie ołowiu) do wymagań Dyrektywy PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO i RADY (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. W sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Oddział Laboratoryjny jako jedyny w województwie podlaskim ma możliwość wdrożenia oznaczania uranu w wodzie. Obecnie przeprowadzana jest weryfikacja metody. Planowane rozszerzenie zakresu akredytacji w 2025 r.

Oznaczanie uranu wykonywane będzie dla obszaru całego województwa podlaskiego.

Zdjęcie nr 6. Stanowisko pracy ze SPEKTROMETREM ICP-MS NexION do oznaczania metali w próbkach wody. Autor fotografii Marta Sojka.

4. PODSUMOWANIE

W Oddziale Laboratoryjnym:

- ✓ Pracuje kompetentny personel, posiadający wiedzę merytoryczną i doświadczenie zawodowe, systematycznie podnoszący swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez jednostki zewnętrzne i organy PIS.
- ✓ Badania i pomiary przeprowadzane są z wykorzystaniem specjalistycznego wyposażenia pomiarowego stosując wiarygodne i uznane metody badawcze oraz certyfikowane materiały odniesienia.
- ✓ Realizuje wewnętrzne monitorowanie jakości wyników.
- ✓ Uczestniczy systematycznie w badaniach biegłości oraz międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych (krajowych i międzynarodowych).
- ✓ Utrzymuje i doskonali system zarządzania (m.in. poprzez monitorowanie rezultatów działań, systematyczne unowocześnianie laboratoriów poprzez zakupy sprzętu, analizę informacji zwrotnych od klientów).
- ✓ W 2024 roku wykonano łącznie 10352 wszystkich oznaczeń (w tym 4170 w ramach nadzoru oraz 6182 w ramach oznaczeń zleconych); zbadano łącznie 2309 próbki (w tym 712 w ramach nadzoru oraz 1597 w ramach zleceń).

VII. MEDYCZNE LABORATORIUM DIAGNOSTYCZNE SEKCJA BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne Sekcja Badań Mikrobiologicznych wspiera działania podejmowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego ludności na terenie Miasta Suwałk oraz powiatu suwalskiego, augustowskiego i sejneńskiego.

Realizowane zadania w celu ochrony zdrowia publicznego wynikają z aktualnych aktów prawnych tj.: Ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Ustawy z dnia 05 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Działalność Medycznych Laboratoriów Diagnostycznych oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02.

PERSONEL

W MLD SM pracuje **7 osób** (tj. 2 diagnostów laboratoryjnych w tym 1 osoba posiadająca specjalizację i stopnia z mikrobiologii lekarskiej, starszy technik, rejestratorka medyczna, oraz pomoc laboratoryjna, 2 młodszych asystentów – wykonujących podłoża i odczynniki na potrzeby badań wody, żywności, materiału biologicznego i skuteczności procesu sterylizacji).

1. ZAKRES WYKONYWANYCH BADAŃ

MLD Sekcja Badań Mikrobiologicznych w roku 2024 wykonywała badania mikrobiologiczne, parazytologiczne materiału biologicznego oraz wskaźników biologicznych w **ramach nadzoru sanitarnego** lub **na zlecenia klienta zewnętrznego** na podstawie zawartych umów i rutynowych zleceń pacjentów i klientów.

Zakres badań wykonywanych obejmuje :

- Wykrywanie i identyfikację bakterii *Salmonella* spp., *Shigella* spp.
- Identyfikację szczepów *Salmonella* spp., *Shigella* spp.
- Wykrywanie i identyfikację *Yersinia* spp.
- Wykrywanie i identyfikację *E. coli* O157 oraz EPEC *E. coli*
- Wykrywanie i identyfikację pałeczek *Enterobacteriaceae*
- Badania parazytologiczne w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego
- Badania skuteczności procesu sterylizacji przy użyciu wskaźników biologicznych

Szczegółowy zakres wykonywanych badań znajduje się na stronie internetowej PSSE w Suwałkach

2. LICZBA WYKONYWANYCH BADAŃ

W 2024 roku w MLD Sekcji Badań Mikrobiologicznych przeprowadzono ogółem **8098 badań** wykonując **16 257 oznaczeń**.

W ramach nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1040 badań wykonując 1874 oznaczeń.

W ramach zleceń zewnętrznych przeprowadzono łącznie 7058 badań wykonując 14383 oznaczeń.

3. PODSUMOWANIE

Funkcjonujący system zarządzania w Medycznym Laboratorium Diagnostycznym Sekcji Badań Mikrobiologicznych oparty jest na spełnianiu wymagań **normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02**.

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne Sekcja Badań Mikrobiologicznych posiada certyfikat akredytacji AB 530. Akredytacja jest najważniejszym potwierdzeniem wiarygodności wyników.

**POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA**
16-400 Suwałki, ul. Utrata 9A
tel. 87 565 23 60, fax 87 565 28 61

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY**
w Suwałkach

Anna Radzewicz